

Załącznik do
Uchwały Nr.....
z dnia

WÓJT
mgr inż. Tadeusz Kacprzak

GMINA
INOWROCŁAW
serce kujaw zachodnich

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
GMINY INOWROCŁAW
NA LATA 2023-2030**

**OŚRODEK PSYCHOPROFILAKTYK
NOWA PERSPEKTYWA**

INOWROCŁAW 2023

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII.....	5
PODSTAWY PRAWNE	8
SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI.....	11
<i>DOKUMENTY EUROPEJSKIE</i>	11
<i>DOKUMENTY KRAJOWE</i>	12
<i>DOKUMENTY REGIONALNE</i>	13
<i>DOKUMENTY LOKALNE</i>	13
CHARAKTERYSTYKA GMINY	14
POŁOŻENIE GMINY	14
SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	15
RYNEK PRACY I SYTUACJA GOSPODARCZA.....	17
WYCHOWANIE I EDUKACJA	20
KULTURA, SPORT I REKREACJA.....	21
OPIEKA ZDROWOTNA	22
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	22
WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI	23
POMOC SPOŁECZNA	24
ZASOBY INSTYTUCJONALNE GMINY	27
DZIEDZINY PLANOWANIA STRATEGICZNEGO.....	28
WSPIERANIE RODZINY	28
WSPARCIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI	34
ZDROWIE PSYCHICZNE	37
PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH ORAZ UZALEŻNIEŃ BEHAVIORALNYCH	40
PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE	47
AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SPOŁECZNA SENIORÓW	57
PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU	61
WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA	67
ANALIZA SWOT.....	72
CZĘŚĆ PROGRAMOWA	76
MISJA I WIZJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	76
CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE	77
SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII.....	97
RAMY FINANSOWE STRATEGII.....	99
SYSTEM AKTUALIZACJI STRATEGII	100
KOMUNIKACJA SPOŁECZNA I PROMOCJA STRATEGII.....	101
MONITORING I EWALUACJA.....	101

WNIOSKI I PODSUMOWANIE	107
BIBLIOGRAFIA	108
SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW	109
SPIS RYSUNKÓW	109
SPIS TABEL	109
SPIS WYKRESÓW	110

WYKAZ SKRÓTÓW:

CIS	Centrum Integracji Społecznej
CUS	Centrum Usług Społecznych
GKRPA	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
GUS	Główny Urząd Statystyczny
KCPU	Krajowe Centrum Profilaktyki Uzależnień
KPP	Komenda Powiatowa Policji w Inowrocławiu
KS	Klub Seniora
LCW	Lokalne Centrum Wolontariatu
GOPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
GBP	Gminna Biblioteka Publiczna
NFZ	Narodowy Fundusz Zdrowia
NGO	(ang. <i>non-government organization</i>) organizacja pozarządowa
PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
PES	Podmioty ekonomii społecznej
PKI	Punkt Konsultacyjno-Informacyjny
POZ	Podstawowa Opieka Zdrowotna
PPP	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
pp.	punkt procentowy
PUP	Powiatowy Urząd Pracy
ŚDS	Środowiskowy Dom Samopomocy
UG	Urząd Gminy
WTZ	Warsztat Terapii Zajęciowej
ZI	Zespół Interdyscyplinarny

WPROWADZENIE

Przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, które dokonały się w XX w. były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadziły do zmiany starych i powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, niktynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Jednym z instrumentów ekonomii społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej, a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Inowrocław na lata 2023-2030² jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mające na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Gminy. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych. W celu zwiększenia skuteczności, konieczne jest systematyczne śledzenie zjawisk i problemów społecznych, które są przedmiotem Strategii.

Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, w działalności lokalnej polityki społecznej potrzebne jest strategiczne podejście. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowana jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy. Strategia stanowi zatem ważny instrument zarządzania, dzięki któremu możliwe jest rozpoznanie i wdrażanie przedsięwzięć o charakterze społecznym oraz integracja różnych środowisk lokalnych w ramach wspólnie zaplanowanych i skoordynowanych działań.

¹ Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.

² Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Inowrocław na lata 2023-2030” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Inowrocław na lata 2023-2030 zawiera kilka części składowych: charakterystykę Gminy, analizę sytuacji społecznej oraz część programową obejmującą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, zakładane rezultaty, system wdrażania, monitoring oraz ewaluację. W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

- ✓ wspieranie rodziny,
- ✓ wsparcie osób z niepełnosprawnościami,
- ✓ zdrowie psychiczne,
- ✓ profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych,
- ✓ przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- ✓ aktywizacja i integracja społeczna seniorów,
- ✓ reintegracja społeczno-zawodowa osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- ✓ wsparcie osób z problemem ubóstwa.

Do każdego z tych obszarów wskazane zostały podstawowe informacje, działania interwencyjne podejmowane przez instytucje publiczne i organizacje pozarządowe oraz najważniejsze problemy wynikające z analizy danych zastanych.

Podsumowując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Inowrocław na lata 2023-2030 jest wyrazem zintegrowanego planowania strategicznego. Określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów i pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych. Pozwoli to na zapewnienie mieszkańcom Gminy dogodnych warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego oraz integracji społecznej.

METODOLOGIA OPRACOWANIA STRATEGII

Podstawowe elementy Strategii są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Wskazane w nich cele strategiczne, operacyjne oraz poszczególne zadania mają na celu przybliżyć Gminę do osiągnięcia wskazanego przez lokalne władze i mieszkańców pożądanego obrazu Gminy w przyszłości. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo, iż horyzont czasowy nie został wskazany w Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, powinien precyzować główne działania Gminy w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5-10 lat. Jest to podejście zgodne z założeniami strategicznego planowania i zarządzania w administracji publicznej. W naukach o zarządzaniu wyróżnia się trzy główne poziomy planowania:

- ✓ planowanie strategiczne (długofalowe), w ramach którego określone zostają priorytetowe kierunki działań Gminy, cele i zasoby umożliwiające ich osiągnięcie;
- ✓ planowanie taktyczne (średniookresowe), czyli programy wskazujące zadania niezbędne do osiągnięcia celów głównych;
- ✓ planowanie operacyjne (krótkookresowe), które obejmuje jednorazowe lub cykliczne projekty i zadania pozwalające na realizację poszczególnych, mniej złożonych elementów planów taktycznych³.

Obligatoryjny charakter Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Zdefiniowane w dokumentach strategicznych problemy oraz kierunki działań skierowane na rozwój społeczno-gospodarczy Gminy i wsparcie mieszkańców w zaspokajaniu ich potrzeb, mają szczególne znaczenie dla opracowywania i wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Spójna wizja Gminy w przyszłości pozwala podmiotom realizującym zadania z zakresu polityki społecznej na wprowadzanie kompleksowych i adekwatnych do potrzeb mieszkańców działań.

Nadrzędność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nad programami o charakterze taktycznym, takimi jak np. Program Współpracy Gminy z Organizacjami Pozarządowymi, Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, Program Wspierania Rodziny, czy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, wymusza na podmiotach odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie Strategii ujęcia w niej określonych elementów. Uwzględnienie ich oraz merytoryczna spójność dokumentów umożliwia pełne wykorzystanie potencjału Gminy w poszczególnych aspektach lokalnej polityki społecznej. Poniżej zawarte zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

³ R. W. Gryffin (2004), Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa: PWN., s. 224-225.

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

<p>Analiza strategiczna</p>	<p>Analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących w Gminie. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemów i głównych potrzeb jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych oraz trendów społecznych. Na tym etapie ocenie poddaje się również otoczenie jednostki samorządowej, które wpływa na jej rozwój i wykorzystanie dostępnych zasobów. Dodatkowym sposobem na określenie możliwości i ograniczeń Gminy jest analiza SWOT, wskazująca na jej mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.</p>
<p>Sformułowanie Misji i Wizji Strategii</p>	<p>Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży Gmina za sprawą realizacji celów wskazanych w niej, natomiast Misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii.</p>
<p>Określenie celów priorytetowych i zadań</p>	<p>W następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wyszczególnienie głównych obszarów problemowych występujących na terenie Gminy. Wskazanie najdotkliwszych trudności mieszkańców i określenie działań minimalizujących ich skalę zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.</p>
<p>Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii</p>	<p>Ostatnim elementem Strategii jest określenie planu, zgodnie z którym ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła i ramy finansowe, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji jak i sprawozdawczość mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego zarówno w trakcie, jak i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.</p>

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest narzędziem służącym instytucjom samorządowym i NGO odpowiedniemu wspieraniu oraz wzmocnieniu potencjału lokalnej społeczności. Z tego powodu proces jej tworzenia i wdrażania nie może pomijać udziału osób szczególnie nią zainteresowanych, czyli mieszkańców. Włączenie lokalnej społeczności w procesy decyzyjne i kreowanie działań nazywa się *partycypacją społeczną*, a jej najczęściej spotykanymi formami są konsultacje społeczne, warsztaty strategiczne z lokalną społecznością, badania diagnozujące zagrożenia lokalne oraz potrzeby mieszkańców w obszarach ujętych w dokumencie. Uspołecznienie Strategii i powierzenie części odpowiedzialności za jej charakter mieszkańcom daje możliwość zaplanowania działań adekwatnych do rzeczywistych oczekiwań społeczności lokalnej oraz stwarza warunki do pełniejszego wykorzystania jej potencjału.

PODSTAWY PRAWNE

Opracowanie całościowej, spójnej i wieloletniej koncepcji rozwiązywania problemów społecznych danej gminy lub powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Podstawą jurystyczną do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.), art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, który w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.), stanowi, iż do zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym należy *opracowanie oraz realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka*⁴.

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Wśród najistotniejszych ustaw kompetencyjnych, nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki, należy wyszczególnić m.in.:

1. Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 2009 r. poz. 946),
2. ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1805 z późn. zm.),
3. ustawę z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 735 z późn. zm.),
4. ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.).

Akty prawne dotyczące wsparcia rodziny i dziecka

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447),
2. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
4. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1744),
5. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 615),

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.).

6. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 877 z późn. zm.),
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249).

Akty prawne dotyczące ochrony zdrowia oraz przeciwdziałania uzależnieniom

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 633 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685).

Akty prawne dotyczące oświaty, zatrudnienia oraz wsparcia socjalnego

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 573 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 690 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1915 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 176 z późn. zm.),
5. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2085),
6. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 377),
7. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2021),
8. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 172),
9. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 423 z późn. zm.),
10. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 504),

11. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1285 z późn. zm.),
12. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023,
13. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. z 2018 r. poz. 1061).

Akty prawne normujące aspekty finansowe

1. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1672 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2021 r. poz. 217 z późn. zm.).

Akty prawne normujące pobyt cudzoziemców na terenie kraju

1. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2354 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1472 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1108 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 583 z późn. zm.).

SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Inowrocław na lata 2023-2030 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, kraju, regionu oraz o charakterze lokalnym. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

DOKUMENTY EUROPEJSKIE

„Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” jest kluczowym dokumentem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej. Strategia ta obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- ✓ rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- ✓ rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- ✓ rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich:

- o „Unia innowacji” – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;
- o „Młodzież w drodze” – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy;
- o „Europejska agenda cyfrowa” – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;
- o „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej;
- o „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencyjności na rynkach światowych;
- o „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności

zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej;

- o „Europejski program walki z ubóstwem” – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa⁵.

DOKUMENTY KRAJOWE

Niniejsza Strategia jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- ✓ Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) jest głównym dokumentem strategicznym Polski, który przedstawia największe wyzwania dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz wskazuje na kluczowe kierunki działań w tym obszarze. W Strategii zawarte są rekomendacje dla polityk publicznych, w tym polityki społecznej, których celem jest poprawa jakości życia Polaków, a także rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony. Według Strategii, rozwój Polski powinien odbywać się w ramach 3 celów szczegółowych: poprzez wzrost gospodarczy oparty o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną; rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, a także skuteczną działalność państwa i instytucji służącą wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030, której celem jest *rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia*⁶. W Strategii wyznaczono 5 celów szczegółowych:
 1. Wzrost zatrudnienia.
 2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych.
 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.
 5. Podniesienie kwalifikacji i kompetencji obywateli.
- ✓ Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030 stanowi kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja celu odbywa się w 3 obszarach:
 1. Współdziałanie – społeczeństwo obywatelskie,
 2. Kultura – tożsamość i postawy obywatelskie,
 3. Kreatywność – potencjał kulturowy i kreatywny.

⁵ Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

⁶ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.

- ✓ Krajowy program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej, która stanowi kluczowy dokument umożliwiający prawidłowe wdrożenie założeń Umowy Partnerskiej UE i Polski w zakresie przeciwdziałania dyskryminacji, promowania łączenia społecznego i walki z ubóstwem. Nadrzędnym celem działań przewidzianych w Programie jest wzmocnienie istoty podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej jako elementów aktywizacji i integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, dostawców usług użyteczności publicznej, a także realizatorów zadań z zakresu rozwoju lokalnego. Program przewiduje w szczególności wzmacnianie partnerstwa podmiotów ekonomii społecznej z lokalnymi samorządami, rozwijanie rynku pracy w zakresie miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, zwiększenie konkurencyjności PES oraz upowszechnianie pozytywnego wizerunku podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej.

DOKUMENTY REGIONALNE

Na poziomie regionalnym najważniejszym dokumentem strategicznym dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Inowrocław na lata 2023-2030 jest Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku, tj. Strategia Przyspieszenia 2030+, oraz Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2030. Na szczeblu powiatowym wiodącym dokumentem wpływającym na lokalną politykę społeczną gminy Inowrocław jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Inowrocławskiego na lata 2021-2027.

DOKUMENTY LOKALNE

Najważniejszym dokumentem strategicznym na poziomie lokalnym jest dla gminy Inowrocław *Strategia Rozwoju Gminy Inowrocław na lata 2021-2030*, która określa podstawowe kierunki lokalnego rozwoju społecznego i gospodarczego Gminy w dłuższej perspektywie czasowej, a jej zasadniczym celem jest rozwój potencjału gospodarczego w oparciu o racjonalną i zrównoważoną eksploatację walorów i zasobów lokalnych, rozwój kapitału społecznego oraz wzrost atrakcyjności regionu.

CHARAKTERYSTYKA GMINY

POŁOŻENIE GMINY

Gmina Inowrocław jest wiejską jednostką administracyjną położoną w centralnej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie inowrocławskim, a jej siedziba znajduje się w Inowrocławiu. Niemniej w miejscowości Jaksice zlokalizowane są instytucje publiczne i kulturalne, co sprzyja rozwojowi gospodarczemu obszarów wiejskich. Jednostka sąsiaduje z 9 gminami leżącymi w powiecie inowrocławskim i mogileńskim, w tym z miastem Inowrocław, będącym siedzibą instytucji powiatowych. Gmina obejmuje łącznie 50 wsi, które współtworzą 26 jednostek pomocniczych, tj. sołectw, a ich położenie na mapie przypomina kształt rogała. Znaczne oddalenie od siebie poszczególnych miejscowości determinuje w Gminie trudności komunikacyjne wewnątrz jej granic. Gmina mieści się na obszarze sprzyjającym rozwojowi rolnictwa – użytki rolne stanowią 85% jej obszaru i uprawiane na nich są w szczególności zboża i rośliny okopowe oraz hodowane są zwierzęta.

Gmina obejmując powierzchnię 171,05 km², czyli niemal 14% powierzchni powiatu. Na jej atrakcyjność i charakter wpływ mają również inne czynniki oraz walory turystyczne, jak liczne atrakcje turystyczne i zabytki, w tym *Askaukalis – Krusza Zamkowa*, Kościół pw. św. Trójcy w Górze i Kościół pw. św. Elżbiety w Orłowie, a także zespoły dworsko-parkowe i pałacowo-parkowe w poszczególnych miejscowościach. Ponadto przez Gminę przebiegają szlaki turystyczne, w tym o charakterze historycznym i przyrodniczym.

Rysunek 1. Położenie gminy Inowrocław na tle powiatu inowrocławskiego

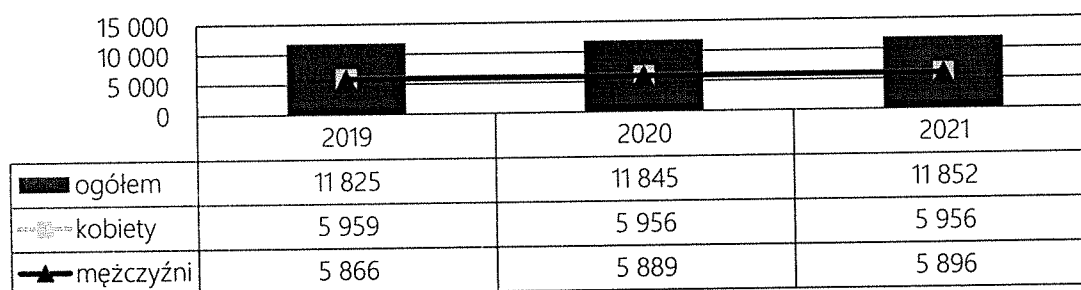
Źródło: google.com

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Struktura demograficzna jest rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, a zarazem determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Według danych statystycznych, na koniec 2021 roku Gmina liczyła 11 852 mieszkańców. Dysproporcja względem płci mieszkańców jest znikoma, gdyż Gminę zamieszkuje 5 956 kobiet (50,2%) oraz 5 896 mężczyzn (49,8%), a wskaźnik feminizacji na koniec 2021 roku wyniósł 101. Na przestrzeni ostatnich lat dostrzec można systematyczny wzrost liczby mieszkańców – w 2019 roku populacja Gminy liczyła 11 825 osób, a w 2020 roku 11 845. W 2021 roku w stosunku do 2019 roku populacja uległa zwiększeniu o 27 mieszkańców, tj. 0,23%.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy z podziałem na płeć w latach 2019-2021

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W 2021 roku odnotowano łącznie 229 zameldowań, a zarazem 181 wymeldowań, przez co saldo migracji w ruchu wewnętrznym wyniosło 48, czyli 4,1 na 1000 mieszkańców. W okresie lat 2019-2021 wskaźnik salda migracji ulegał wahaniom, jednakże zawsze przyjmował wartość dodatnią – w 2019 wyniósł 7,7, natomiast w 2020 roku 5,8. Szczegółowe dane w tym zakresie zaprezentowane zostały poniżej.

Tabela 2. Saldo migracji w Gminie w latach 2019-2021

	2019	2020	2021
napływ osób	252	197	229
odpływ osób	161	128	181
saldo migracji wewnętrznych	91	69	48
saldo migracji wewnętrznych na 1000 mieszkańców	7,7	5,8	4,1

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W 2021 roku na terenie Gminy zawarte zostały 52 związki małżeńskie, co oznacza, że na 1 000 mieszkańców zawarte zostały 4,4 małżeństwa. W porównaniu do 2019 roku oznacza to niewielki spadek, a wskaźnik ten wyniósł wówczas 5,7. Wartość wskaźnika na terenie Gminy w 2021 roku była taka sama jak w całej Polsce.

Przyrost naturalny na 1 000 ludności, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów podzielona przez 1 000, na przestrzeni ostatnich lat uległ znacznemu spadkowi. Należy zauważyć, że przyrost w omawianym okresie zawsze przyjmował wartości ujemne. W 2021 roku urodziło się 97 dzieci, a zmarło 170 osób, w wyniku czego przyrost naturalny wyniósł -73, a na 1 000 mieszkańców -6,18. Sytuacja demograficzna w gminie Inowrocław co roku kształtuje się na bardziej korzystnym poziomie niż ma to miejsce w całym powiecie, gdyż w 2021 roku, przyrost naturalny na 1 000 ludności wyniósł na jego obszarze -7,42.

Tabela 3. Przyrost naturalny w gminie Inowrocław i w powiecie w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
urodzenia żywe	108	97	97
zgony	112	152	170
przyrost naturalny	-4	-55	-73
przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,34	-4,65	-6,18
przyrost naturalny na 1000 ludności w powiecie	-3,03	-5,77	-7,42

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w gminie Inowrocław według ekonomicznych grup wieku w roku 2021 przedstawiała się następująco:

- ✓ 17,5% mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym – do 18 roku życia;
- ✓ 63,3% mieszkańców Gminy było w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64;
- ✓ 19,2% mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym – dla kobiet jest to 60 lat i więcej, a dla mężczyzn 65 lat i więcej.

Poniższa tabela przedstawia ekonomiczne grupy wieku w Gminie. Na przestrzeni lat 2019-2021 utrzymywała się negatywna tendencja w zakresie przemian demograficznych, tj. w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności ulegał systematycznemu wzrostowi przy jednoczesnym wahaniu odsetka osób w wieku produkcyjnym i osób do 18 roku życia. Udział mieszkańców w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w Gminie prezentuje się korzystniej od wskaźników w całym kraju. Struktura demograficzna w Polsce wskazuje na udział 18,2% osób w wieku przedprodukcyjnym, 59,2% w wieku produkcyjnym oraz 22,6% w wieku poprodukcyjnym w całej populacji.

Tabela 4. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
wiek przedprodukcyjny	17,6%	17,7%	17,5%
wiek produkcyjny	63,6%	63,2%	63,3%
wiek poprodukcyjny	18,7%	19,1%	19,2%

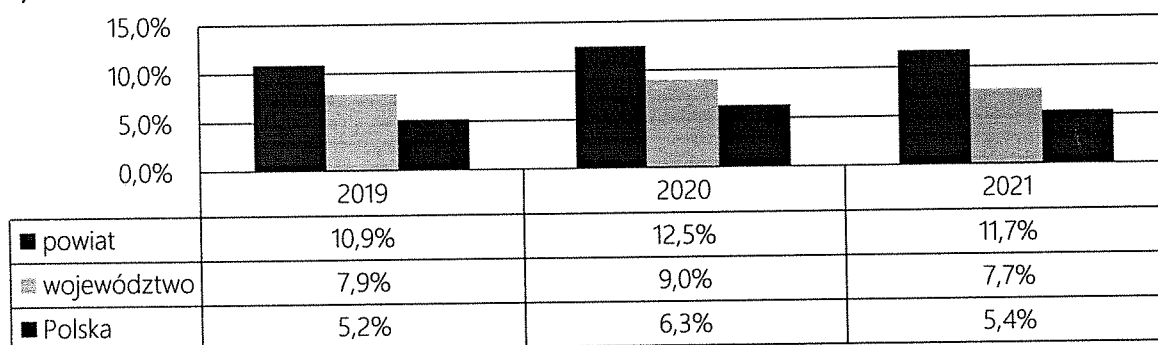
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

RYNEK PRACY I SYTUACJA GOSPODARCZA

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo.

Dane dotyczące stopy bezrobocia na poziomie gmin nie są dostępne, przedstawiona została więc stopa bezrobocia w powiecie inowrocławskim. W 2021 roku ukształtowała się ona na poziomie 11,7%, a więc była znacząco wyższa od stopy bezrobocia rejestrowanego w województwie kujawsko-pomorskim (o 4 pp.), a także w całej Polsce (o 6,2 pp.). Zarówno w przypadku powiatu, jak i całego województwa oraz kraju zauważalna jest tożsama tendencja – stopa bezrobocia ulegała wahaniom, czego powodem była m.in. pandemia SARS-CoV-2 w latach 2020-2021 i konieczność wprowadzania licznych obostrzeń, które ograniczyła aktywność podmiotów gospodarczych. Analizując poziom stopy bezrobocia w powiecie na tle województwa i kraju należy stwierdzić również, że sytuacja na lokalnym rynku pracy jest mniej korzystna dla osób poszukujących pracy i zmagających się z bezrobociem, co znacząco wpływa na rozwój społeczno-gospodarczy Gminy, skalę problemów społecznych oraz konieczność udzielania pomocy i wsparcia osobom w trudnej sytuacji finansowej spowodowanej brakiem zatrudnienia.

Wykres 2. Stopa bezrobocia w powiecie inowrocławskim na przestrzeni lat 2019-2021 w porównaniu do województwa kujawsko-pomorskiego i całej Polski (stan na koniec roku)

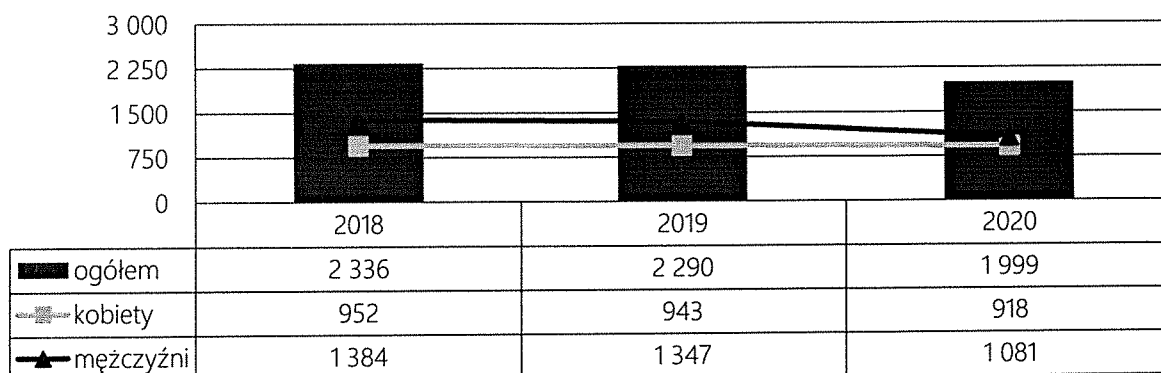

Źródło: <https://inowroclaw.praca.gov.pl/>

Z powodu braku danych statystycznych na temat osób pracujących w Gminie w 2021 roku, przybliżone zostały dane z Głównego Urzędu Statystycznego za lata 2018-2020. W 2020 roku w gminie Inowrocław na 1 000 osób pracowało 169 mieszkańców⁷, a wszystkich osób podejmujących się pracy zarobkowej było 1 999. Pod względem płci można zauważyć znaczną dysproporcję, która na przestrzeni lat uległa zmniejszeniu. W 2020 roku pracowało 918 kobiet (46%) i 1 081 mężczyzn (54%) W okresie lat 2018-2020 liczba pracujących kobiet i mężczyzn systematycznie się zmniejszała.

⁷ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

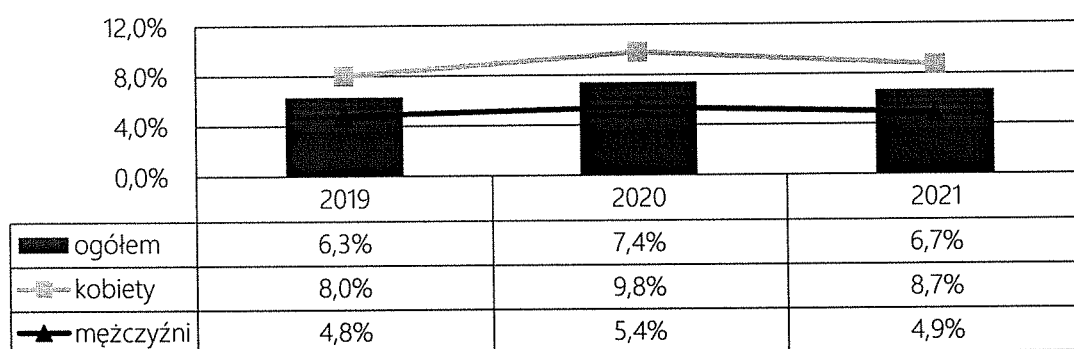
Wykres 3. Liczba osób pracujących w gminie Inowrocław w latach 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym na przestrzeni lat 2019-2021 ulegał nieznacznym wahaniom, a w 2021 roku ukształtował się na poziomie 6,7%. Był wówczas niższy o 0,7 pp. w porównaniu do roku poprzedniego, a zarazem o 0,4 pp. wyższy w stosunku do roku 2019. Należy zauważyć, iż w Gminie zauważalna jest dysproporcja pod względem płci osób bezrobotnych. W 2021 roku bez pracy pozostawało 8,7% kobiet w wieku produkcyjnym, natomiast w przypadku mężczyzn wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 4,9%, zatem różnica wyniosła 3,8 pp. Na przestrzeni analizowanych lat zauważyć można, iż zarówno udział bezrobotnych kobiet, jak i mężczyzn ulegał wahaniom.

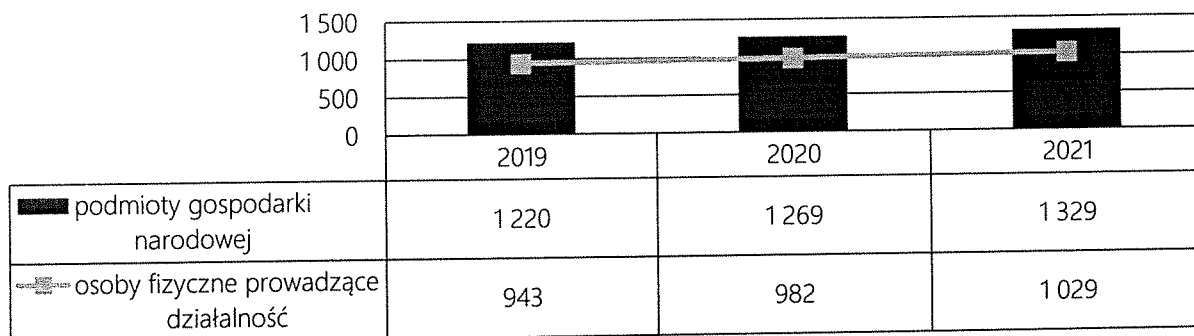
Wykres 4. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie w latach 2019-2021

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości lokalnej, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. Na koniec 2021 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było łącznie 1 329 podmiotów gospodarki narodowej prowadzących działalność na terenie gminy Inowrocław, spośród których większość prowadzona była przez osoby fizyczne, tj. 1 029 podmiotów (77%). Podobna zależność utrzymywała się również w latach poprzednich. W latach 2019-2021 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w Gminie sukcesywnie się zwiększała, a wzrost w tym okresie wyniósł 109, czyli 9%.

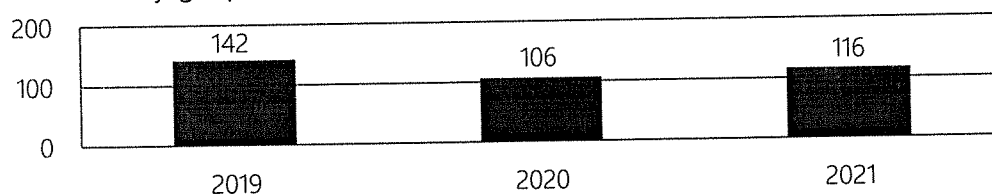
Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2019-2021

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W 2021 roku w Gminie zarejestrowanych zostało 116 nowych podmiotów gospodarki narodowej. Na przestrzeni ostatnich 3 lat zauważalne było wahanie liczby utworzonych przedsiębiorstw, a w 2021 roku w porównaniu do 2019 roku ich liczba zmniejszyła się o 18%. Niekorzystne zmiany w zakresie rozwijania lokalnego rynku usług oraz tworzenia nowych podmiotów gospodarki narodowej mogą być konsekwencją pandemii SARS-CoV-2i wdrożonych obostrzeń.

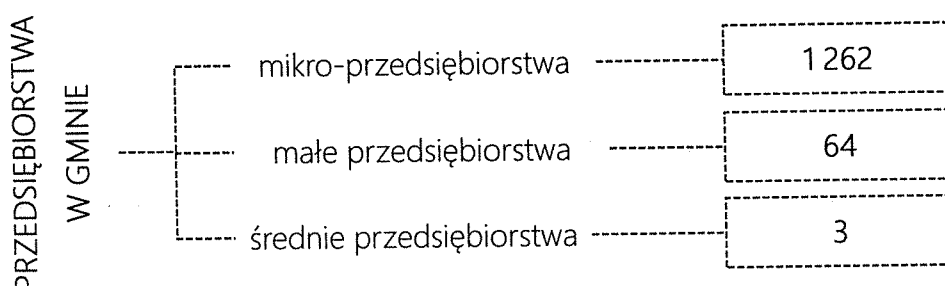
Wykres 6. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w latach 2019-2021

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Zdecydowana większość podmiotów gospodarczych działających w Gminie według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa, które zatrudniają do 9 pracowników, gdyż na koniec 2021 roku było ich 1 262. Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest w gminie Inowrocław 64, natomiast średnich, w których zatrudnienie znajduje od 50 do 249 osób jest w Gminie 3.

Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Inowrocław według klas wielkości (stan na koniec 2021 roku)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

WYCHOWANIE I EDUKACJA

Gmina Inowrocław w ramach swojej działalności prowadzi placówki oświatowe funkcjonujące na terenie jej poszczególnych miejscowości.

Dzieci i młodzież zamieszkujące Gminę pobierają naukę w 6 szkołach podstawowych, a dzieci w wieku przedszkolnym uczęszczają do gminnego przedszkola oraz oddziałów przedszkolnych, które funkcjonują przy placówkach oświatowych. Niemniej, w Gminie nie funkcjonuje placówka opieki nad dziećmi do lat 3, która umożliwiłaby m.in. na podjęcie aktywności zawodowej przez rodziców. Poniżej wskazano zasoby w zakresie edukacji znajdujące się na terenie Gminy:

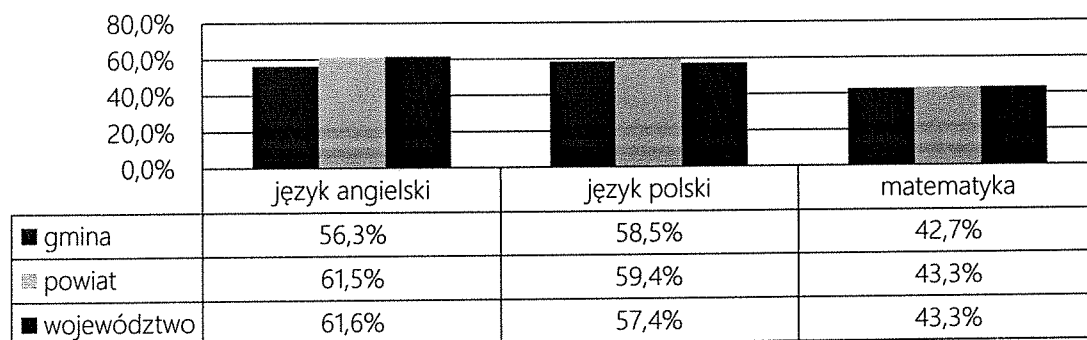
- ✓ Przedszkole Samorządowe Gminy Inowrocław *Akademia Przedszkolaka* w Jaksicach,
- ✓ Szkoła Podstawowa im. Polskich Olimpijczyków w Górze,
- ✓ Szkoła Podstawowa im. Władysława Broniewskiego w Jaksicach,
- ✓ Szkoła Podstawowa im. Księdza Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Orłowie,
- ✓ Szkoła Podstawowa im. Rodu Piastów w Tupadłach,
- ✓ Szkoła Podstawowa im. Orła Białego w Turzanach,
- ✓ Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi im. Mikołaja Kopernika w Sławęcinku.

W ramach bieżącej działalności placówek szkolnych uczniowie objęci są kompleksowym wsparciem pedagogów oraz nauczycieli, a gdy zauważona zostanie potrzeba objęcia ucznia specjalistyczną pomocą, kierowani są oni do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej Inowrocławiu.

W placówkach oświatowych organizowane są zajęcia doszkalające i rozwijające, w tym koła naukowe i sekcje sportowe, które animują czas dzieci i młodzieży oraz wzmacniają ich zdolności i zainteresowania. Jednym z zadań własnych Gminy jest zapewnienie możliwości transportowych uczniom do jednostek oświaty. Władze lokalne organizują dowóz dzieci do placówek szkolnych, a także dzieci z niepełnosprawnościami do szkół specjalnych i ośrodków rehabilitacyjnych. Ponadto w stołówkach szkolnych zapewniony jest ciepły posiłek dla uczniów, w ramach wsparcia Państwa w zakresie dożywiania, tj. programu *Posiłek w szkole i w domu*.

Na poniższym wykresie przedstawione zostały wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z gminy Inowrocław, w porównaniu do wyników uczniów z całego powiatu inowrocławskiego i województwa kujawsko-pomorskiego w 2021 roku. Z zebranych danych wynika, że uczniowie z Gminy uzyskali gorsze wyniki niż uczniowie z całego powiatu i województwa z części matematycznej oraz języka angielskiego. W przypadku matematyki różnica w stosunku do powiatu i województwa wyniosła 0,6 pp., natomiast wyniki z części z języka obcego kształtowały się w Gminie o 5,2 pp. słabiej niż w powiecie i o 5,3 pp. w stosunku do województwa. Z części z języka polskiego uczniowie z Gminy uzyskali średnio 0,9 punktu mniej niż ich rówieśnicy z powiatu oraz o 1,1 punktu więcej w stosunku do uczniów z całego województwa.

Wykres 7. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021 roku uczniów z terenu gminy Inowrocław, powiatu inowrocławskiego oraz województwa kujawsko-pomorskiego

Źródło: <https://mapa.wyniki.edu.pl/>

KULTURA, SPORT I REKREACJA

Istotny wpływ na jakość życia mieszkańców oraz poziom integracji lokalnej społeczności mają instytucje prowadzące działalność kulturalną, rekreacyjną oraz sportową. W Gminie zadania w tym obszarze realizowane są w ramach działalności Gminnej Biblioteki Publicznej w Jaksicach. Biblioteka, a także świetlice wiejskie, zespoły sportowe i folklorystyczne organizują szereg wydarzeń artystycznych, koncertów, pikników, spotkań, konkursów, a także turniejów sportowych dla ogółu mieszkańców Gminy. Ponadto, jednostka służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych mieszkańców, organizuje spotkania i zajęcia tematyczne dla dzieci oraz prowadzi lekcje biblioteczne dla uczniów.

Na terenie Gminy mieści się również zabytkowa atrakcja historyczna – Askaukalis, czyli osada z VI wieku p.n.e., gdzie udostępniona jest wystawa narzędzi, ozdób i innych przedmiotów z tamtych czasów. Obiekt stanowi integralną część Kujawskiego Centrum Kultury. Dodatkowo, w miejscowości Łojewo, w zmodernizowanym budynku szkoły mieści się Centrum Dziedzictwa Kujaw Zachodnich, które ma na celu promowanie postaci Stanisława Przybyszewskiego, który urodził się w Łojewie, krzewienie regionalnych tradycji, popularyzowanie kultury Kujaw Zachodnich, umacnianie poczucia tożsamości regionalnej, edukację kulturalną dzieci i młodzieży, integrację społeczną, a także promowanie walorów przyrodniczych i turystycznych regionu. Z myślą o umożliwieniu turystom poznania lokalnej kultury i zabytków, w Gminie utworzone zostały szlaki turystyczne, tj. Szlak Piastowski, Szlak Jana Kasprowicza, Szlak Stanisława Przybyszewskiego, Szlak gen. Władysława Sikorskiego, Szlak Powstania Wielkopolskiego, Szlak Bursztynowy i Szlak Św. Jakuba.

Wpływ na popularyzację Gminy w szerszym środowisku mają również funkcjonujące na jej terenie grupy, w szczególności Zespół Folklorystyczny *KŁOPOCIANIE* oraz *KRUSZOWIANKI*.

Upowszechnianie kultury sportowej i aktywności fizycznej odbywa się przede wszystkim dzięki działalności uczniowskich i ludowych klubów sportowych.

OPIEKA ZDROWOTNA

Nieodpłatna opieka zdrowotna oraz ambulatoryjna opieka specjalistyczna świadczona jest dla mieszkańców gminy Inowrocław w ramach działalności Praktyki Lekarza Rodzinnego w Jaksicach, przy ul. Dworcowej 8.

Placówka ochrony zdrowia świadczy usługi w zakresie medycyny rodzinnej, pielęgniarstwa rodzinnego, pielęgniarstwa środowiskowego i szkolnego, położnictwa i ginekologii, diagnostyki laboratoryjnej oraz radiologii i diagnostyki obrazowej. W strukturze placówki mieści się:

- ✓ gabinet diagnostyczno-zabiegowy,
- ✓ poradnia (gabinet) pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej,
- ✓ poradnia (gabinet) położnej podstawowej opieki zdrowotnej,
- ✓ gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej dla dzieci,
- ✓ punkt szczepień,
- ✓ poradnia położniczo-ginekologiczna,
- ✓ pracownia USG,
- ✓ poradnia (gabinet) podstawowej opieki zdrowotnej.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż w 2021 roku w ramach podstawowej opieki zdrowotnej udzielono łącznie 16 859 porad, a ich liczba w porównaniu do 2019 roku zwiększyła się o 8,2%. Liczba udzielonych porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca nieznacznie się zwiększyła i wyniosła 1,4..

Tabela 5. Liczba udzielonych porad zdrowotnych na terenie Gminy w latach 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba porad w ramach POZ	15 583	15 600	16 859
liczba porad POZ na 1 mieszkańca	1,3	1,3	1,4

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

W gminie Inowrocław o bezpieczeństwo i porządek dba 5 dzielnicowych – funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Inowrocławiu.

Ochronę przeciwpożarową w Gminie zapewniają 4 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej – w Jacewie i Jaksicach, które wpisane są do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego oraz w Gnojnie i Piotrkowicach. Jednostki zrzeszają łącznie 103 członków, w tym 56 zrzeszonych w KSRG.

WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku⁸. Do roli organizacji pozarządowych można zaliczyć: budowę kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizowanie grup społecznych i jednostek do większej aktywności „obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej”⁹.

Oprócz wspomnianych, ważną rolę omawianych instytucji jest dostawa usług nieopłacalnych z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie, z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo. Zadaniem takich grup jest między innymi zapewnienie dóbr i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem¹⁰.

Na terenie gminy Inowrocław zarejestrowane są liczne organizacje pozarządowe, ale działalność na rzecz jej mieszkańców prowadzą także podmioty, których siedziba nie jest zlokalizowana na jej obszarze. Wśród organizacji podejmujących aktywność wśród lokalnej społeczności Gminy należy wskazać:

- ✓ Ludowy Klub Sportowy „Orłowianka” Orłowo,
- ✓ Ludowy Klub Sportowy „Kolorowi” Krusza Zamkowa,
- ✓ Ludowy Klub Sportowy „Iskra”,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „GÓRNIK”,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „AUT”,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „RAKIETA”,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „BŁYSKAWICA”,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „DRAGON”,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „HERKULES”,
- ✓ Ludowy Uczniowski Klub Sportowy z siedzibą w Inowrocławiu,
- ✓ Mątewski Klub Piłkarski „NOTEĆ”,
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „Sprawni Razem” Inowrocław,
- ✓ Klub Seniora „Łojewianie”,
- ✓ Towarzystwo Rozwoju Łojewa, im. St. Przybyszewskiego,
- ✓ Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły w Górze,
- ✓ Stowarzyszenie Rozwoju Jaksic,
- ✓ Stowarzyszenie „Pomoc Szkole w Tupadłach – dorośli dzieciom”,
- ✓ Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich Gminy Inowrocław z/s w Inowrocławiu,
- ✓ Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Sławęcín i Sławęcínec,
- ✓ Fundacja „ORION”,

⁸ <https://poradnik.ngo.pl/>

⁹ J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, s. 269.

¹⁰ M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje, s. 15.

- ✓ Spółdzielnia Socjalna WIGOR,
- ✓ Stowarzyszenie Rozwoju Sołectwa Miechowice,
- ✓ Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły w Sławęcinku,
- ✓ Stowarzyszenie Aktywnej Edukacji,
- ✓ Klub Jeździecki OXER,
- ✓ Stowarzyszenie NASZE PRAWO,
- ✓ Stowarzyszenie Zwyczaj „W grupie różnej”,
- ✓ Stowarzyszenie WRAK RACE SŁOŃSKO,
- ✓ Lokalna Organizacja Turystyczna Kujawy,
- ✓ Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły w Jaksicach,
- ✓ koła gospodyń wiejskich.

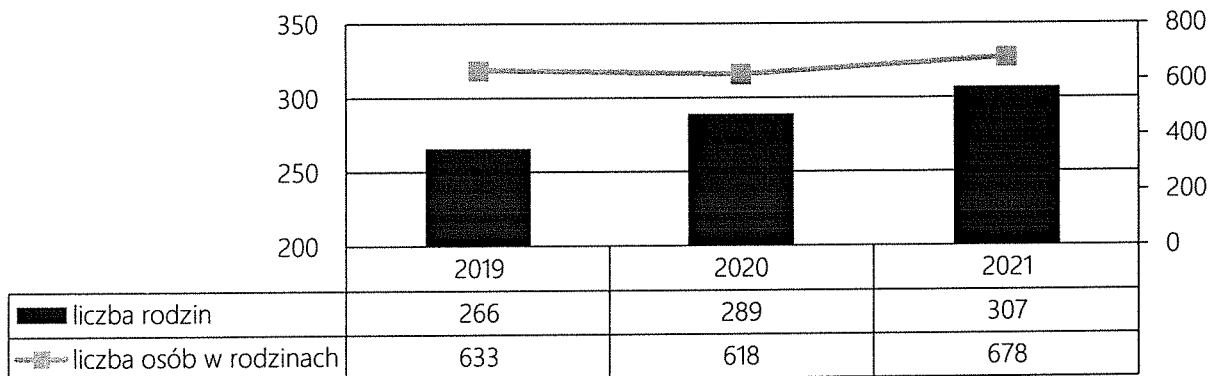
W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w Gminie, niezwykle istotnym potencjałem jest kadra Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych (m.in. GOPS, placówki oświatowe). System realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.). To właśnie jakość pracy administracji w ogromnej mierze narzuca tempo rozwoju wspólnoty lokalnej. Podstawą wdrożenia w życie założeń Strategii będzie partnerstwo i skonsolidowane podejście do obszarów problemowych. Skala i charakter wyzwań rozwojowych, przed jakimi stoi samorząd w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, wymagają kompleksowego ich rozwiązywania oraz działania z wykorzystaniem efektu synergii (uzyskiwanie wielokrotnionych korzyści dzięki umiejętnemu połączeniu części składowych całości).

POMOC SPOŁECZNA

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu realizuje zadania własne gminy, zadania zlecone gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb gminy, bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych. Ośrodek realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kieruje się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę. Wykonując zadania własne Gminy w zakresie pomocy społecznej kieruje się natomiast ustaleniami Wójta Gminy oraz uchwałami Rady Gminy.

W latach 2019-2021 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej systematycznie się zwiększała. W tym okresie liczba rodzin wzrosła z 266 w 2019 roku do 307 w 2021 roku, zatem wartość wzrostowa ukształtowała się na poziomie 15%. W 2021 roku wsparciem objęto łącznie 678 członków rodzin korzystających z pomocy społecznej, natomiast w 2019 roku – 633 osoby. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

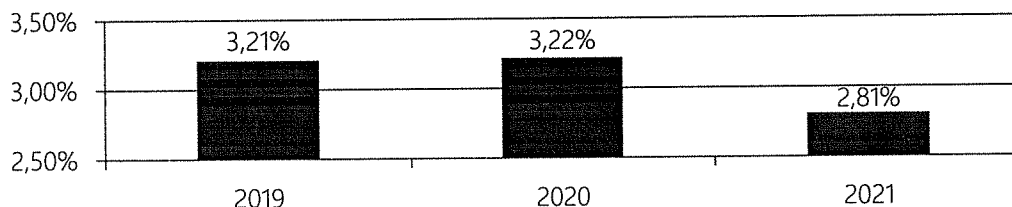
Wykres 8. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Inowrocław w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Liczba osób pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprywacji lokalnej. Na przestrzeni lat 2019-2021 wartość tego wskaźnika ulegała wahaniom, jednakże w 2021 roku ukształtował się on na najniższym poziomie w całym analizowanym okresie i przyjął wartość 2,81%. W porównaniu do 2019 roku różnica wyniosła 0,40 pp., natomiast w stosunku do roku poprzedniego – 0,41 pp. Dane w tym zakresie zaprezentowane zostały poniżej.

Wykres 9. Wskaźnik deprywacji lokalnej w Gminie w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

W 2021 roku głównym powodem udzielenia wsparcia z pomocy społecznej w gminie Inowrocław było ubóstwo, z którym zmagają się 153 rodziny. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znalazło się bezrobocie, które było przesłanką do skorzystania z pomocy Ośrodka przez 123 rodziny, a na trzecim długotrwała lub ciężka choroba, którą dotkniętych było 96 rodzin. Rodziny objęte pomocą i wsparciem GOPS otrzymały je także z powodu niepełnosprawności (90 rodzin). Częstym powodem korzystania ze wsparcia GOPS przez mieszkańców gminy Inowrocław była także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezdomność oraz alkoholizm. W 2021 roku rodziny zamieszkujące Gminę dotknięte były również problemem przemocy w rodzinie, zdarzeniami losowymi, narkomanii, sieroctwa oraz trudnościami w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

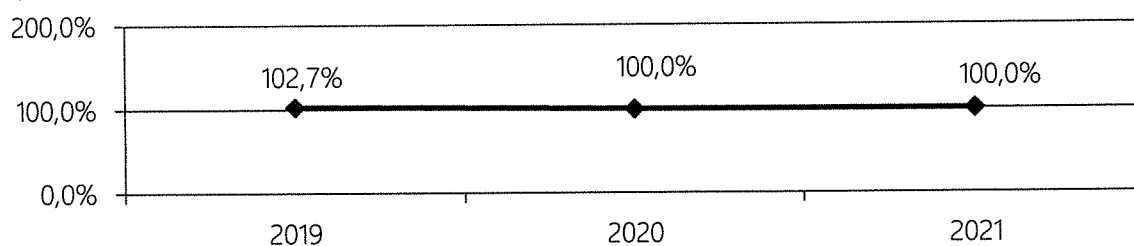
Tabela 6. Powody udzielania pomocy i wsparcia w 2021 roku – liczba rodzin

<i>l.p.</i>	<i>powód udzielenia świadczeń</i>	<i>rodziny</i>
1	ubóstwo	153
2	bezrobocie	123
3	długotrwała lub ciężka choroba	96
4	niepełnosprawność	90
5	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	46
6	potrzeba ochrony macierzyństwa	26
7	bezdomność	14
8	alkoholizm	13
9	przemoc w rodzinie	6
10	zdarzenia losowe	6
11	sytuacja kryzysowa	4
12	narkomania	2
13	sieroctwo	1
14	trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Wskaźnik pracy socjalnej oznacza stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100%. W 2021 roku wsparciem pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej objęto 282 rodziny, a także udzielono im adekwatnych do ich potrzeb świadczeń, przez co wskaźnik przyjął wartość 100%. W 2020 roku wskaźnik również ukształtował się na poziomie 100%, natomiast w 2019 roku był wyższy i wyniósł 102,7%.

Wykres 10. Wskaźnik pracy socjalnej w Gminie na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Istotny wpływ na wspieranie mieszkańców gminy Inowrocław mają również podmioty będące jednostkami organizacyjnymi Gminy lub takie, które prowadzą działalność na jej terenie. W 2017 roku z inicjatywy Wójta gminy Inowrocław oraz gminy Dąbrowa utworzona została Spółdzielnia Socjalna WIGOR, która jest realizatorem licznych projektów ukierunkowanych na aktywizację i wsparcie rodzin, seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także prowadzi placówki wsparcia dziennego dla osób niesamodzielnych i samotnych.

Ponadto działalność w zakresie wsparcia osób bezrobotnych i zagrożonych ubóstwem podejmuje w Gminie Centrum Integracji Społecznej w Łojewie.

ZASOBY INSTYTUCJONALNE GMINY

Poniżej przedstawione zostały wszystkie zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych prowadzące działalność na terenie Gminy:

- ✓ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu,
- ✓ Urząd Gminy Inowrocław,
- ✓ Komenda Powiatowa Policji w Inowrocławiu,
- ✓ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- ✓ Zespół Interdyscyplinarny,
- ✓ Punkt Konsultacyjno-Informacyjny,
- ✓ placówki oświatowe,
- ✓ placówki ochrony zdrowia,
- ✓ Gminna Biblioteka Publiczna w Jaksicach,
- ✓ świetlice wiejskie,
- ✓ Dzienny Dom *Senior+* w Żalinowie,
- ✓ Spółdzielnia Socjalna *WIGOR* w Żalinowie,
- ✓ Środowiskowy Dom Samopomocy w Żalinowie,
- ✓ Centrum Integracji Społecznej w Łojewie,
- ✓ organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).

DZIEDZINY PLANOWANIA STRATEGICZNEGO

WSPIERANIE RODZINY

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Gminy w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, kompleksowe oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu, który służy pomocą rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia ich niezbędnych potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W niniejszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

W 2021 roku rodzinom posiadającym dzieci przyznano łącznie 6 832 świadczenia, w tym 1 182 świadczenia rodzinom z jednym dzieckiem, 2 994 świadczenia rodzinom wychowującym dwoje dzieci oraz 1 612 świadczeń rodzinom z trojgiem dzieci. Świadczenia zostały przyznane również rodzinom posiadającym czworo lub większą liczbę dzieci (1 044 świadczenia). Można zauważyć, że w 2021 roku wśród rodzin, które korzystały ze wsparcia najczęstszą formą były świadczenia niepieniężne, których przyznano łącznie 5 867, zatem stanowiły one 86% wszystkich świadczeń. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

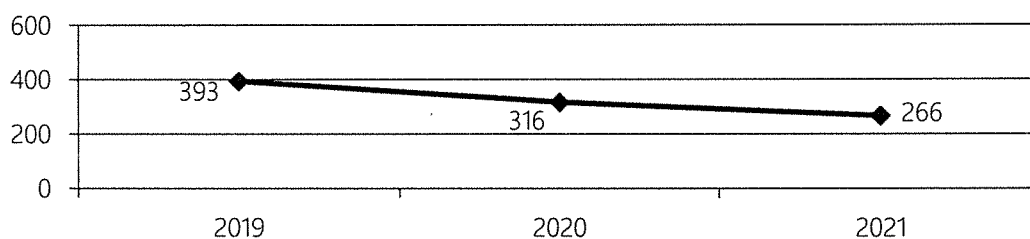
Tabela 7. Typy rodzin, którym udzielono świadczenia w 2021 roku

typ rodziny	liczba świadczeń niepieniężnych	liczba świadczeń pieniężnych	świadczenia ogółem
jedno dziecko	805	377	1 182
dwoje dzieci	2 602	392	2 994
troje dzieci	1 513	99	1 612
czworo i więcej dzieci	947	97	1 044

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Na poniższym wykresie zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych i dodatków oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka w latach 2019-2021. Liczba rodzin, które korzystają z takiej formy wsparcia ulegała na przestrzeni lat systematycznemu spadkowi. W 2019 roku było ich 393, w roku 2020 – 316, natomiast w 2021 roku liczba rodzin zmniejszyła się do 266. W okresie lat 2019-2021 liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka zmniejszyła się o 127, czyli o 32%.

Wykres 11. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Dodatkowym świadczeniem wspierającym rodzinę jest *świadczenie wychowawcze 500+*. Program Rodzina 500+ został wprowadzony ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i funkcjonuje od 1 kwietnia 2016 roku. Świadczenie wychowawcze przysługuje rodzicom bądź opiekunom dziecka do dnia ukończenia przez nie 18 roku życia w wysokości 500 zł miesięcznie. Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych i edukacyjnych. Od 2022 roku niniejsze zadanie realizuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych, niemniej na przestrzeni ostatnich lat zauważalne jest wahanie się kwoty przyznanych w Gminie świadczeń. W 2019 roku wyniosła ona 9 899 542,00 zł, w roku kolejnym – 12 637 168,00 zł, natomiast w 2021 roku nieznacznie się zmniejszyła i wyniosła 12 548 16,00 zł.

Tabela 8. Koszt świadczeń wychowawczych na przestrzeni lat 2019-2021

	2019	2020	2021
koszt świadczeń (zł)	9 899 542,00	12 637 168,00	12 548 16,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Rodziny, w których wychowują się dzieci mają również możliwość z korzystania z programu *Dobry Start*, które przysługuje w związku z rozpoczęciem roku szkolnego dzieciom uczącym się do 20 roku życia oraz dzieciom uczącym się do 24 roku życia – w przypadku dzieci lub osób pobierających naukę i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności. Na przestrzeni lat 2019-2020 kwota przeznaczona na realizację zadania uległa zmniejszeniu, natomiast w 2021 roku realizacja świadczenia została przekazana do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Tabela 9. Koszt świadczeń „Dobry Start” na przestrzeni lat 2019-2020

	2019	2020
koszt świadczeń (zł)	462 300,00	452 100,00

Źródło: Sprawozdanie z działalności GOPS za lata 2019-2020

Rodziny zamieszkujące gminę Inowrocław są beneficjentami ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny. Przysługuje ona niezależnie od dochodu rodzinom z co najmniej trójką dzieci. Karta dużej rodziny oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze mają możliwość korzystania z szerokiego katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej, czy transportowej na terenie całego kraju. Zniżki oferują nie tylko instytucje publiczne, ale również przedsiębiorcy prywatni. W 2021 roku do GOPS w Inowrocławiu wpłynęło łącznie 36 wniosków o przyznanie rodzinom uprawnień do korzystania z KDR.

Wsparcie rodzin z terenu Gminy odbywa się również poprzez przyznawanie świadczenia „Za życiem”, które przysługuje w sytuacji, gdy u nowonarodzonego dziecka zdiagnozowane zostało ciężkie i nieodwracalne upośledzenie lub nieuleczalna choroba. Wsparcie finansowe ma charakter jednorazowy i wynosi 4 000 zł. W 2021 roku w Gminie wystąpiła konieczność wsparcia 3 rodzin w związku z wystąpieniem choroby dziecka, którym przyznano świadczenia w łącznej wysokości 12 000 zł.

Tabela 10. Liczba oraz koszt świadczeń „Za życiem” na przestrzeni lat 2019-2021

	2019	2020	2021
liczba świadczeń	0	3	3
koszt świadczeń (zł)	0	12 000	12 000

Źródło: Sprawozdanie z działalności GOPS za lata 2019-2021

W sytuacji, gdy dziecko wychowuje się w rodzinie niepełnej, bądź gdy jeden z biologicznych rodziców uchyła się od obowiązku płacenia alimentów na rzecz dzieci, świadczenia te realizowane są z funduszu alimentacyjnego. Przysługują one w przypadku, gdy dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 900,00 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów tytułem wykonawczym jednakże nie wyżej niż 500,00 zł.

Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba osób korzystających z tego świadczenia systematycznie się zmniejszała, a spadek w tym okresie wyniósł 14, tj. 18%. W 2021 roku wsparciem z pomocy społecznej w ramach świadczenia alimentacyjnego objęto łącznie 65 członków 49 rodzin i przyznano im wsparcie finansowe w wysokości 334 755 zł.

Tabela 11. Świadczenie alimentacyjne w Gminie w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba osób	79	74	65
liczba rodzin	59	56	49
kwota świadczeń	387 700	365 892	334 755

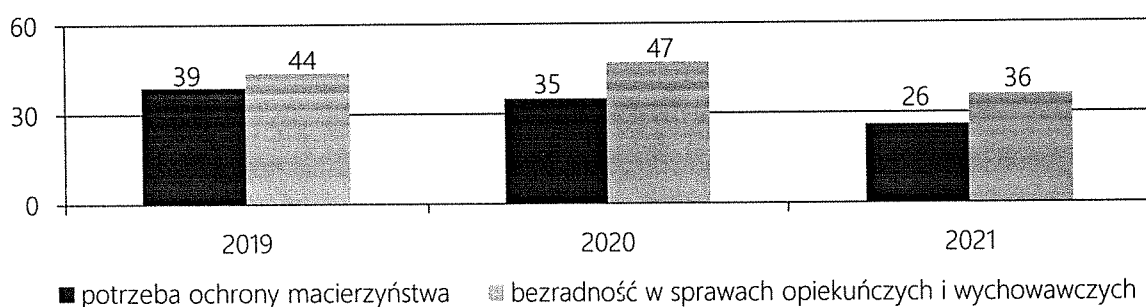
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

GOPS w Inowrocławiu podejmuje działania mające na celu wyegzekwowanie od dłużników alimentacyjnych środków, które przekazywane są na spłatę zobowiązań w stosunku do funduszu alimentacyjnego. Wśród działań podjętych w 2021 roku znajduje się złożenie 32 wniosków do Prokuratury o ściganie na podstawie Ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, przeprowadzenie 44 wywiadów alimentacyjnych z dłużnikami oraz zobowiązywanie 2 z nich do aktywizacji zawodowej w Powiatowym Urzędzie Pracy. Ponadto w stosunku do dłużników złożono 48 wniosków o egzekucję środków oraz wysłano 36 informacji do Komornika Sądowego.

Przeciwdziałanie nie alimentacji jest również jednym z obszarów działalności funkcjonariuszy Policji, którzy w ramach swoich obowiązków służbowych wszczynają tzw. postępowanie przygotowawcze wobec dłużnika oraz prowadzą szczegółowe wyjaśnienia tych okoliczności.

Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa uległa systematycznemu spadkowi, natomiast w przypadku bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego ulegała wahaniom. W 2019 roku udzielono pomocy i wsparcia z powodu bezradności 44 rodzinom, w 2020 roku – 47 rodzinom, natomiast w 2021 roku – 36 rodzinom, z kolei z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa liczba rodzin objętych wsparciem zmniejszyła się z 39 w 2019 roku do 26 w 2021 roku. Łączna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2021 roku wyniosła 307, zatem rodziny z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych stanowiły 12% ogółu rodzin objętych wsparciem GOPS, a rodziny zmagające się z potrzebą ochrony macierzyństwa – 8%.

Wykres 12. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2019-2021

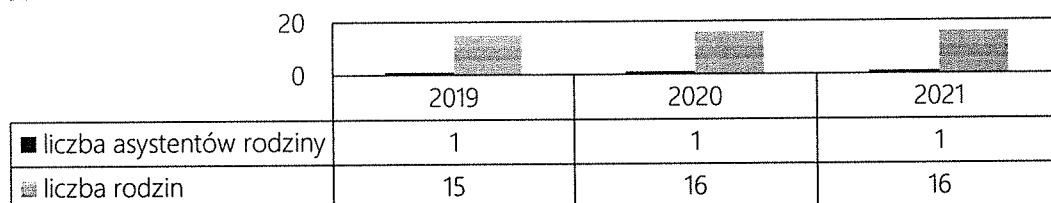

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu jest realizatorem zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447). Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka z naturalnego środowiska. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa ogólnego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W Gminie wsparcie rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych świadczone jest przez asystenta rodziny pełniącego swoje obowiązki przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Inowrocławiu w ramach Programu *Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej*. Na przestrzeni ostatnich lat liczba rodzin objętych wsparciem asystenta, czyli rodzin wobec których podjęto działania zmierzające do poprawy ich aktywności społecznej utrzymywała się na stosunkowo stałym poziomie. W 2019 roku objętych wsparciem było 15 rodzin, natomiast w 2020 i 2021 roku ich liczba zwiększyła się narastająco do 16. Niemniej, w Gminie występuje wysokie zapotrzebowanie na wsparcie asystenta, gdyż jak wynika ze statystyk prowadzonych przez GOPS, znaczna część rodzin będących pod pieczą asystenta przebywa w niej powyżej roku, co wskazuje na potrzebę rozwijania tej formy pomocy społecznej.

Wykres 13. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z działalności GOPS za lata 2019-2021

Na przestrzeni ostatnich trzech lat w gminie Inowrocław nie utworzono żadnej rodziny wspierającej, czyli takiej, której celem jest pomoc rodzinie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych. Zakres działań podejmowanych przez takie rodziny obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego.

W 2021 roku, Gmina współfinansowała pobyt 27 dzieci w rodzinnej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej, a odpłatność za realizację tego zadania wyniosła łącznie 292 394 zł. W latach 2019-2021 liczba dzieci umieszczonych w pieczy ulegała wahaniom, przy czym w 2021 roku w porównaniu do 2019 roku zwiększyła się, a koszt zabezpieczenia pobytu dzieci w pieczy ulegał systematycznemu wzrostowi. W tym okresie dzieci z terenu Gminy przebywające w pieczy miały możliwość zwiększenia swoich umiejętności i podjęcia zatrudnienia, które umożliwiły części wychowankom usamodzielnienie się.

Tabela 12. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej i odpłatność Gminy za to zadanie w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba dzieci	22	20	27
kwota (zł)	147 405	200 363	292 394

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

Wzmacnianie kompetencji rodzicielskich w Gminie prowadzone jest również poprzez działalność placówek oświatowych oraz kulturalnych, które organizują czas wolny dla dzieci i młodzieży. W gminie Inowrocław działalność prowadzą również świetlice wiejskie w 27 miejscowościach, które w godzinach swojego funkcjonowania umożliwiają dzieciom i młodzieży korzystanie z lokalnych zasobów i przestrzeni, kreując tym samym bezpieczną przestrzeń do rozwoju i integracji. Niemniej, w Gminie nie prowadzą działalności placówki wsparcia dziennego dla dzieci.

Jednym z podmiotów inicjujących działania na rzecz wsparcia rodzin jest w Gminie Spółdzielnia Socjalna WIGOR, która realizuje projekty w tym zakresie, m. in. „Centrum Rodziny – wsparcie osób, rodzin i środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym z terenu Gminy Inowrocław”.

W ramach wspierania rodziny Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu współpracuje z szeregiem innych instytucji, takich jak: placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Sąd Rejonowy, Prokuratura Rejonowa, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna oraz organizacje pozarządowe.

PROBLEMY ZIDENTYFIKOWANE W GMINIE

- W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy danych zastanych wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:
- ✓ niewydolność w sprawach opiekuńczych oraz trudności wychowawcze wynikające z niewystarczających kompetencji rodzicielskich oraz samotnego rodzicielstwa,
 - ✓ zaniedbanie wychowawcze dzieci i młodzieży oraz rozpad więzi rodzinnych, a także wynikające z tego problemy w zakresie alimentacji i konieczność interwencji Państwa w funkcjonowanie dłużników alimentacyjnych,
 - ✓ ograniczona działalność w zakresie integracji rodzin, m.in. w efekcie pandemii,
 - ✓ ograniczona oferta specjalistycznego wsparcia dla dzieci oraz rodzin (brak mediatora rodzinnego) oraz brak placówek wsparcia dziennego animujących czas wolny dzieci.

WSPARCIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

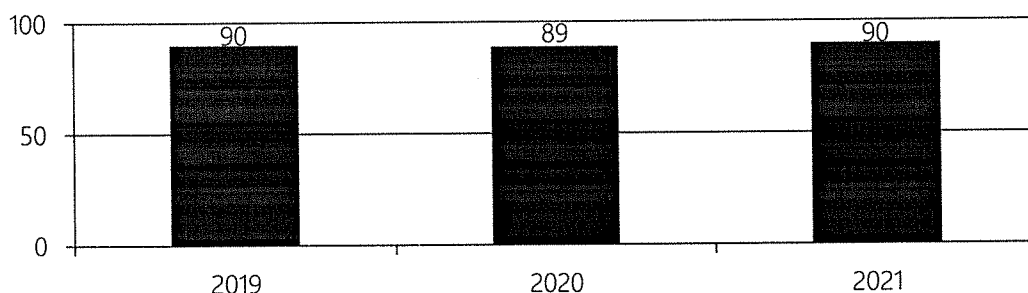
Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej*. Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz jej stopnia.

Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby z niepełnosprawnością tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji. Z powyższych względów w niniejszej Strategii wydzielono obszar zdrowia psychicznego jako osobne zagadnienie.

Instytucją działającą w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnościami na terenie gminy Inowrocław jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Niemniej, znaczący wpływ na wsparcie i integrację osób z niepełnosprawnościami w lokalnej społeczności mają również pozostałe jednostki organizacyjne, w tym Centrum Integracji Społecznej w Łojewie, ale także Spółdzielnia Socjalna WIGOR oraz organizacje pozarządowe.

W 2021 roku z powodu niepełnosprawności ze wsparcia GOPS skorzystało 90 rodzin, co oznacza, że z tego powodu z pomocy skorzystała średnio co czwarta rodzina objęta wsparciem ogółem (29%). Skala niepełnosprawności w Gminie na przestrzeni ostatnich lat utrzymuje się na stosunkowo stałym poziomie, gdyż z problemem tym w 2019 roku zmagano się 90 rodzin, a w roku kolejnym – 89.

Wykres 14. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

Poniżej przedstawione zostały dane w zakresie zasiłków pielęgnacyjnych przyznanych dla niepełnosprawnego dziecka. W 2019 roku przyznano łącznie 816 świadczeń, w roku kolejnym ich liczba zmniejszyła się do 805 świadczeń, natomiast w 2021 roku wyniosła 772 świadczenia na łączną kwotę 166 628 zł. Na przestrzeni ostatnich lat liczba przyznanych świadczeń ulegała systematycznemu spadkowi, który w 2021 roku w stosunku do 2019 roku ukształtował się na poziomie 44 zasiłków, czyli 5%. W przypadku kwoty świadczeń zauważalne jest jej wahanie, w 2021 roku w porównaniu do roku 2018 wzrost wyniósł 8%.

Tabela 13. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba świadczeń	816	805	772
kwota świadczeń (zł)	154 728	173 751	166 628

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

W ostatnich trzech latach liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności ulegała systematycznemu spadkowi. W 2021 roku przyznano łącznie 1 396 świadczeń na kwotę 301 313 zł, czyli o 158 mniej zasiłków niż w 2019 roku.

Tabela 14. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba świadczeń	1 554	1 499	1 396
kwota świadczeń (zł)	294 695	323 513	301 313

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Mieszkańcy Gminy powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności mają możliwość otrzymania zasiłku z tytułu powstania niepełnosprawności przed 21 rokiem życia. W 2021 roku przyznano 1 003 takie świadczenia na łączną kwotę 216 488 zł. W latach 2019-2021 liczba przyznanych zasiłków ulegała wahaniom, jednakże w przedmiotowym roku zwiększyła się w stosunku do roku 2020 o 13, co wskazuje na zapotrzebowanie mieszkańców na taką formę wsparcia.

Tabela 15. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba świadczeń	1 041	990	1 003
kwota świadczeń (zł)	197 354	213 430	216 488

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Kolejna tabela zawiera dane w zakresie przyznawanego na przestrzeni ostatnich trzech lat specjalnego zasiłku opiekuńczego. Świadczenie to przysługuje w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: koniecznością stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz koniecznością stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. W 2019 roku takie świadczenia zostały wypłacone 176 razy na łączną kwotę 108 211 zł, z kolei w 2021 roku ich liczba znacząco się zmniejszyła i wyniosła zaledwie 20.

Tabela 16. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba świadczeń	176	58	20
kwota świadczeń (zł)	108 211	35 960	11 842

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Gmina Inowrocław podejmuje szereg działań mających na celu kompleksowe wsparcie osób z niepełnosprawnościami na swoim terenie. Wśród nich należy wskazać wdrażanie i inicjowanie na swoim obszarze projektów w zakresie świadczenia usług społecznych i zdrowotnych dla osób niesamodzielnych oraz ich opiekunów. W ramach podjętych przez Spółdzielnię Socjalną WIGOR działań, w tym projektu „Opieka+”, w Gminie świadczone są usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze. Ponadto pracownicy Spółdzielni świadczą usługi transportowe, wspierają podopiecznych w codziennych czynnościach, jak robienie zakupów, pomagają im załatwić sprawy urzędowe, a także dostarczają im posiłki przygotowywane przez pracowników Centrum Integracji Społecznej. Dodatkowo, osoby niesamodzielne w Gminie mają możliwość korzystania z nowoczesnego systemu opieki, tj. teleopieki.

Gmina realizuje również zadania oświatowe w obszarze zapewnienia dostępności do edukacji dla uczniów z niepełnosprawnościami, dla których organizowany i finansowany jest dowóz do szkół specjalnych oraz ośrodków rehabilitacyjnych. Z uwagi na charakter Gminy, tj. rozproszenie miejscowości i ograniczony transport publiczny na jej poszczególnych obszarach, zauważa się potrzebę rozwijania usług transportowych dla osób niesamodzielnych w ramach lokalnego systemu wsparcia.

Wśród mieszkańców Gminy z niepełnosprawnościami znajdują się osoby, które ze względu na swój stan zdrowia nie mają możliwości pozostania w swoim dotychczasowym miejscu zamieszkania. Zadaniem obowiązkowym GOPS w Inowrocławiu jest kierowanie osób wymagających stałego, całodobowego wsparcia do domu pomocy społecznej oraz ponoszenie częściowej lub całościowej odpłatności za ich pobyt w takich placówkach. Na terenie Gminy nie funkcjonują tego rodzaju placówki, jednakże powiat inowrocławski jest organem prowadzącym 2 domy skierowane do specyficznych potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Dom Pomocy Społecznej w Tarnówku zapewnia pobyt 80 dorosłym niepełnosprawnym intelektualnie kobietom i mężczyznom, natomiast DPS w Ludzisku przeznaczony jest dla 100 dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie mężczyzn. Placówki zapewniają osobom wymagającym stałej, całodobowej opieki rehabilitację, terapię oraz wsparcie w codziennych czynnościach, a także są miejscem integracji tych osób.

Mieszkańcy Gminy posiadający orzeczenie o niepełnosprawności ze wskazaniem do terapii mogą ubiegać się także o skierowanie do uczestnictwa w zajęciach realizowanych w Warsztacie Terapii Zajęciowej RAZEM w Inowrocławiu, który prowadzony jest od 2002 roku przez Stowarzyszenie Pomocy Upośledzonym Umysłowo, a zajęcia odbywają się od poniedziałku do piątku w godzinach 7.00-15.00. Celem WTZ jest wzmocnienie umiejętności 30 uczestników i zdobycie przez nich nowych kompetencji społeczno-zawodowych. W ramach działalności Warsztatu uczestnicy mają możliwość uzyskania wszechstronnej rehabilitacji, poprawy zaradności i sprawności psychofizycznej, a także przygotowania się do podjęcia zatrudnienia na otwartym rynku pracy. Przy placówce funkcjonuje również Klub RAZEM, który zrzesza byłych uczestników zajęć, którzy podjęli zatrudnienie oraz osoby zainteresowane uczestnictwem w spotkaniach.

PROBLEMY ZIDENTYFIKOWANE W GMINIE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy danych zastanych wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- ✓ zmaganie się z niepełnosprawnością przez znaczną część beneficjentów pomocy i wsparcia GOPS w Inowrocławiu,
- ✓ wysokie zapotrzebowanie na wsparcie materialne dla osób dotkniętych niepełnosprawnością oraz ich opiekunów,
- ✓ konieczność świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób niesamodzielnych, a także rozwijania usług społecznych na rzecz mieszkańców z niepełnosprawnościami intelektualnymi oraz narządów ruchowych, w szczególności w zakresie rehabilitacji, opieki całodobowej, animowania czasu wolnego oraz organizowania szkoleń i wsparcia dla opiekunów osób zależnych (opieka wytchnieniowa),
- ✓ zagrożenie wykluczeniem społecznym osób z niepełnosprawnościami wynikające z ich ograniczonej aktywności w życiu społeczno-kulturalnym oraz zawodowym,
- ✓ trudności w samodzielnym funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnościami ze względu na występowanie barier osobistych, społecznych, technicznych i funkcjonalnych na terenie Gminy,
- ✓ ograniczony dostęp do placówek medycznych, rehabilitacyjnych i opiekuńczych dla osób z niepełnosprawnościami na terenie Gminy,
- ✓ ograniczona oferta miejsc pracy dla osób ze specjalnymi potrzebami na rynku pracy oraz brak zakładów aktywności zawodowej na terenie powiatu,
- ✓ zagrożenie ubóstwem osób z niepełnosprawnościami.

ZDROWIE PSYCHICZNE

Zdrowie psychiczne jest stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia ról społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian¹¹.

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim pozostałe problemy społeczne, na temat których możemy znaleźć wyczerpujące statystyki.

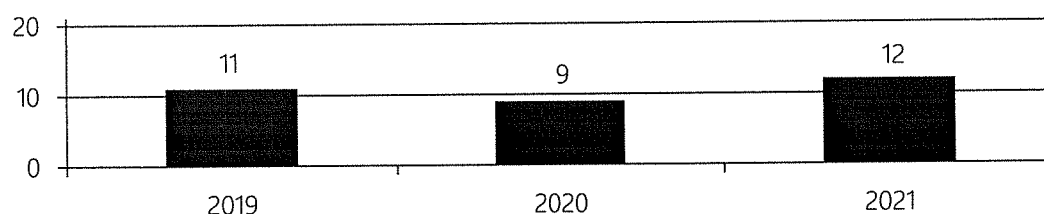
¹¹ www.psychiatriapolska.pl

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez gminę, należy organizacja i świadczenie mieszkańcom specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Celem specjalistycznych usług opiekuńczych jest poprawa jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez zapewnienie im wysokiej jakości specjalistycznej pomocy. Przesłanką do objęcia osoby tą formą wsparcia jest samotność lub brak możliwości sprawowania odpowiedniej opieki przez członków rodzin. Usługi te dostosowane są do szczególnych potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi oraz świadczone przez osoby z odpowiednim wykształceniem i doświadczeniem w celu osiągnięcia efektów zawartych w planach postępowania terapeutyczno-wspierającego, świadczoną.

Realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych w gminie Inowrocław odbywa się w ramach porozumień z podmiotami zewnętrznymi – świadczenia dla dzieci metodą „Vojty” zapewnia Gabinet Rehabilitacyjny z Bydgoszczy, wsparcie w formie integracji sensorycznej i treningów umiejętności społecznych świadczy Centrum Terapii, Rewalidacji i Wspomagania Rozwoju z Gniewkowa, natomiast podstawowe specjalistyczne usługi opiekuńcze zapewnia SWP Flandria z Inowrocławia.

W świetle danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że w okresie lat 2019-2021 zwiększyło się zapotrzebowanie mieszkańców na wsparcie w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W 2019 roku usługami opiekuńczymi objęto 11 mieszkańców Gminy, w 2020 roku ich liczba zmniejszyła się do 9, natomiast w 2021 roku liczba beneficjentów tej formy wsparcia zwiększyła się i przyjęła najwyższą wartość w całym omawianym okresie, tj. 12 osób.

Wykres 15. Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Kluczowy wpływ na jakość życia i poziom integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi mają zajęcia prowadzone w Środowiskowym Domu Samopomocy w Żalinowie, który od 2018 roku działa przy Spółdzielni Socjalnej WIGOR. Placówka zapewnia osobom z zaburzeniami psychicznymi profesjonalną pomoc i opiekę, wsparcie terapeutyczne, a także rozwija umiejętności społeczne, samodzielność i samoświadomość uczestników zajęć. Placówka prowadzi zajęcia codziennie przez 8 godzin, a odbywają się one w ramach 6 pracowni.

ŚDS w Żalinowie jest placówką wsparcia dziennego dla 15 osób przewlekle psychicznie chorych, upośledzonych umysłowo oraz dla osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, w ramach której odbywają się

rozbudowane zajęcia dla przygotowuje uczestników zajęć do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie lokalnym.

Kompleksowe działania wspierające osoby z zaburzeniami psychicznymi realizowane są również w ramach działalności całodobowych placówek wsparcia prowadzonych przez powiat inowrocławski. Na jego obszarze funkcjonują 2 Domy Pomocy Społecznej – w Parchaniu, który umożliwia pobyt 80 przewlekle psychicznie chorym mieszkańcom powiatu, a także w Warzynie, gdzie z całodobowego wsparcia, opieki i usług bytowo-zdrowotnych korzysta 87 przewlekle psychicznie chorych mężczyzn.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej podejmuje również szeroką działalność w zakresie edukacji i informowania mieszkańców o możliwości skorzystania ze wsparcia psychologicznego. Tego rodzaju treści zamieszczane są przede wszystkim na stronach internetowych Urzędu. Z kolei dla dzieci wsparcie świadczone jest w szczególności poprzez działalność placówek oświatowych, gdzie pedagodzy rozpoznają i rozwiązują problemy młodych mieszkańców Gminy, które determinują u nich niepokój oraz złą kondycję psychiczną.

Problemy w zakresie zdrowia psychicznego mogą nasilać się w najbliższych latach ze względu na pandemię COVID-19, a także konflikt zbrojny pomiędzy Rosją a Ukrainą, gdyż takie wydarzenia wiążą się z poczuciem zagrożenia, lękiem, niepewnością oraz niepokojem. Konsekwencją tego mogą być narastające zaburzenia psychiczne, począwszy od teraz, po ustąpieniu zagrożenia, a nawet ujawniające się przez kolejne lata. Biorąc pod uwagę, że od lat obserwuje się alarmująco niepokojące statystyki dotyczące problemów ze zdrowiem psychicznym, obecna sytuacja może je znacznie pogorszyć, zatem zauważa się pilną potrzebę podejmowania działań w zakresie wsparcia psychicznego mieszkańców.

PROBLEMY ZIDENTYFIKOWANE W GMINIE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy danych zastanych wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- ✓ zagrożenie osób z zaburzeniami psychicznymi wykluczeniem społecznym w wymiarze społecznym i zawodowym,
- ✓ nieprowadzenie powszechnej działalności informacyjnej i profilaktycznej w zakresie zdrowia psychicznego wśród mieszkańców,
- ✓ znaczne zapotrzebowanie mieszkańców na pomoc środowiskową w formie placówek wsparcia dziennego (ŚDS) oraz świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- ✓ możliwość pogorszenia się kondycji psychicznej oraz intensyfikacji problemów natury psychicznej wśród mieszkańców na skutek pandemii SARS-CoV-2 oraz rosyjsko-ukraińskiego konfliktu zbrojnego.

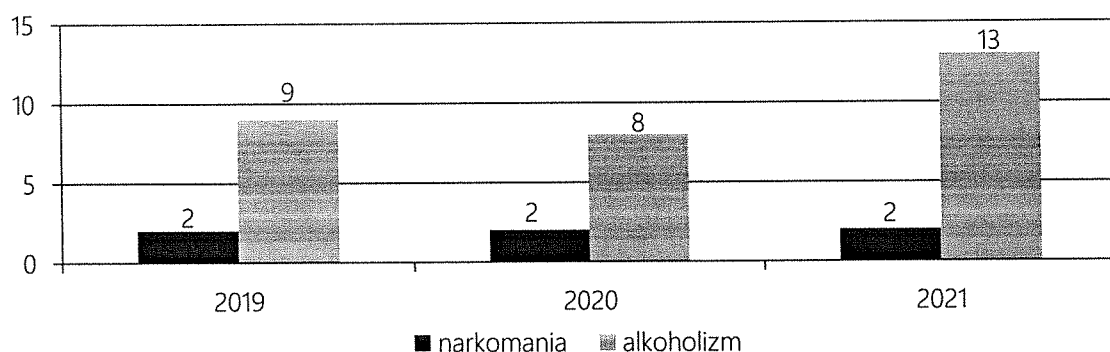
PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH ORAZ UZALEŻNIEŃ BEHAVIORALNYCH

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują uniwersalnego sposobu rozwiązywania tej kwestii. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec zwiększeniu się skali tego negatywnego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze z nich dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Jako trzeci wskaźnik choroby są to zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny¹².

Działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Inowrocławiu wynikają między innymi z *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022*, który ma na celu ograniczenie skali występujących na terenie Gminy uzależnień oraz ich negatywnych następstw, poprzez tworzenie spójnego systemu działań profilaktycznych i naprawczych.

Problem uzależnienia od alkoholu lub narkotyków jest jedną z przestąnek udzielenia pomocy i wsparcia z pomocy społecznej. W 2019 roku GOPS w Inowrocławiu przyznał świadczenia 9 rodzinom zmagającym się z uzależnieniem alkoholowym, w roku kolejnym ich liczba zmniejszyła się do 8, natomiast w 2021 roku liczba rodzin objętych pomocą i wsparciem GOPS z powodu alkoholizmu znacząco się zwiększyła i wyniosła 13, co oznacza wzrost o 4 rodziny w stosunku do 2019 roku (44%). W analizowanym okresie problem alkoholowy wśród rodzin zamieszkujących Gminę nie przybierał alarmującej skali, gdyż ich udział w ogóle objętych wsparciem społecznym utrzymywał się na niskim poziomie, a w 2021 roku wyniósł 4%. Należy zauważyć, iż na przestrzeni ostatnich lat w Gminie występowała konieczność udzielania pomocy społecznej również z powodu uzależnienia od narkotyków, a w latach 2019-2021 liczba rodzin objętych wsparciem z tego powodu wynosiła 2.

Wykres 16. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu alkoholizmu i narkomanii w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

¹² Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

Kolejną analizowaną kwestią są działania podejmowane przez funkcjonariuszy Policji w celu przeciwdziałania problemowi uzależnienia w przestrzeni publicznej. W latach 2019-2021 w Gminie występowała konieczność zatrzymania osób nietrzeźwych, w tym osób niepełnoletnich. W 2021 roku w pomieszczeniach policyjnych zatrzymano 44 mieszkańców gminy Inowrocław, czyli tyle samo co w 2019 roku. W przypadku dzieci i młodzieży upijającej się w miejscach pożytku publicznego należy zauważyć, że liczba działań podjętych w stosunku do nich systematycznie się zmniejszała. W 2019 roku do policyjnej izby dziecka lub do domu odwieziono 28 dzieci, w 2020 roku – 22 osoby, natomiast w 2021 roku nie wystąpiła konieczność podjęcia takich działań. Zakłócanie przestrzeni publicznej w Gminie jest problemem obecnym, co determinuje konieczność podejmowania działań, zarówno w zakresie prewencji, interwencji i profilaktyki. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 17. Działania funkcjonariuszy policji w stosunku do osób spożywających alkohol w latach 2019-2021

<i>rodzaj interwencji</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>
liczba osób zatrzymanych w pomieszczeniach policyjnych w celu wytrzeźwienia	44	33	44
liczba osób niepełnoletnich zatrzymanych w policyjnych izbach dziecka lub odwiezionych do domu	28	22	0

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021 oraz Dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Inowrocławiu za lata 2019-2021

W stosunku do osób, które na skutek spożywania alkoholu dopuściły się złamania prawa, funkcjonariusze Policji wszczynają oraz prowadzą postępowania w celu stwierdzenia ich przestępstwa oraz zastosowania wobec nich odpowiednich sankcji prawnych, jak na przykład zatrzymanie prawa jazdy czy wydanie sądowego zakazu prowadzenia pojazdów. W 2021 roku zarejestrowano 35 przypadków związanych z kierowaniem w stanie nietrzeźwości oraz po użyciu alkoholu, co w porównaniu do roku poprzedniego oznacza wzrost aż o 67%, natomiast w stosunku do 2019 roku spadek o 5%. Ponadto w latach 2019-2020 odnotowane zostały przypadki podejmowania się przez mieszkańców Gminy czynności zawodowych pod wpływem alkoholu. Na przestrzeni ostatnich 3 lat zauważyć można spadek liczby przestępstw w zakresie podejmowania się pracy oraz prowadzenia pojazdu po spożyciu alkoholu, posiadania narkotyków, kierowania w stanie nietrzeźwości oraz pomimo sądowego zakazu prowadzenia.

Tabela 18. Przestępstwa ujawnione przez funkcjonariuszy policji w latach 2019-2021

<i>rodzaj interwencji</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>
kierowanie w stanie nietrzeźwości i po użyciu alkoholu	37	21	35
podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	1	1	0

Źródło: Dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Inowrocławiu za lata 2019-2021

Kluczową rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom pełnią działania podejmowane przez członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Inowrocławiu w ramach przysługujących im uprawnień. Komisja w 2021 roku liczyła 6 członków i podjęła szereg czynności wobec osób uzależnionych oraz członków ich rodzin, w celu wyeliminowania problemu alkoholowego.

W 2021 roku członkowie GKRPA przeprowadzili rozmowy z 19 osobami uzależnionymi od alkoholu. Jednocześnie Komisja podjęła wobec 8 osób czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce uzależnienia, a w stosunku do 9 mieszkańców wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie jej do podjęcia leczenia odwykowego. W omawianym roku członkowie GKRPA w Inowrocławiu spotkali się również z 12 członkami rodzin osób uzależnionych, w celu omówienia ich problemów i określenia najlepszych działań korekcyjnych. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba podejmowanych przez Komisję działań ulegała wahaniom, co mogło być bezpośrednią konsekwencją wdrożonych obostrzeń na skutek pandemii COVID-19 i ograniczeń w zakresie organizowania spotkań z mieszkańcami Gminy dotkniętymi uzależnieniem lub współuzależnieniem. W stosunku do 2019 roku odnotowany został spadek liczby osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy, a w przypadku osób współuzależnionych widoczna jest stała tendencja. Należy zauważyć, że w ostatnich latach zwiększyła się konieczność przedkładania do sądu wniosków przez GKRPA o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec mieszkańców zmagających się z uzależnieniem.

Ze sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 wynika również, że osoby uzależnione od alkoholu dopuszczają się zachowań przemocowych wobec członków swoich rodzin, przez co występuje konieczność podejmowania dalszych kroków jak np. uruchomienia procedury *Niebieskie Karty*, organizowania spotkań motywacyjnych i interwencyjnych.

Tabela 19. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Inowrocławiu wobec osób uzależnionych i członków ich rodzin w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	22	18	19
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	12	14	12
liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	8	7	8
liczba osób wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	7	7	9

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

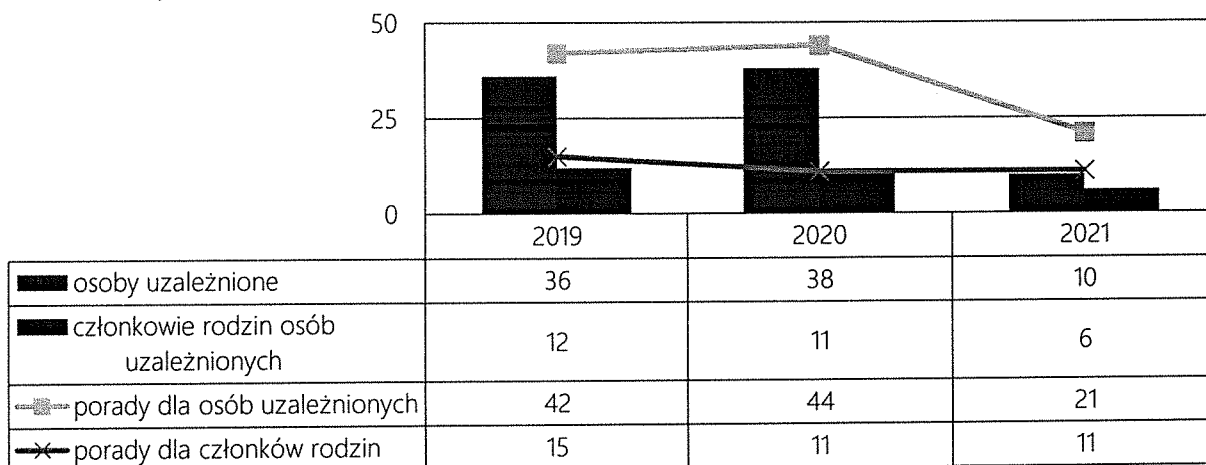
Od 2016 roku w Gminie działalność prowadzi Punkt Konsultacyjno-Informacyjny, który służy rozpoznawaniu problemów mieszkańców, motywowaniu osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnienia, kierowaniu osób do placówek specjalistycznego leczenia oraz na spotkania grup samopomocowych, motywowaniu osób pijących szkodliwie i ryzykownie do zmiany szkodliwego wzoru picia, wspieraniu osób kończących leczenie odwykowe, ale także rozpoznawaniu przypadków przemocy w rodzinie, udzielaniu wsparcia osobom doświadczającym przemocy, podejmowaniu interwencji, motywowaniu osób stosujących przemoc do udziału w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych oraz udzielaniu informacji o miejscach specjalistycznej pomocy.

W Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym specjalistyczna pomoc i wsparcie świadczone są przez 3 pracowników:

- ✓ Terapeutę ds. uzależnień;
- ✓ Psychologa;
- ✓ Radcę prawnego udzielającego pomocy prawnej.

W 2021 roku w Punkcie udzielono łącznie 21 porad dla 10 osób zmagającym się z problemem alkoholowym oraz 11 porad dla 6 dorosłych członków rodzin osób z problemem uzależnienia. W 2021 roku w stosunku do roku 2019 liczba osób dotkniętych uzależnieniem zgłaszających się po wsparcie do Punktu znacząco się zmniejszyła, a wartość spadkowa wyniosła 28 osób (74%). W przypadku dorosłych członków rodzin osób uzależnionych dostrzegalny jest sukcesywny spadek liczby beneficjentów Punktu, jednakże zauważyć można, że niektórzy członkowie rodzin osób uzależnionych korzystają ze wsparcia pracowników Punktu więcej niż jeden raz. W związku z wystąpieniem pandemii koronawirusa SARS-CoV-2 oraz jego konsekwencji, jak izolacja społeczna, w przyszłości może nastąpić wzrost zapotrzebowania na usługi terapeutyczne, psychologiczne i prawne, gdyż część mieszkańców Gminy w tym czasie mogła częściej niż zwykle sięgać po alkohol i narażać się na ryzyko uzależnienia. Analiza danych statystycznych GKRPA w Inowrocławiu wskazuje na konieczność stałego rozwijania lokalnego systemu wsparcia poprzez świadczenie m.in. wsparcia prawnego i socjalnego, ale także rozwijanie samopomocowych form wsparcia w Gminie.

Wykres 17. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

Na obszarze gminy Inowrocław nie występują zasoby w zakresie samopomocowego wsparcia mieszkańców zmagających się z problemem uzależnienia lub współuzależnienia, czyli np. grupy wsparcia dla osób z problemem alkoholowym (AA), dla dorosłych członków rodzin z problemem alkoholowym (AI-Anon), dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym (AI-Ateen) ani dla dorosłych dzieci alkoholików (DDA). Osoby chcące skorzystać z takiej formy wsparcia mogą dołączyć do grup działających w innych gminach w powiecie, m.in. w mieście Inowrocław.

Urząd Gminy w Inowrocławiu w celu poprawy sytuacji osób zmagających się z uzależnieniem, ale także i bezdomnością, ubóstwem, chorych psychicznie, z niepełnosprawnościami, zwolnionych z zakładów karnych oraz innych osób zagrożonych wykluczeniem na lokalnym rynku pracy, utworzył Centrum Integracji Społecznej, w którym organizowane są zajęcia warsztatowe i edukacyjne dla osób bezrobotnych potrzebujących wsparcia w powrocie na otwarty rynek pracy. Wśród beneficjentów mogą znajdować się również osoby, które zakończyły leczenie odwykowe, a mają trudności w znalezieniu i utrzymaniu zatrudnienia.

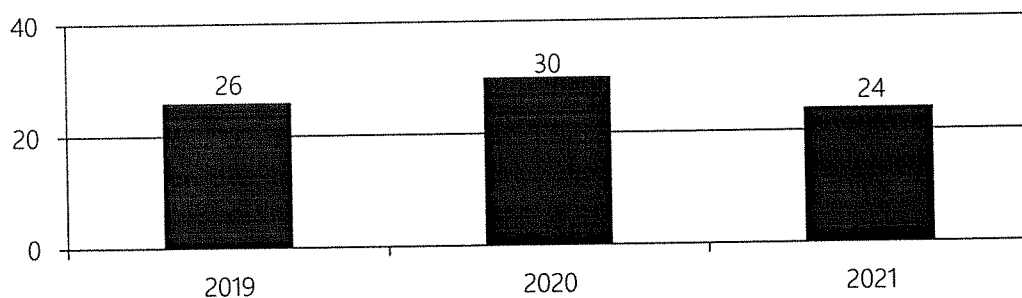
GKRPA zajmuje się również profilaktyką zachowań ryzykownych. Na przestrzeni lat 2019-2021 nie były jednak realizowane programy rekomendowane w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonych przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN. Z uwagi na pozytywne efekty takich oddziaływań, w Gminie konieczne jest wdrożenie programów o sprawdzonej, wysokiej skuteczności, które w sposób kompleksowy obejmą swoim oddziaływaniem zarówno uczniów, nauczycieli, jak i rodziców w ramach profilaktyki uniwersalnej, selektywnej oraz wskazującej.

W okresie ostatnich trzech lat dla mieszkańców Gminy prowadzone były inne programy z zakresu profilaktyki uniwersalnej spoza systemu rekomendacji, w których w 2021 roku wzięło udział 550 uczniów i 28 nauczycieli. Na terenie Gminy organizowane są również inne działania mające na celu opóźnienie wieku inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży oraz wzmocnienie ich abstynencji. W 2021 roku zorganizowane zostały jednorazowe prelekcje i pogadanki, w których uczestniczyło 550 osób, odbyły się spektakle profilaktyczne dla 150 odbiorców, zorganizowano festyny i imprezy plenerowe dla 30 uczestników, a w latach poprzednich odbywały się również imprezy sportowe oraz konkursy artystyczne.

W Gminie animowanie czasu wolnego dzieci odbywa się w ramach działalności świetlic wiejskich, jednakże na jej terenie nie funkcjonuje placówka wsparcia dziennego, w której odbywałyby się zajęcia profilaktyczne i socjoterapeutyczne dla dzieci wychowujących się w rodzinach zmagających się z alkoholizmem.

Dla dzieci i młodzieży w latach 2019-2021 organizowane były także kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznym, w których udział brały dzieci z rodzin korzystających ze wsparcia z pomocy społecznej. W 2019 roku wzięło w nich udział 26 młodych mieszkańców Gminy, w 2020 roku – 30, natomiast w 2021 roku z tej formy wsparcia skorzystało 24 dzieci.

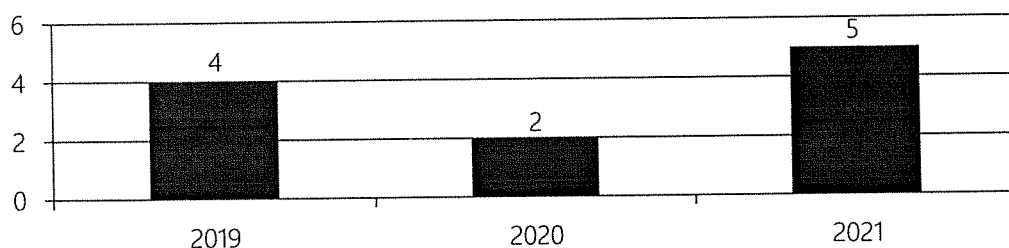
Wykres 18. Liczba dzieci uczestniczących w koloniach i obozach z programem profilaktycznym w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

W celu świadczenia profesjonalnego i skutecznego wsparcia mieszkańcom Gminy w przypadku doświadczenia przez nich problemów związanych z uzależnieniem, GKRPA w Inowrocławiu organizuje również szkolenia z zakresu ich rozwiązywania dla członków Komisji. W 2021 roku uczestniczyło w nich 5 członków GKPR.

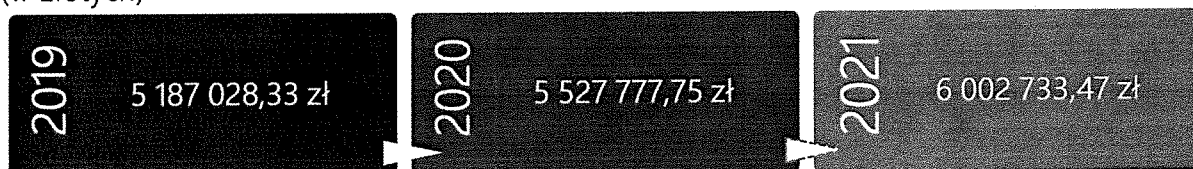
Wykres 19. Liczba członków GKRPA uczestniczących w szkoleniach w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

W 2021 roku wartość sprzedanego alkoholu na terenie Gminy wyniosła łącznie 6 002 733,47 zł, z czego największą część tej wartości stanowiły napoje poniżej 4,5% (oraz piwa) – 2 860 951,94 zł. Sprzedaż napojów o stężeniu alkoholu powyżej 18% wyniosła 2 787 415,88 zł, natomiast od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) – 354 365,65 zł. W latach 2019-2021 w Gminie nastąpił znaczący wzrost wartości sprzedanego alkoholu. W 2021 roku w porównaniu do roku poprzedniego wartość wzrostowa wyniosła 9%, natomiast w stosunku do roku 2019 wartość sprzedanego alkoholu zwiększyła się o 16%.

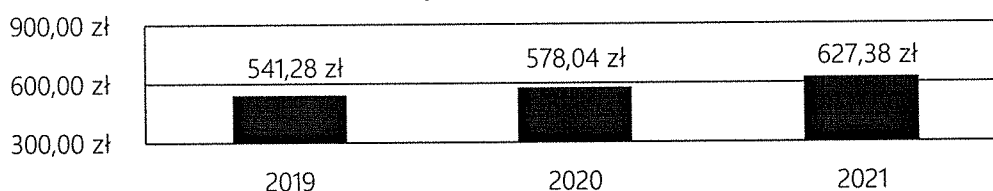
Rysunek 3. Łączna wartość sprzedanego na terenie Gminy alkoholu w latach 2019-2021 (w złotych)

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

Na terenie Gminy w 2021 roku liczba pełnoletnich mieszkańców wyniosła 9 568, zatem wartość sprzedanego alkoholu na 1 osobę powyżej 18 roku życia ukształtowała się na poziomie 627,38 zł. Na przestrzeni lat 2019-2021 zauważalny był systematyczny wzrost tego wskaźnika, a różnica w 2021 roku w stosunku do 2019 roku wyniosła 86,10 zł.

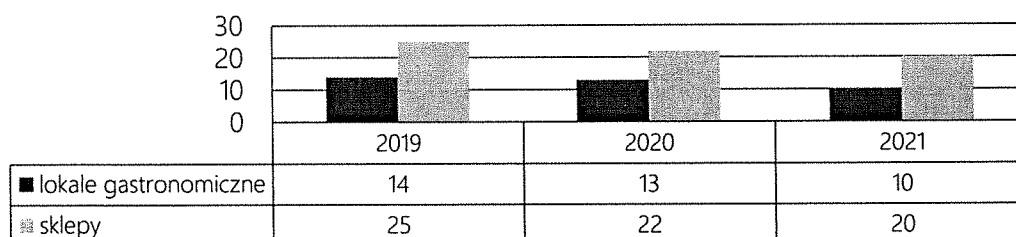
Wykres 20. Wartość sprzedanego na terenie Gminy alkoholu na 1 pełnoletniego mieszkańca w latach 2019-2021 (w złotych)

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

W 2021 roku na terenie Gminy działalność prowadziło 30 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 20 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i 10 przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne). Na przestrzeni lat 2019-2021 liczba punktów sprzedaży alkoholu systematycznie się zmniejszała – w porównaniu do 2019 roku liczba lokali spadła o 4 punkty, a sklepów o 5.

Wykres 21. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

PROBLEMY ZIDENTYFIKOWANE W GMINIE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy danych zastanych wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- ✓ obecność problemu alkoholizmu w Gminie oraz wzrost zapotrzebowania na udzielanie pomocy i wsparcia z pomocy społecznej rodzinom dotkniętym tym problemem,
- ✓ występowanie problemu narkomanii wśród rodzin zamieszkujących Gminę,
- ✓ zagrożenie uzależnieniami behawioralnymi, w szczególności wśród dzieci i młodzieży korzystających z urządzeń elektronicznych i Internetu,
- ✓ konieczność podejmowania interwencji przez funkcjonariuszy Policji w związku ze spożywaniem alkoholu w miejscach publicznych, w tym przez osoby niepełnoletnie,
- ✓ podejmowanie się przez mieszkańców Gminy czynności zawodowych oraz kierowanie pojazdami pod wpływem alkoholu,
- ✓ brak samopomocowych form wsparcia dla osób uzależnionych (grupa AA) oraz współuzależnionych na terenie Gminy (grupa AI-Anon, AI-Ateen, DDA), a także konieczność prowadzenia działalności pomocowej i profilaktycznej wśród ogółu mieszkańców,
- ✓ konieczność podejmowania kompleksowych działań wspierających dla osób uzależnionych i współuzależnionych w ramach działalności GOPS, GKRPA i CIS, a także interwencyjnych w związku ze stosowaniem przemocy w rodzinach dotkniętych uzależnieniem,
- ✓ brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie Gminy,
- ✓ wzrost wartości sprzedanego w Gminie alkoholu.

PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg *ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* mówi, że: „*przemoc w rodzinie – należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą*”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy konieczne jest podejmowanie interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości działań prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminie Inowrocław zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

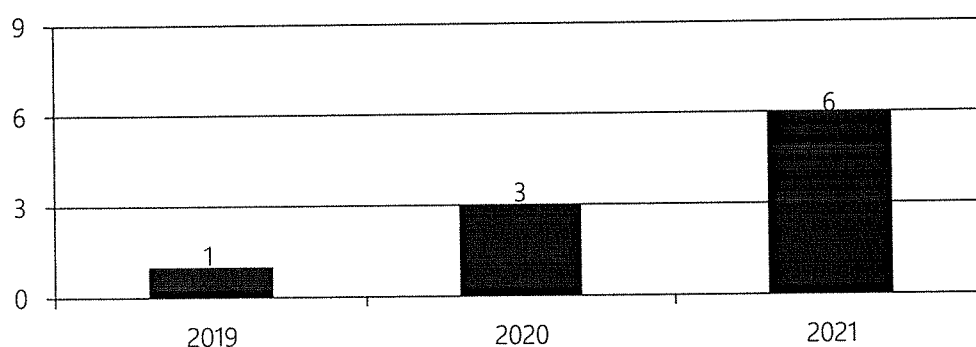
Celem działania Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów uprawnionych do interwencji i pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz specjalistów działających w tej dziedzinie, m.in. w ramach procedury *Niebieskie Karty*.

Działania podejmowane przez Zespół mają na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochronę ofiar tej przemocy. Zadania obejmują m.in.:

- ✓ prowadzenie działalności edukacyjnej wśród mieszkańców w celu podniesienia ich świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie;
- ✓ prowadzenie działań profilaktycznych m.in. w szkołach;
- ✓ zapewnienie osobom i rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy w rodzinie wieloaspektowego wsparcia (psychologicznego, terapeutycznego, socjalnego, materialnego, zdrowotnego i prawnego);
- ✓ podejmowanie interwencji w przypadku przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu ich powstrzymanie;
- ✓ udzielanie schronienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.

Na przestrzeni ostatnich lat wśród lokalnej społeczności zauważalna jest negatywna tendencja w zakresie korzystania z pomocy i wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Inowrocławiu z powodu przemocy w rodzinie. W 2021 roku z tego powodu pomocą i wsparciem GOPS objęto 6 rodzin, w roku 2020 ich liczba wynosiła 3, natomiast w roku 2019 konieczność udzielenia wsparcia wystąpiła w przypadku tylko 1 rodziny. W 2021 roku z pomocy Ośrodka korzystało łącznie 307 rodzin, zatem rodziny dotknięte przemocą w stanowiły blisko 2% ogółu rodzin, których członkowie byli beneficjentami pomocy społecznej. Mimo iż skala zjawiska przemocy w rodzinie nie jest w Gminie alarmująca, to przyjmuje niebezpieczny kierunek, przez co niezbędne jest bieżące podejmowanie działań interwencyjnych i prewencyjnych, a także prowadzenie szerokich działań edukacyjnych, aby nie doszło do eskalacji tego problemu.

Wykres 22. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

W celu wsparcia rodzin, w których występuje problem przemocy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu podejmuje szereg działań wzmacniających więzi członków rodziny w kryzysie, a także umożliwiających im prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie. W środowiskach, w których dochodzi do zachowań przemocowych prowadzona jest praca socjalna, a rodziny dotknięte tym problemem objęte są wsparciem w zakresie wzmacniania kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców oraz edukacji na temat wychowywania dzieci bez użycia przemocy. Rodziny dotknięte przemocą, które spełniają odpowiednie kryteria dochodowe korzystają również z zasiłków pieniężnych i zasiłków w ramach programu *Posiłek w szkole i w domu*, dla dzieci organizowane są wyjazdy wypoczynkowe, a w szczególnych przypadkach osoby kierowane są do Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Inowrocławiu oraz Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Jaksicach.

W roku 2021 Zespół Interdyscyplinarny spotkał się 4 razy, a podczas spotkań weryfikowano wszczęte procedury i podejmowano decyzje na temat dalszych działań wobec osób doznających i stosujących zachowania przemocowe wobec swoich bliskich. W strukturach Zespołu Interdyscyplinarnego powoływane są grupy robocze, w których członkowie omawiają indywidualne przypadki mieszkańców potencjalnie dotkniętych problemem przemocy.

Liczba utworzonych grup roboczych w 2021 roku wyniosła 48 i była o 16 większa niż w roku poprzednim oraz o 22 większa w porównaniu do roku 2019. Można zatem stwierdzić, że w latach 2019-2021 zwiększyła się liczba indywidualnych przypadków przemocy. Systematyczny wzrost liczby podejmowanych działań przez Zespół oraz grupy robocze może świadczyć o wzroście skali przemocy w Gminie na skutek pandemii koronawirusa SARS-CoV-2, kiedy możliwość interwencji i podejmowania działań była ograniczona.

Tabela 20. Dane dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2019-2021

	2019	2020	2021
liczba posiedzeń Zespołu	5	3	4
liczba utworzonych grup roboczych	26	32	48
liczba posiedzeń grup roboczych	41	90	101

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2019-2021

W 2020 roku objęto pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych 34 rodziny, czyli o 8 rodzin więcej niż w roku poprzednim, a wsparcie zostało udzielone łącznie 84 członkom rodzin, w których dochodziło do zachowań przemocowych, w tym: 31 kobietom, 32 mężczyznom oraz 21 dzieciom. Należy zaznaczyć, że na przestrzeni ostatnich lat wśród osób doświadczających przemocy byli również mieszkańcy z niepełnosprawnościami. Pomoc członków grup roboczych w ostatnich latach kierowana była również do kobiet i mężczyzn w starszym wieku. Analizując zmiany zachodzące na przestrzeni omawianych lat można zauważyć wzrost liczby rodzin oraz ich członków,

z którymi uczestnicy ZI prowadzili pracę. Z uwagi na zmianę wzoru Sprawozdania z Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, niemożliwe jest wskazanie dokładnej liczby rodzin i ich członków, objętych wsparciem w 2021 roku.

Tabela 21. Liczba osób i rodzin objętych pomocą grup roboczych w latach 2019-2020

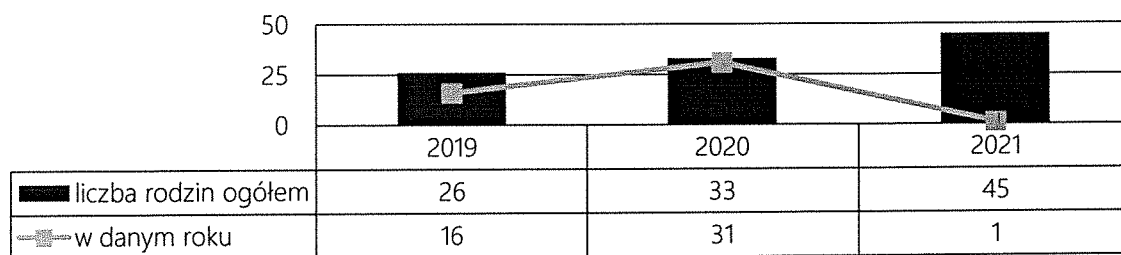
wyszczególnienie	2019	2020
liczba rodzin	26	34
liczba osób, z czego:	63	84
liczba dzieci	18	21
w tym: z niepełnosprawnościami	1	0
liczba kobiet	21	31
w tym: starszych	2	4
w tym: z niepełnosprawnościami	2	2
liczba mężczyzn	24	32
w tym: starszych	1	4
w tym: z niepełnosprawnościami	1	2

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2019-2020

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę *Niebieskie Karty* i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura *Niebieskie Karty* obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę *Niebieskie Karty* w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury *Niebieskie Karty* następuje przez wypełnienie formularza *Niebieska Karta – A* w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Na przestrzeni ostatnich 3 lat liczba rodzin objętych wsparciem Zespołu Interdyscyplinarnego oraz członków tych rodzin ulegała wzrostowi. W 2019 roku wsparcie w ramach procedury *Niebieskie Karty* udzielono łącznie 26 rodzinom, a w stosunku do 16 procedura została wszczęta w roku sprawozdawczym, natomiast w 2021 roku pomoc i wsparcie członków Zespołu otrzymało 45 rodzin, w tym 1 w stosunku do której prowadzone były działania interwencyjne po raz pierwszy.

Wykres 23. Liczba rodzin objętych procedurą *Niebieskie Karty* w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2019-2021

Do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” uprawnieni są odbywający służbę policjanci, pracownicy socjalni zatrudnieni w jednostce pomocy społecznej, przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz pracownicy ochrony zdrowia i systemu oświaty. W 2021 roku, podobnie jak w latach poprzednich, głównym podmiotem wszczynającym procedurę była Komenda Powiatowa Policji w Inowrocławiu, która wszczęła 36 działań wobec osób podejrzanych o stosowanie przemocy wobec członków swojej rodziny, a 1 została zainicjowana przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Inowrocławiu.

Tabela 22. Podmioty, które wszczęły procedurę *Niebieskie Karty* w latach 2019-2021

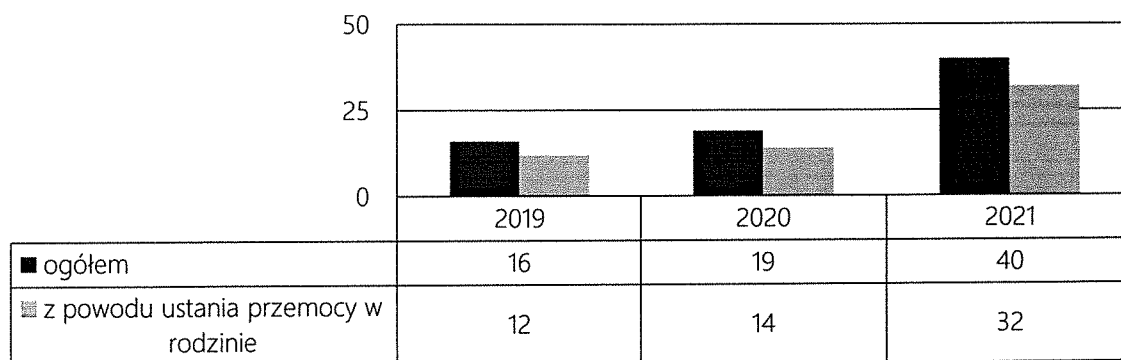
	2019	2020	2021
GOPS w Inowrocławiu	1	0	1
placówki oświaty	0	0	0
placówki ochrony zdrowia	0	0	0
KPP w Inowrocławiu	15	43	36
GKRPA w Inowrocławiu	0	0	0
PCPR	0	0	0
łącznie	16	43	37

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie za 2021 rok

Przesłanką do wszczęcia procedury *Niebieskie Karty* jest zarówno wystąpienie w rodzinie przemocy fizycznej, ale i jej innych form. W 2021 roku wsparciem w ramach procedury objęto łącznie 115 członków 45 rodzin. Wśród nich 27 zmagало się z problemem przemocy psychicznej, a w 18 dopuszczano się przemocy fizycznej. Niemniej, nie odnotowano przypadków przemocy seksualnej w rodzinach.

W 2019 roku z powodu ustania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy zakończonych zostało 16 procedur *Niebieskiej Karty*, w 2020 roku ich liczba zwiększyła się do 19, natomiast w 2021 roku liczba procedur wyniosła 40. Na przestrzeni analizowanych lat zauważyć można, iż głównym powodem zaprzestania działań przez członków Zespołu jest ustanie przemocy na skutek podejmowanych działań w ramach indywidualnego planu pomocy. Można zatem stwierdzić, że w Gminie zauważalny jest wzrost skuteczności działań podejmowanych przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych. Niemniej, część procedur jest w Gminie zakańczana z powodu braku zasadności podejmowanych działań.

Wykres 24. Liczba zakończonych procedur *Niebieskie Karty* w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2019-2021

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego w zakresie osób, w stosunku do których wszczęto procedurę *Niebieskie Karty* wskazują, że przemoc w gminie Inowrocław stosowana jest przede wszystkim przez mężczyzn. W 2021 roku w rodzinach, w których podjęta została interwencja o stosowanie przemocy podejrzanych było 29 mężczyzn oraz 1 kobieta. Niemniej, w latach poprzednich przemocy dopuszczali się również dzieci.

Tabela 23. Struktura osób podejrzanych o stosowanie przemocy w latach 2019-2021

	2019	2020	2021
kobiety	1	4	1
dzieci	1	1	0
mężczyźni	14	22	29
ogółem	16	27	30

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie za 2021 rok

Jak wynika z danych statystycznych, przemoc w rodzinach, w których podjęte zostały działania, stosowana jest w szczególności w stosunku do kobiet oraz dzieci. W 2021 roku przemocy doświadczało 30 mieszkańek Gminy, 9 dzieci oraz 5 mężczyzn. Na przestrzeni ostatnich lat dostrzec można wzrost liczby osób doświadczających przemocy ogółem, w tym wśród kobiet i mężczyzn. W przypadku doznawania przemocy przez dzieci zauważyć można wahanie się ich liczby.

Tabela 24. Struktura osób doznających przemocy w latach 2019-2021

	2019	2020	2021
kobiety	21	30	30
dzieci	18	6	9
mężczyźni	0	4	5
ogółem	39	40	44

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2019-2021

Należy wskazać, iż głównym powodem dopuszczania się przemocy w Gminie jest korelacja różnych problemów doświadczanych przez mieszkańców. Statystyki GOPS w Inowrocławiu wskazują, że do zachowań przemocowych dochodzi w szczególności w środowiskach zmagających się z uzależnieniami oraz bezrobociem, czy ubóstwem, co determinuje konieczność stałej współpracy interdyscyplinarnej.

Istotną rolę w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i wsparcia ofiar przemocy pełni Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, której kompetencje umożliwiają kontaktowanie się z osobami nadużywającymi alkoholu w związku ze stosowaniem przez nie przemocy wobec swoich bliskich oraz podejmowanie odpowiednich działań interwencyjnych. W 2021 roku członkowie GKRPA skontaktowali się z 13 mieszkańcami gminy Inowrocław nadużywającymi alkoholu i wykazującymi zachowania przemocowe. Członkowie GKRPA skontaktowali się również z 23 osobami doświadczającymi przemocy w swojej rodzinie w celu diagnozy ich sytuacji.

Należy zauważyć, że na przestrzeni ostatnich lat przedstawiciele Komisji prowadzili rozmowy interwencyjne z osobami stosującymi przemoc i motywowali je do udziału w programach edukacyjno-korekcyjnych. Ponadto, wśród podejmowanych przez Komisję oraz Zespół działań znajduje się systematyczne wizytowanie rodzin, w których zdiagnozowano sytuacje przemocowe w celu analizy sytuacji dzieci, a w szczególnych przypadkach również zawiadomienie prokuratury lub policji o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z użyciem przemocy oraz sądu rodzinnego o sytuacji dziecka.

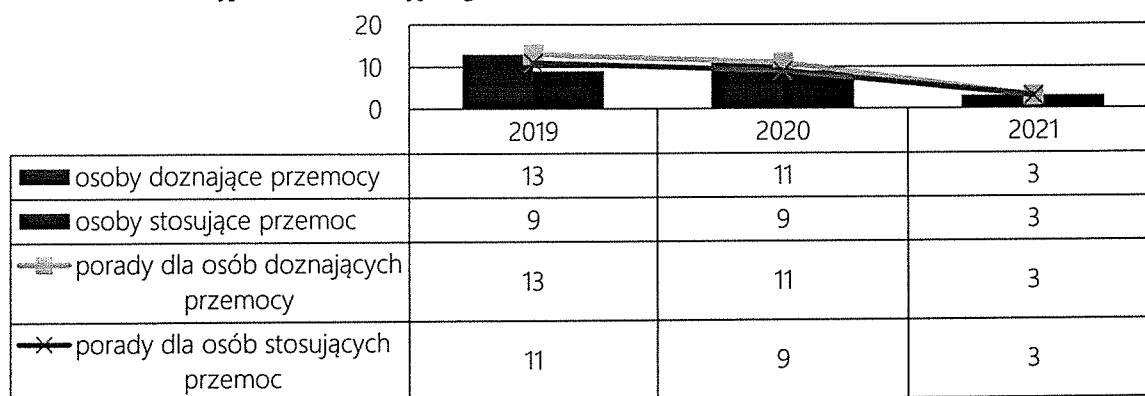
Tabela 25. Dane statystyczne dotyczące działań GKRPA w stosunku do osób zmagających się w problemem przemocy w rodzinie w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
osoby stosujące przemoc i nadużywające alkoholu, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	3	7	13
osoby doznające przemocy, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	4	9	23
prowadzenie rozmowy interwencyjnej z osobą nadużywającą alkoholu w związku ze stosowaniem przez nią przemocy	3	0	0
prowadzenie rozmowy z osobą doznającą przemocy w celu diagnozy jej sytuacji w rodzinie	4	7	13

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

Profesjonalna pomoc dla osób zmagających się z problemem przemocy w rodzinie jest świadczona w Gminie również w ramach działalności Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego. Mieszkańcy mają możliwość skorzystania z pomocy psychologa i radcy prawnego, a także terapeuty ds. uzależnień, który pomaga rozwiązywać problemy alkoholowe osób dopuszczających się przemocy. W 2021 roku z pomocy i wsparcia pracowników Punktu skorzystały 3 osoby dopuszczające się przemocy wobec bliskich oraz 3 członków ich rodzin. W porównaniu do roku 2019 nastąpił spadek liczby beneficjentów PKI.

Tabela 26. Osoby zmagające się w problemem przemocy w rodzinie korzystające z Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021

Osoby dotknięte problemem przemocy w swojej rodzinie mają możliwość korzystania z profesjonalnego wsparcia w formie prawnej, socjalnej i psychologicznej, która świadczona jest przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego i GKRPA oraz pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i Urzędu Gminy. Z powodu wystąpienia pandemii SARS-CoV-2 poradnictwo w ostatnich latach odbywało się w formie hybrydowej, tj. stacjonarnie oraz za pośrednictwem komunikatorów internetowych. W 2021 roku ze wsparcia w takiej formie skorzystało 11 spośród 30 osób korzystających z poradnictwa. Jak wynika z analizy sprawozdań Zi, mieszkańcy gminy Inowrocław najpowszechniej korzystają ze wsparcia socjalnego oraz psychologicznego. Niemniej część osób zmagających się z problemem przemocy korzysta z pomocy zawodowej i rodzinnej, prawnej oraz pedagogicznej.

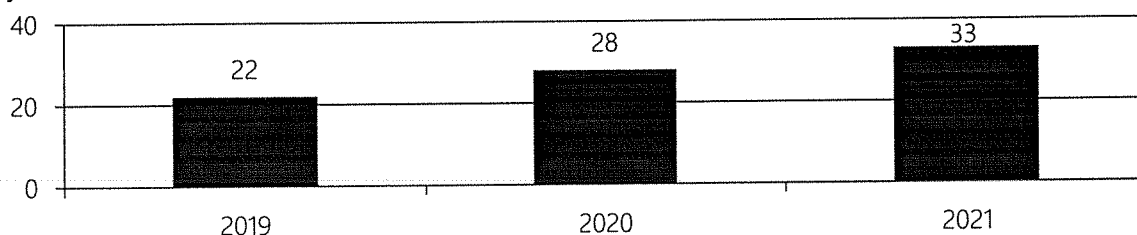
Tabela 27. Liczba porad dla osób stosujących i doświadczających przemocy w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
poradnictwo socjalne	20	6	15
poradnictwo psychologiczne	8	14	7
poradnictwo prawne	5	8	4
poradnictwo zawodowe i rodzinne	0	2	6
poradnictwo pedagogiczne	-	-	2
ogółem	35	30	30

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2019-2021

Ważnym źródłem informacji o rzeczywistej skali występowania problemu przemocy w rodzinie na terenie Gminy są zestawienia statystyczne prowadzone przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Inowrocławiu. Na przestrzeni lat 2019-2021 w Gminie zauważalny jest systematyczny wzrost interwencji w miejscu zamieszkania w związku z podejrzeniem stosowania przemocy przez członków rodzin. W 2019 roku funkcjonariusze podjęli interwencje w 22 rodzinach, w roku kolejnym ich liczba zwiększyła się do 28, natomiast w 2021 roku Policja podjęła 33 działania. Wzrost ten może świadczyć o przełamywaniu zmywu milczenia w lokalnej społeczności i podejmowaniu decyzji o powiadomieniu Policji o podejrzeniu przemocy przez np. sąsiadów lub bliskich rodzin dotkniętych tym problemem.

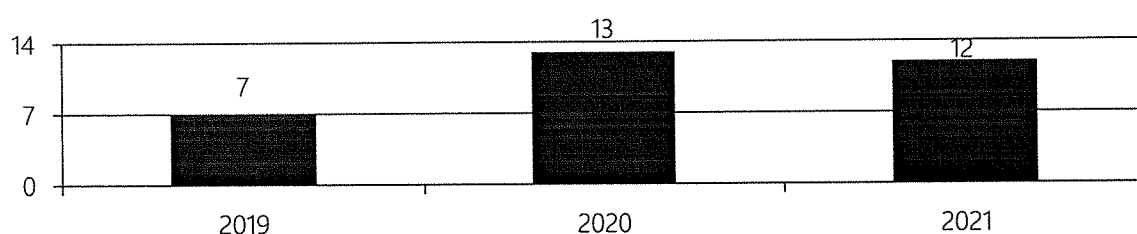
Wykres 25. Liczba interwencji domowych Policji w Gminie w latach 2019-2021

Źródło: Dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Inowrocławiu za lata 2019-2021

Jednym z aspektów działalności funkcjonariuszy Policji jest prowadzenie postępowań w celu stwierdzenia przestępstwa w przedmiocie fizycznego lub psychicznego znęcania się nad rodziną. Jak wynika ze statystyk policyjnych, liczba stwierdzanych corocznie przestępstw w związku z przemocą w latach 2019-2021 ulegała wahaniom. W 2021 roku ich liczba wyniosła 12, czyli o 1 mniej w stosunku do roku poprzedniego, a zarazem o 5 mniej w porównaniu do 2019 roku.

Wykres 26. Liczba przestępstw dotyczących fizycznego i psychicznego znęcania się nad rodziną w Gminie w latach 2019-2021

Źródło: Dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Inowrocławiu za lata 2019-2021

Mieszkańcy Gminy, podobnie jak całej Polski mają możliwość korzystania z telefonicznego pogotowia dla osób doznających przemocy w rodzinie *Niebieska Linia*, czy dla osób przeżywających trudności życiowe *Kryzysowy Telefon Zaufania*. Po pomoc w formie wsparcia psychologicznego oraz interwencji osoby dotknięte tym problemem mogą dzwonić codziennie, a szczegółowe informacje na ten temat są upowszechniane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej za pomocą stron internetowych Gminy, ulotek i plakatów. Ponadto w ramach odpowiednich porozumień mieszkańcy zmagający się z problemem przemocy mają możliwość skorzystania ze specjalistycznego wsparcia świadczonego w ramach Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Inowrocławiu,

Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Inowrocławiu, Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Jaksicach, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz Terenowego Komitetu Ochrony Praw Dziecka.

Zespół Interdyscyplinarny wraz z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmuje współpracę z innymi podmiotami prowadzącymi działalność na terenie Gminy, których celem jest rozwiązywanie problemów społecznych oraz wspieranie mieszkańców przeżywających trudności, jak np. placówki oświatowe czy Komenda Powiatowa Policji. W szkołach wsparcie dla dzieci świadczone jest przez pedagogów szkolnych, a także w ramach prowadzonych zajęć profilaktycznych i edukacyjnych, spotkań i pogadarek oraz organizowanych warsztatów. Przez funkcjonariuszy Policji oraz szkoły organizowane są konkursy w zakresie bezpieczeństwa oraz spotkania, które zawierają elementy profilaktyki i uwrażliwiają dzieci na problem przemocy. Ponadto wśród dzieci i młodzieży rozprowadzane są materiały profilaktyczno-edukacyjne i organizowane są akcje profilaktyczne, dla rodziców i nauczycieli odbywają się zajęcia prowadzone przez specjalistów z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, a pracownicy GOPS uczestniczą w konferencjach organizowanych przez PCPR w Inowrocławiu, np. *Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – rola instytucji*.

PROBLEMY ZIDENTYFIKOWANE W GMINIE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy danych zastanych wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- ✓ występowanie problemu przemocy w rodzinie oraz zwiększenie zapotrzebowania rodzin na korzystanie z pomocy i wsparcia z pomocy społecznej,
- ✓ doświadczanie przemocy przez kobiety i dzieci oraz konieczność podejmowania działań w związku z tym, np. umieszczania dzieci w pieczy zastępczej,
- ✓ dopuszczanie się przemocy wobec osób niesamodzielnych i starszych,
- ✓ ograniczony dostęp do specjalistycznej pomocy w Gminie ze względu na nieprowadzenie mediacji rodzinnych,
- ✓ konieczność prowadzenia działań z zakresu pracy socjalnej oraz interwencji domowych w związku ze stosowaniem przemocy przez członków rodzin,
- ✓ potrzeba rozwijania lokalnego systemu wsparcia, w szczególności w zakresie i możliwości izolowania ofiar przemocy od jej sprawców oraz tworzenia placówek wsparcia dla osób w kryzysowej sytuacji.

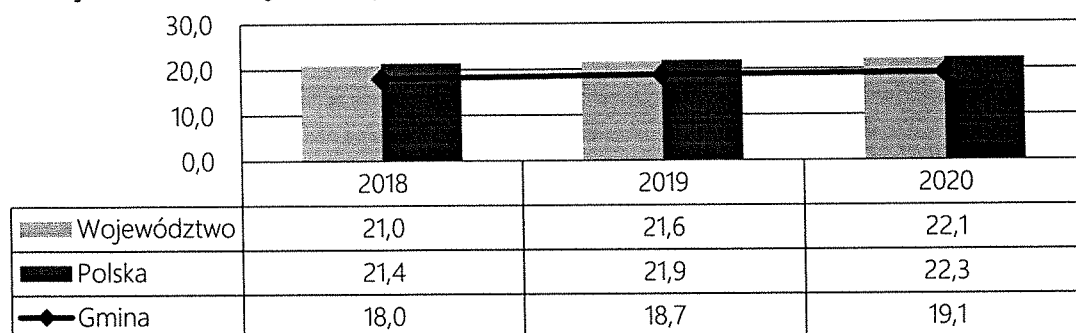
AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SPOŁECZNA SENIORÓW

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle istotny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i w pełni korzystać z życia. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla lokalnej społeczności, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie, również na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Przed władzami lokalnymi stoi niezmiernie trudne zadanie jakim jest kreowanie pozytywnego nowego wizerunku osoby starszej, czyli osoby aktywnej, sprawnej i zaangażowanej w życie Gminy.

Na przestrzeni ostatnich kilku lat możemy zauważyć systematyczny wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w ogólnej populacji Gminy. Zjawisko to nazywane jest starzejącym się społeczeństwem i ma miejsce zarówno w gminach, powiatach jak i województwach w całej Polsce. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów oraz ich aktywizacji w życiu społecznym i kulturalnym.

W 2020 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 19,1% wszystkich mieszkańców gminy Inowrocław, a ich udział w porównaniu do 2018 roku zwiększył się o 1,1 pp. Systematyczny wzrost udziału osób starszych nastąpił również w całym województwie kujawsko-pomorskim oraz w Polsce – udział seniorów w ogólnej populacji wyniósł w 2020 roku w województwie 22,1%, a w Polsce – 22,3%. W porównaniu do danych wojewódzkich i ogólnokrajowych należy zauważyć, iż sytuacja demograficzna Gminy jest znacznie korzystniejsza, bowiem różnica w stosunku do regionu wynosi 3 pp., natomiast w stosunku do całej Polski – 3,2 pp. Niemniej, tendencja w zakresie struktury lokalnej społeczności i udziału osób starszych w ogólnej populacji determinuje konieczność reorganizacji lokalnej polityki senioralnej, czyli kreowania nowych rozwiązań w oparciu o rozpoznane potrzeby i oczekiwania starzejącego się społeczeństwa, które powinno zostać włączone w proces podejmowania kluczowych dla nich decyzji i działań.

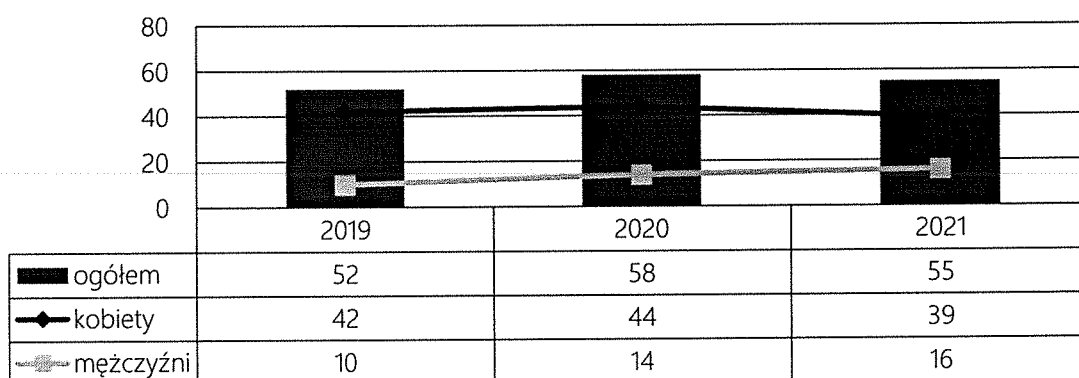
Wykres 27. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Inowrocław, województwie kujawsko-pomorskim i Polsce na w latach 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W 2021 roku pomoc i wsparcie z pomocy społecznej zostało udzielone łącznie 55 mieszkańcom Gminy w wieku poprodukcyjnym. Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba mężczyzn w wieku poprodukcyjnym, którzy zostali objęci pomocą i wsparciem zwiększyła się o 6 osób (60%), natomiast liczba kobiet w tym okresie ulegała wahaniom. W 2021 roku pomoc i wsparcie zostało udzielone 39 kobietom powyżej 60 roku życia, czyli 3 mieszkankom mniej niż w roku poprzednim, a zarazem 3 więcej niż w 2019 roku. W omawianym okresie zauważalna jest znacząca dysproporcja względem płci beneficjentów GOPS w Inowrocławiu, gdyż kobiety zawsze stanowiły większość tej grupy, a w 2021 roku ich udział wyniósł 71%.

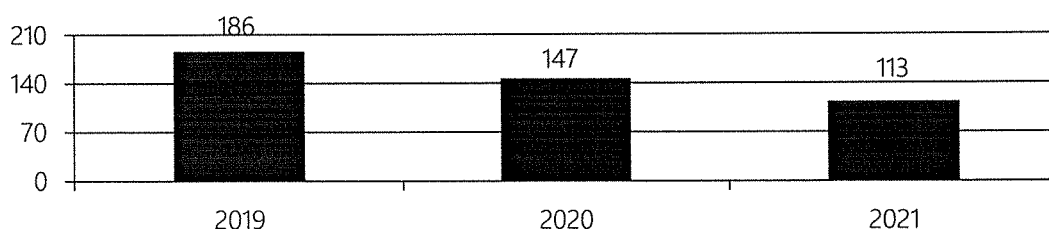
Wykres 28. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

W 2021 roku mieszkańcom Gminy, którzy ukończyli 75 lat, zostało przyznanych 113 świadczeń na łączną kwotę 24 390 zł. W latach 2019-2021 liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych ulegała systematycznemu spadkowi – w 2019 roku przyznano 186 świadczeń, natomiast w roku kolejnym 147 świadczeń. Spadek w latach 2019-2021 wyniósł zatem 73 świadczenia, tj. 39%.

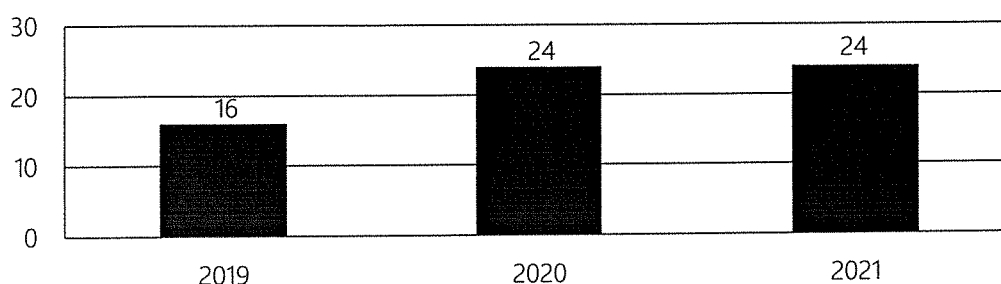
Wykres 29. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2019-2021 (liczba świadczeń)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 rok

Na przestrzeni ostatnich lat w Gminie zauważalne jest zwiększenie zapotrzebowania na korzystanie z usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Pomoc opiekunki obejmuje wsparcie w wykonywaniu codziennych czynności, w tym gotowania i sprzątanania, a także w załatwianiu spraw urzędowych. Ze wsparcia w postaci usług opiekuńczych korzystało w 2019 roku 16 mieszkańców Gminy, natomiast w latach 2020-2021 po 24 osoby.

Wykres 30. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z działalności GOPS w Inowrocławiu za 2021 rok

Pomoc i wsparcie w miejscu zamieszkania osób niesamodzielnych w gminie Inowrocław świadczone jest również przez inne podmioty, w ramach ich działalności projektowej. Jednym z realizatorów działań w zakresie usług społecznych jest Spółdzielnia Socjalna WIGOR, która w okresie grudnia 2020 – listopada 2021 wdrażała pilotażowy model usług społecznych *Opieka+*, współfinansowany z funduszy unijnych. W projekcie wzięło udział 35 mieszkańców gminy Inowrocław zmagających się z niepełnosprawnością lub w wieku powyżej 60 lat.

Województwo Kujawsko-Pomorskie w 2021 roku zainicjowało projekt *Kujawsko-Pomorska Teleopieka*, realizowany ze środków RPOWKP, który przewiduje utworzenie Kujawsko-Pomorskiego Telecentrum i prowadzenie systemu teleopieki. Gmina Inowrocław jest jednym z 79 partnerów projektu, w ramach którego wsparciem i całodobową opieką za pośrednictwem elektronicznej bransoletki z przyciskiem SOS objęto w 2021 roku 17 mieszkańców.

Osobom starszym, które nie mają możliwości samodzielnego funkcjonowania w życiu codziennym, przysługuje prawo do opieki w Domu Pomocy Społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej koszty pobytu w Domu Pomocy Społecznej pokrywa zainteresowany w wysokości 70% swojego dochodu (najczęściej jest to renta bądź emerytura). Uzupełnienie kwoty do 100% całkowitych kosztów utrzymania to zadanie rodziny bądź gminy, gdy rodzina nie jest wydolna finansowo.

Na obszarze Gminy nie funkcjonuje placówka tego typu, jednakże Powiat Inowrocławski jest organem prowadzącym całodobową placówkę dla osób w podeszłym wieku, czyli DPS w Inowrocławiu, który dysponuje 90 miejscami dla seniorów.

Gmina w 2021 roku ponosiła odpłatność w wysokości 499 256 zł za pobyt 13 mieszkańców w całodobowych placówkach opieki, którym nie była w stanie zapewnić wystarczających usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, w tym osobom z niepełnosprawnościami oraz przewlekle chorym psychicznie. Na przestrzeni ostatnich lat liczba osób umieszczonych w domach pomocy społecznej ulegała systematycznemu spadkowi, natomiast w zakresie odpłatności Gminy za pobyt jej mieszkańców w placówkach zapewniających kompleksową pomoc i wsparcie zauważalne jest wahanie się kwoty przeznaczanej na ten cel.

Tabela 28. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba osób	16	15	13
kwota świadczeń (zł)	492 051	485 598	499 256

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

Dodatkowo, gmina Inowrocław uczestniczy w projekcie realizowanym w partnerstwie z Restauracją pod Lwem – Zajazd Latkowo oraz Kamą dla Seniora pn. *Całodobowy Dom Pobytu w Latkowie*. Działanie skierowane jest do 77 osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z powiatu inowrocławskiego, mogileńskiego, znińskiego i nakielskiego, poprzez utworzenie 11 miejsc w całodobowym domu pobytu i zwiększenie umiejętności 28 opiekunów faktycznych. W 2021 roku w ramach tego działania wsparcia udzielono 2 mieszkańcom Gminy.

Niezwykle istotnym zasobem Gminy w zakresie aktywizacji społecznej osób starszych jest Klub Seniora w Łojewie, a także Dzienny Dom „Senior+”. Placówka wsparcia dziennego została utworzona przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu i umożliwia aktywizację oraz integrację społeczną 20 mieszkańców Gminy w wieku senioralnym i nieaktywnych zawodowo.

Liczne przedsięwzięcia na rzecz lokalnych seniorów organizuje również Gminna Biblioteka Publiczna w Jaksicach oraz świetlice wiejskie. Zadaniem tych podmiotów jest animowanie czasu wolnego osób starszych, wzmacnianie ich integracji społecznej i pozytywnego wizerunku oraz kreowanie lokalnej polityki, w tym senioralnej w oparciu o rozpoznane potrzeby osób starszych. Działania na rzecz tych osób inicjują w gminie Inowrocław również organizacje pozarządowe oraz zrzeszenia, np. koła gospodyń wiejskich, które wspierają aktywność i integrację międzypokoleniową w Gminie.

Od 2018 roku Spółdzielnia Socjalna WIGOR realizuje projektu „Z WIGOREM w lepsze jutro”, w ramach którego działa 14 Mobilnych Klubów Seniora dla 140 seniorów z gminy Inowrocław. Udział w projekcie „Z WIGOREM w lepsze jutro” jest całkowicie bezpłatny.

PROBLEMY ZIDENTYFIKOWANE W GMINIE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy danych zastanych wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- ✓ systematyczny wzrost udziału osób starszych w ogóle populacji,
- ✓ wzrost zapotrzebowania mieszkańców w wieku poprodukcyjnym na wsparcie z pomocy społecznej oraz w formie usług opiekuńczych,
- ✓ niesamodzielność osób starszych i wynikająca z tego potrzeba kierowania ich do domów pomocy społecznej,
- ✓ konieczność rozwijania oferty pomocy i wsparcia dla osób starszych w Gminie, w szczególności w formie środowiskowej, (np. dzienny dom pobytu, świetlica integracyjna, kluby seniora) oraz w ramach nowoczesnych usług społecznych,

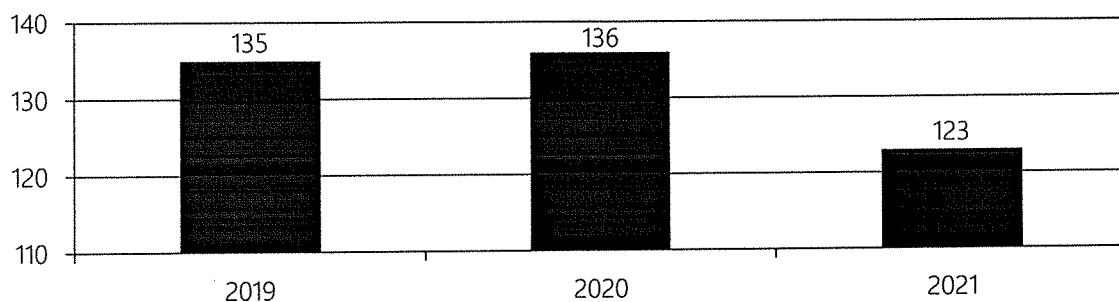
- ✓ konieczność rozwijania lokalnej sieci wolontariatu na rzecz osób starszych i samotnych umożliwiającej seniorom aktywne i pełne korzystanie z oferty rekreacyjno-kulturalnej oraz integrację ze środowiskiem,
- ✓ brak podmiotów umożliwiających osobom starszym kreowanie i wdrażanie nowych rozwiązań na rzecz ich integracji i aktywizacji w lokalnym środowisku (np. Gminna Rada Seniorów).

PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość.

W latach 2019-2021 można zauważyć wahanie się liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Inowrocławiu z powodu bezrobocia. Niemniej, w 2021 roku było ono przesłanką do objęcia wsparciem najmniejszej liczby rodzin w omawianym okresie, tj. 123 rodzin. W porównaniu do roku 2020 liczba rodzin zmagających się z brakiem zatrudnienia uległa zmniejszeniu o 13 (10%), natomiast w stosunku do 2019 roku o 12 (9%). Wystąpienie pandemii w latach 2020-2022 oraz eskalacja konfliktu ukraińsko-rosyjskiego w pierwszej połowie 2022 roku może w przyszłości skutkować nasileniem się skali bezrobocia w Gminie, przez co możliwa będzie konieczność wsparcia większej liczby rodzin zmagających się z tym problemem. Bezrobocie od lat jest jednym z głównych powodów udzielania pomocy i wsparcia pod względem liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej, a w 2021 roku uplasowało się na 2 miejscu. Skalę problemu obrazuje również fakt, że średnio co trzecia rodzina, będąca beneficjentem pomocy GOPS w 2021 roku otrzymała ją z powodu braku zatrudnienia (40%).

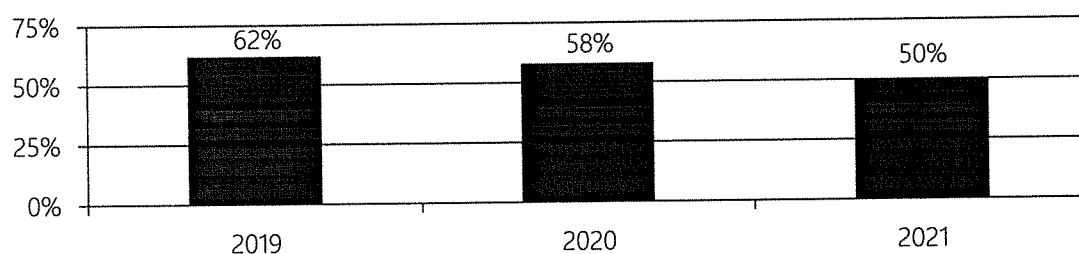
Wykres 31. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2019-2021

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za lata 2019-2021

Skalę problemu w Gminie obrazuje również poziom wskaźnika bezrobocia wśród osób korzystających z pomocy społecznej. Jest on obliczany jako stosunek liczby osób w rodzinach objętych wsparciem z powodu bezrobocia, do ogólnej liczby beneficjentów GOPS. W okresie lat 2019-2021 wartości wskaźnika ulegała systematycznemu spadkowi, w 2021 roku wyniósł on 50%, natomiast w 2019 roku – 62%. Niemniej, mimo pozytywnej tendencji w tym zakresie, wskaźnik bezrobocia wśród osób objętych wsparciem GOPS jest na wysokim poziomie.

Wykres 32. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni lat 2019-2021

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2021 rok

Instrumentem do przewyżnienia trudnej sytuacji życiowej i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, jest kontrakt socjalny, czyli umowa zawarta przez pracownika socjalnego z rodziną lub osobą ubiegającą się o pomoc. Umowa ma mobilizować osobę korzystającą ze świadczeń z pomocy społecznej do podjęcia aktywności zawodowej np. zarejestrowania się w Powiatowym Urzędzie Pracy lub podjęcia aktywności w CIS. Z danych źródłowych wynika, że takie działania były regularnie podejmowane w ostatnich latach. W 2019 roku zawarto 41 kontraktów, w 2020 roku – 29, natomiast w 2021 roku sporządzono 28 kontraktów, co wskazuje na wartość spadkową w tym zakresie.

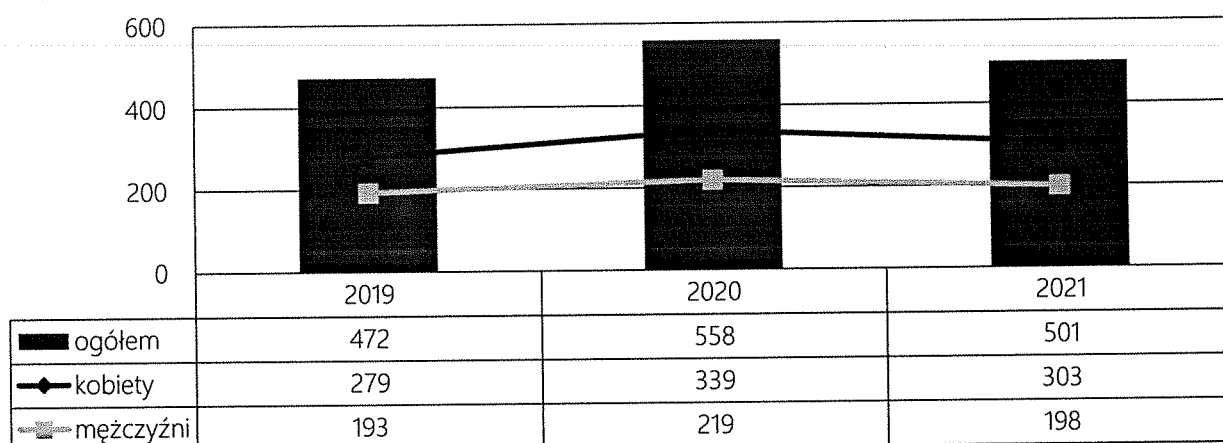
Tabela 29. Liczba kontraktów socjalnych i osób nimi objętych w latach 2019-2021

wyszczególnienie	2019	2020	2021
kontrakty	41	29	28
osoby	41	29	28

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2021 rok

Na koniec 2021 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Inowrocławiu zarejestrowanych było łącznie 501 mieszkańców gminy Inowrocław. W okresie lat 2019-2021 zauważalne jest wahanie liczby osób zarejestrowanych w PUP. Największa liczba osób bezrobotnych została odnotowana w Gminie w 2020 roku, co mogło być związane z negatywnymi następstwami koronawirusa. Niemniej, w 2021 roku nastąpił znaczny spadek w tym zakresie w stosunku do roku poprzedniego. Wahanie liczby bezrobotnych dostrzegalne jest zarówno w przypadku kobiet, jak i mężczyzn, przy czym należy zauważyć, że problem ten znacznie częściej dotyka kobiet. W 2021 roku w porównaniu do roku 2019 liczba bezrobotnych mężczyzn zwiększyła się o 5 osób, a w przypadku kobiet o 24. W 2021 roku dysproporcja w zakresie bezrobocia względem płci w Gminie zwiększyła się w stosunku do lat poprzednich. Pozostające bez pracy kobiety stanowiły w 2021 roku 60% ogółu zarejestrowanych, z kolei w 2019 roku – 59%.

Wykres 33. Mieszkańcy Gminy zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2019–2021 (stan na koniec roku)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na grupę wiekową możemy zauważyć, że na koniec 2021 roku osoby przed ukończeniem 30 roku życia stanowiły 26% wszystkich bezrobotnych, natomiast mieszkańcy powyżej 50 roku życia średnio co piątą osobę pozostającą bez zatrudnienia – 21%. Na przestrzeni ostatnich lat wśród grupy wiekowej powyżej 50 roku życia zauważalne jest wahanie ich udziału w grupie osób bezrobotnych, natomiast w przypadku osób do 30 roku życia zauważalna jest tendencja malejąca. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

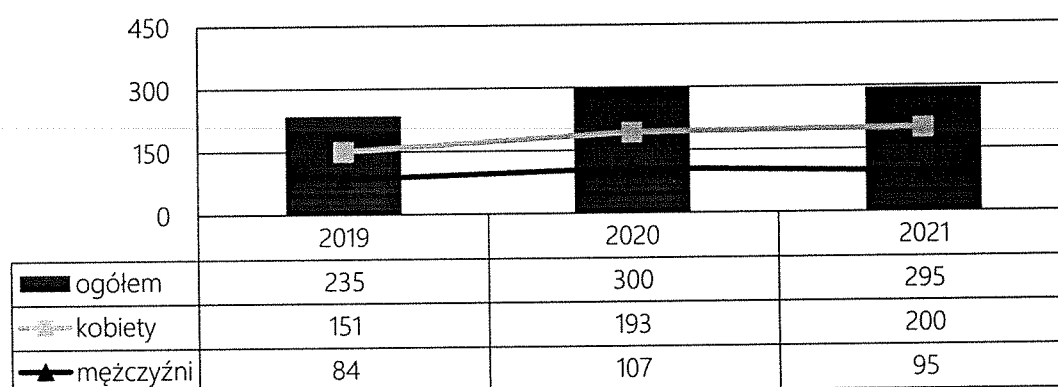
Tabela 30. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy w latach 2019-2021 z podziałem na wiek (stan na 31 grudnia każdego roku)

kategoria wiekowa	2019		2020		2021	
	osoby	%	osoby	%	osoby	%
ogółem	472	100%	558	100%	501	100%
do 30 roku życia	162	34%	189	34%	130	26%
powyżej 50 roku życia	99	21%	109	20%	107	21%

Źródło: Dane statystyczne z PUP w Inowrocławiu

Osoby zarejestrowane w urzędzie pracy jako bezrobotne przez okres powyżej 12 miesięcy określa się jako długotrwale bezrobotne. Jest to zjawisko niekorzystne, ponieważ świadczy albo o braku chęci podjęcia pracy lub też o braku możliwości podjęcia zatrudnienia. Na przestrzeni ostatnich lat mieszkańcy gminy Inowrocław zmagają się z problemem długotrwałego pozostawania bez zatrudnienia. Jak wynika z danych statystycznych, większość zarejestrowanych w PUP mieszkańców to osoby dotknięte problemem długotrwałego bezrobocia. W 2019 roku problem ten dotyczył 235 osób bezrobotnych z Gminy (50%), w 2020 roku – 300 mieszkańców (54%), natomiast w 2021 roku – 295 osób zarejestrowanych w PUP, czyli 59%. Na przestrzeni ostatnich trzech lat zauważalny był wzrost liczby osób długotrwale nieaktywnych zawodowo, a w 2021 roku w stosunku do 2019 roku ich liczba zwiększyła się o 60 osób (26%).

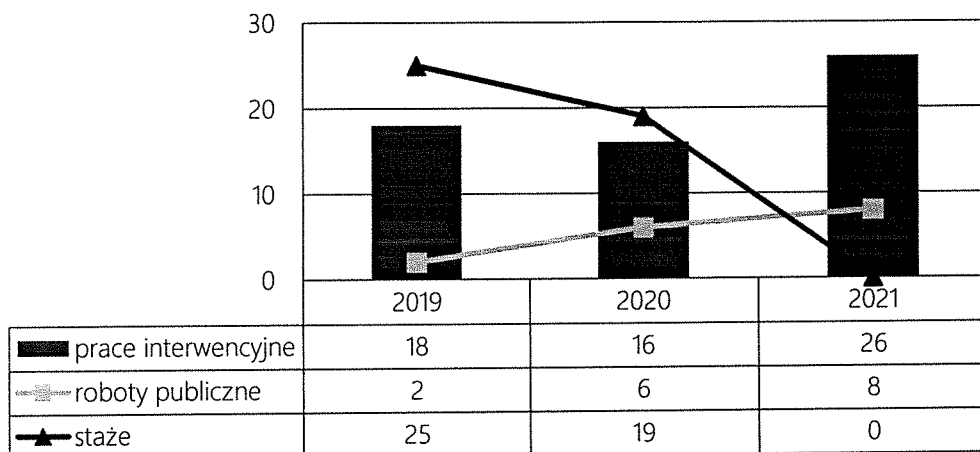
Wykres 34. Osoby długotrwale bezrobotne w Gminie w latach 2019-2021

Źródło: Dane statystyczne z PUP w Inowrocławiu

Powiatowy Urząd Pracy w Inowrocławiu podejmuje stałą, wieloaspektową działalność ukierunkowaną na aktywizację osób bezrobotnych na lokalnym rynku pracy. Osoby niepracujące, a gotowe do podjęcia zatrudnienia mają możliwość skorzystania z szeregu instrumentów aktywizacji zawodowej oferowanych przez Urząd. W 2021 roku 26 mieszkańców objęto zatrudnieniem przy pracach interwencyjnych, a 8 przy robotach publicznych. W latach poprzednich osoby zarejestrowane w PUP podejmowały również staże w celu zdobycia doświadczenia w docelowo wykonywanym zawodzie. W 2021 roku w porównaniu do 2019 roku zauważyć można wzrost zainteresowania mieszkańców Gminy pracami interwencyjnymi oraz robotami publicznymi, natomiast w przypadku staży można zauważyć brak chęci uczestnictwa w nich. PUP w Inowrocławiu zajmuje się również wdrażaniem projektów dedykowanym w szczególności osobom z szczególnej sytuacji na rynku pracy, które umożliwiają im zdobycie nowych umiejętności i kwalifikacji oraz znalezienie zatrudnienia, a także organizuje Powiatowe Targi Edukacji i Pracy.

Wykres 35. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w Gminie w latach 2019-2021

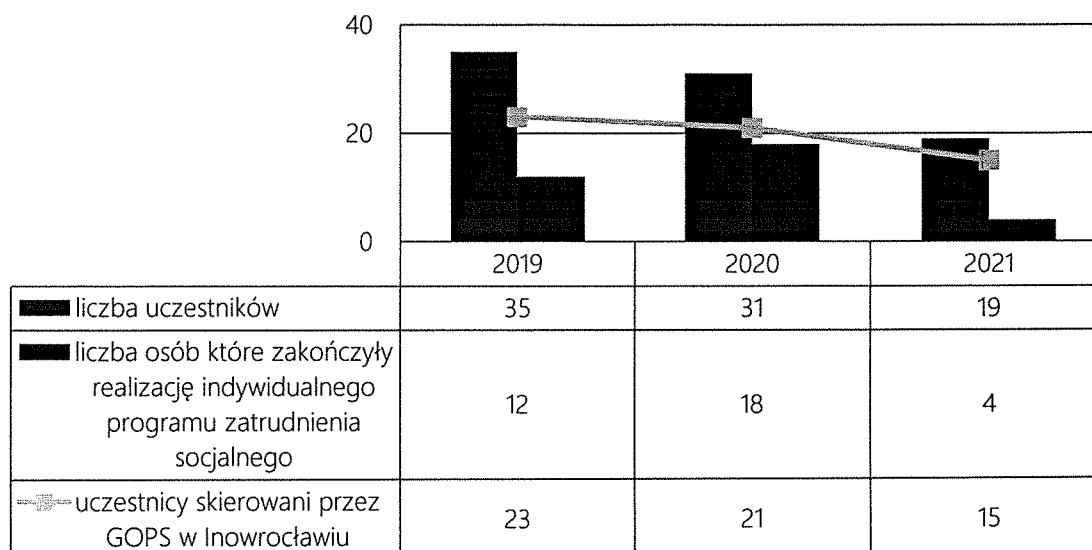

Źródło: Dane statystyczne z PUP w Inowrocławiu

Jednym z kluczowych zasobów gminy Inowrocław w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej osób jest w Gminie Centrum Integracji Społecznej w Łojewie, które utworzono w 2012 roku decyzją Rady Gminy Inowrocław w celu reintegracji zawodowej osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Centrum jest miejscem, gdzie osoby znajdujące się w trudnej sytuacji na rynku pracy mają możliwość zdobycia doświadczenia w oparciu o indywidualny plan zatrudnienia socjalnego, a docelowo podjęcia pracy na otwartym rynku pracy. Działalność CIS obejmuje prowadzenie warsztatów i zajęć edukacyjnych podnoszących kompetencje zawodowe, a także organizowanie staży w placówkach znajdujących się na terenie Gminy. W tym zakresie prowadzi szeroką współpracę z innymi podmiotami, w tym ze Spółdzielnią Socjalną WIGOR. Prowadzenie podmiotu integracji społecznej na obszarze Gminy umożliwia realizatorom lokalnej polityki społecznej skuteczne przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, ubóstwu, uzależnieniom, przemocy w rodzinie i bezdomności, które są ściśle powiązane z problemem bezrobocia.

W 2021 roku w Centrum Integracji Społecznej indywidualny program zatrudnienia socjalnego realizowało 19 osób, a 15 zostało skierowanych do CIS przez GOPS w Inowrocławiu. W przedmiotowym roku realizację planu zakończyło 4 uczestników. Na przestrzeni ostatnich lat zmniejszyła się liczba mieszkańców objętych działalnością Centrum oraz skierowanych do niego przez GOPS, natomiast liczba osób kończących program zatrudnienia ulegała wahaniom.

Wykres 36. Działalność Centrum Integracji Społecznej w Gminie w latach 2019-2021

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021 oraz Sprawozdanie z działalności GOPS w Inowrocławiu za lata 2019-2021

PROBLEMY ZIDENTYFIKOWANE W GMINIE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy danych zastanych wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

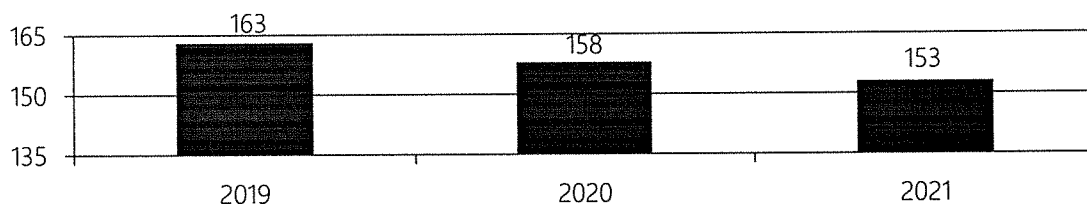
- ✓ problem bezrobocia jako jeden z kluczowych powodów korzystania przez rodziny z pomocy GOPS oraz wysoki wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej,
- ✓ występowanie problemu bezrobocia wśród osób powyżej 50 roku życia,
- ✓ wysoki udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców,
- ✓ znacząca różnica skali bezrobocia wśród kobiet i mężczyzn oraz ograniczona aktywność kobiet na rynku pracy spowodowana m.in. macierzyństwem,
- ✓ trudności w znalezieniu pracy w Gminie, w szczególności wśród osób o specjalnych potrzebach w miejscu pracy,
- ✓ konieczność rozwijania działalności Centrum Integracji Społecznej w celu objęcia wsparciem i aktywnymi formami aktywizacji zawodowej (kontrakty socjalne) wszystkich osób pozostających w Gminie bez zatrudnienia,
- ✓ zagrożenie ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym osób pozostających bez pracy,
- ✓ ryzyko pogorszenia się sytuacji na rynku pracy spowodowane pandemią oraz na skutek zwiększenia się osób w wieku produkcyjnym i aktywnych zawodowo na skutek rosyjsko-ukraińskiego konfliktu zbrojnego.

WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA

Diagnoza poziomu ubóstwa dokonana została na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawniane były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

Jak wynika z danych statystycznych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Inowrocławiu, w latach 2019-2021 liczba rodzin zamieszkujących Gminę, które zmagają się z problemem ubóstwa i zostały z tego powodu objęte pomocą społeczną ulegała systematycznemu spadkowi. W 2021 roku ubóstwo było powodem udzielenia pomocy i wsparcia 153 rodzinom, natomiast w 2019 roku – 163, co oznacza spadek w tym zakresie o 6%. Niemniej, problem ubóstwa od lat jest najczęstszym powodem udzielania wsparcia z pomocy społecznej w Gminie. Udział rodzin dotkniętych tym problemem w ogóle rodzin korzystających z pomocy GOPS wyniósł w 2021 roku 50%, co wskazuje, że co druga rodzina objęta pomocą społeczną zmagają się z tym problemem.

Wykres 37. Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu ubóstwa w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

Rodziny dotknięte ubóstwem są uprawnione do korzystania z szerokiego wachlarza form wsparcia z pomocy społecznej, które umożliwiają im przezwyciężenie trudnej sytuacji życiowej. Jedną z nich są zasiłki przyznawane na podstawie kryterium dochodowego. W przypadku zasiłków stałych liczba ich świadczeniobiorców uległa systematycznemu spadkowi – w 2019 roku przyznano je 62 osobom, a w roku 2021 – 59, zatem wartość spadkowa wyniosła 5%. W przypadku zasiłku okresowego również zauważalny jest spadek ze 137 beneficjentów w 2019 roku do 119 w 2021 roku (spadek o 13%), natomiast liczba osób objętych wsparciem w formie zasiłku celowego w omawianym okresie ulegała wahaniom, a w 2021 roku wyniosła 200 osób.

Tabela 31. Liczba osób, którym przyznano zasiłki w Gminie w latach 2019-2021

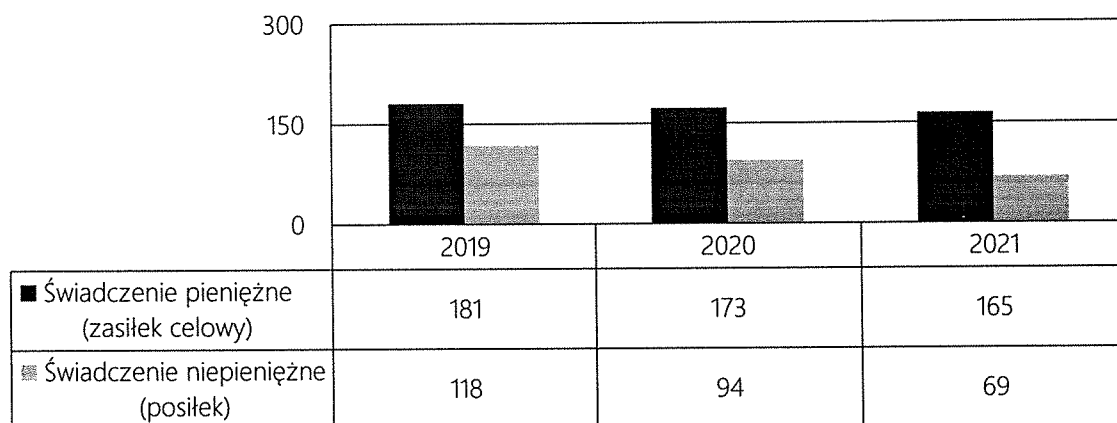
rodzaj zasiłku	2019		2020		2021	
	osoby	kwota	osoby	kwota	osoby	kwota
zasiłek stały	62	319 437	61	335 867	59	336 699
zasiłek okresowy	137	243 696	130	222 651	119	246 188
zasiłek celowy	209	316 897	214	419 560	200	449 475

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

15 października 2018 roku ustanowiony został Wieloletni Rządowy Program *Posiłek w szkole i w domu* na lata 2019-2023, który zastąpił program *Pomoc państwa w zakresie dożywiania*. Celem Programu było ograniczenie zjawiska niedożywienia wśród dzieci i młodzieży wychowującej się w rodzinach o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób z niepełnosprawnościami.

Zdecydowaną większość osób otrzymujących świadczenie pieniężne stanowiły osoby, którym przyznano świadczenie w ramach programu *Posiłek w szkole i w domu*, gdyż w 2021 roku było ich 165, czyli 83% beneficjentów, natomiast w 2020 roku było ich 173 (81%), a w 2019 roku – 181 (87%). Na przestrzeni ostatnich trzech lat zauważalny jest systematyczny spadek liczby beneficjentów pieniężnej formy wsparcia w ramach programu *Posiłek w szkole i w domu*, a także pomocy w formie posiłku. Świadczenie niepieniężne otrzymało 2019 roku 118 osób, w 2020 roku – 94 mieszkańców, a w 2021 roku – 69 osób. W 2021 roku w porównaniu do roku poprzedniego, liczba beneficjentów pieniężnej formy zasiłku zmniejszyła się o 8 osób (5%), natomiast formy niepieniężnej zmniejszyła się o 25 mieszkańców (27%).

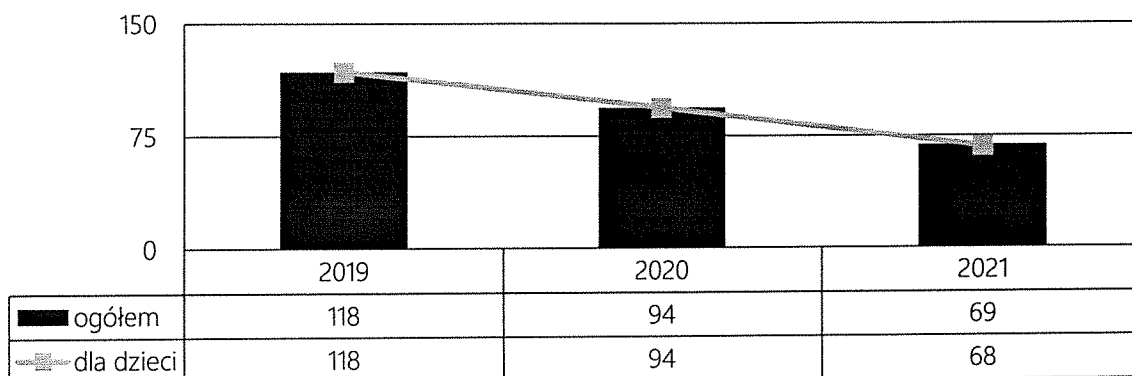
Wykres 38. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego *Posiłek w szkole i w domu* w latach 2019-2021 (liczba osób)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

Należy zauważyć, że pomoc w zakresie dożywiania mieszkańców Gminy w formie niepieniężnej jest kierowana w szczególności do dzieci i młodzieży, które są głównymi beneficjentami programu. W ramach tej formy wsparcia, dzieci i młodzież otrzymują ciepłe posiłki na stołówkach szkolnych. W latach 2019-2020 dzieci były jedynymi beneficjentami pomocy w zakresie dożywiania, natomiast w 2021 roku wśród odbiorców działań było 68 dzieci oraz 1 dorosły mieszkaniec Gminy.

Wykres 39. Liczba dzieci objętych wsparciem w formie posiłku w Gminie w latach 2019-2021 (liczba osób)

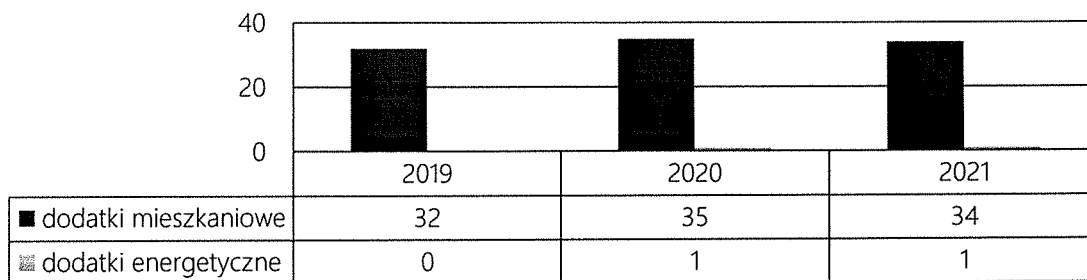
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

Wsparcie mieszkańców gminy Inowrocław odbywa się również w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa na lata 2014-2020 (FEAD) współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, a pomoc mogą otrzymywać osoby lub rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej. W 2021 roku dystrybucja artykułów żywnościowych odbywała się przy współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym Toruńskim Centrum Caritas, Polskim Czerwonym Krzyżem, Polskim Komitetem Pomocy Społecznej. W 2021 roku do skorzystania ze wsparcia w postaci paczeń żywnościowych zakwalifikowanych zostało 9 mieszkańców gminy Inowrocław.

Aktywizacja społeczno-zawodowa osób dotkniętych ubóstwem i pozostających bez zatrudnienia oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym odbywa się również poprzez kierowanie mieszkańców do uczestnictwa w zajęciach prowadzonych w Centrum Integracji Społecznej.

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. Na przestrzeni ostatnich lat liczba gospodarstw domowych korzystających ze wsparcia w formie dodatków mieszkaniowych utrzymywała się na względnie stałym poziomie, natomiast liczba beneficjentów dodatków energetycznych ulegała zwiększeniu. W 2021 roku wsparcie w formie dodatku mieszkaniowego przyznano 34 gospodarstwom domowym, co w porównaniu do 2019 roku oznacza wzrost o 2 (6%), natomiast w przypadku dodatku energetycznego – 1 gospodarstwo.

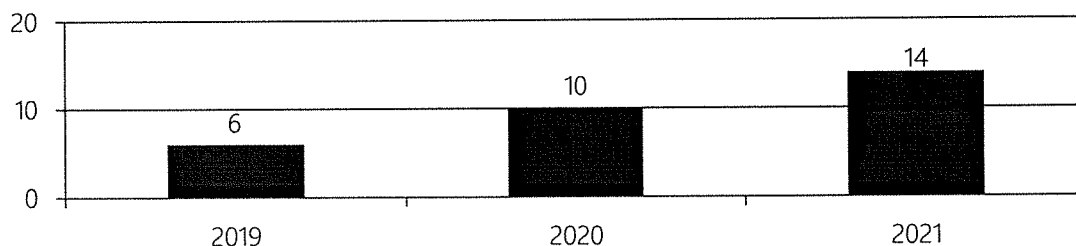
Wykres 40. Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych i energetycznych w Gminie w latach 2019-2021 (liczba rodzin)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności, który może być zarówno przyczyną, jak i skutkiem ograniczonych możliwości finansowych. W ostatnich latach na obszarze Gminy zwiększyło się zapotrzebowanie mieszkańców w kryzysie bezdomności na objęcie ich pomocą i wsparciem w ramach pomocy społecznej. W 2019 roku pomoc Ośrodka została udzielona 6 osobom bezdomnym, w 2020 roku – 10 mieszkańcom, natomiast w 2021 roku Gminę zamieszkiwało 14 osób zmagających się z brakiem stałego miejsca zamieszkania, którym udzielono pomocy i wsparcia. Liczba beneficjentów pomocy społecznej z tytułu bezdomności w tym okresie zwiększyła się o 8 osób, czyli o 133%.

Wykres 41. Liczba osób korzystających z pomocy GOPS w Inowrocławiu z powodu bezdomności w latach 2019-2021

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

W przypadku zagrożenia bezdomnością lub sytuacji, gdy osoba pozbawiona jest stałego miejsca zamieszkania Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu udziela pomocy w formie schronienia. W noclegowniach i schroniskach osobom bezdomnym zapewniony jest ciepły posiłek, odzież, mają możliwość skorzystania z zaplecza sanitarnego oraz środków czystości. Ponadto z osobami w kryzysie bezdomności prowadzona jest szeroka praca socjalna, psychologiczna oraz terapeutyczna w przypadku uzależnienia, które są elementami indywidualnych planów wychodzenia z bezdomności. W 2021 roku Ośrodek poniósł odpłatność za pobyt 14 mieszkańców Gminy w schronisku dla osób bezdomnych, a koszt tej formy wsparcia wyniósł 52 923 zł. W roku poprzednim pomocy udzielono 10 osobom, natomiast w 2019 roku zaistniała potrzeba umieszczenia 5 osób w schronisku. Na terenie Gminy nie funkcjonują placówki świadczące pomoc w zakresie schronienia dla osób bezdomnych, niemniej Ośrodek kieruje mieszkańców Gminy wymagających pomocy do placówek, z którymi zostały podpisane odpowiednie porozumienia.

Tabela 32. Liczba osób, którym udzielono schronienia oraz kwota świadczenia w latach 2019-2021 w gminie Inowrocław

wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba osób	5	10	14
kwota świadczeń (zł)	32 156	37 123	52 923

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021

PROBLEMY ZIDENTYFIKOWANE W GMINIE

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy danych zastanych wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- ✓ obecność problemu ubóstwa, bezdomności oraz wykluczenia społecznego wśród mieszkańców i konieczność udzielania im wsparcia z pomocy społecznej w związku z tym,
- ✓ ograniczone zasoby mieszkaniowe Gminy w zakresie udostępniania lokali socjalnych osobom w trudnej sytuacji materialnej,
- ✓ konieczność umieszczania osób bezdomnych w schroniskach i noclegowniach oraz ponoszenie w związku z tym wysokich odpłatności,
- ✓ ograniczenie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych w wyniku niedoboru środków finansowych, skutkujące funkcjonowaniem w sytuacji zagrożenia egzystencji,
- ✓ ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych zmagających się z trudnościami finansowymi oraz przyjmowanie przez nie pozycji społecznej „osoby ubogiej” jako stałej formy funkcjonowania społecznego, która prowadzi do wyuczonej bezradności, a także późniejszego „dziedziczenia bezradności”,
- ✓ konieczność prowadzenia aktywnych działań z zakresu pomocy społecznej na rzecz osób ubogich, w tym tworzenia miejsc pracy, świadczenia poradnictwa, a także udzielanie pomocy finansowej i wzmacniania kompetencji społeczno-zawodowych w ramach CIS,
- ✓ konieczność zwiększenia dostępności do usług społecznych dla wszystkich mieszkańców gminy Inowrocław, poprzez możliwość utworzenia Centrum Usług Społecznych.

ANALIZA SWOT

Jedną z najbardziej powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT, która polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

MOCNE STRONY

1. Atrakcyjne położenie Gminy pod względem turystycznym i rekreacyjnym oraz obecność licznych zabytków.
2. Wzrost liczby mieszkańców Gminy.
3. Dodatnie saldo migracji wewnętrznych.
4. Wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców i liczby przedsiębiorstw wpisanych do REGON, a także obecność średniej wielkości przedsiębiorstw w Gminie.
5. Adekwatna do potrzeb infrastruktura jednostek oświatowych, kulturalnych i sportowych, w tym na obszarze sołectw (świetlice wiejskie).
6. Dostępność do podstawowej opieki zdrowotnej.
7. Działalność jednostek zapewniających bezpieczeństwo w Gminie, w tym OSP.
8. Aktywność lokalnych organizacji pozarządowych w obszarze wsparcia mieszkańców, integracji społecznej i rozwiązywania problemów społecznych.
9. Obecność podmiotów ekonomii społecznej (np. Spółdzielnia Socjalna WIGOR).
10. Wysoki wskaźnik pracy socjalnej.
11. Realizacja i popularyzacja programów i projektów rządowych na rzecz wsparcia rodzin i osób w trudnej sytuacji oraz inicjowanie własnych działań.
12. Wsparcie rodzin przez asystenta rodziny.
13. Świadczenie usług opiekuńczych dla mieszkańców o ograniczonej samodzielności.
14. Funkcjonowanie jednostek działających w obszarze rozwiązywania problemów społecznych (GKRPA, ZI, CIS) i ich współpraca.
15. Funkcjonowanie Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla osób z problemem uzależnienia, współuzależnienia i dotkniętych przemocą w rodzinie.
16. Świadczenie specjalistycznego wsparcia terapeutycznego osobom uzależnionym.
17. Organizowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i przemocy poza katalogiem programów rekomendowanych.
18. Wzmacnianie kompetencji społecznych i zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem, w tym z powodu uzależnień, w ramach działalności Centrum Integracji Społecznej oraz Spółdzielni Socjalnej WIGOR.
19. Skuteczność działań podejmowanych przez instytucje pomocowe wobec osób stosujących i doznających przemocy.
20. Wsparcie seniorów w postaci usług opiekuńczych oraz kierowania do DPS, Klubu Seniora i Dziennego Domu Pobytu w Gminie.
21. Funkcjonowanie specjalistycznych usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami w Gminie oraz ŚDS dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
22. Prowadzenie pracy socjalnej z beneficjentami GOPS w oparciu o kontrakt socjalny.
23. Spadek liczby rodzin korzystających z pomocy GOPS z powodu ubóstwa.
24. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie wspierania osób w kryzysie ubóstwa, m.in. poprzez dostarczanie żywności.
25. Prowadzenie akcji informacyjnych i działań prewencyjnych na temat bezpieczeństwa i trzeźwości przez funkcjonariuszy służb bezpieczeństwa.

SŁABE STRONY

1. Ujemny przyrost naturalny w Gminie.
2. Wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności przy jednoczesnym zmniejszeniu się grupy osób w wieku produkcyjnym.
3. Stosunkowo wysoka stopa bezrobocia w powiecie.
4. Widoczna dysproporcja w zakresie bezrobocia wśród kobiet i mężczyzn.
5. Brak samorządowego żłobka dla dzieci do lat 3.
6. Stosunkowo niskie wyniki z egzaminu ósmoklasisty osiągnięte przez uczniów z Gminy w porównaniu do ich rówieśników z powiatu i województwa.
7. Brak placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
8. Problem niskich kompetencji wychowawczych wśród rodziców skutkujący dezintegracją rodzin.
9. Problem ubóstwa, długotrwałej lub ciężkiej choroby, niepełnosprawności i bezrobocia jako główne powody udzielania pomocy.
10. Brak samopomocowych grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz osób doświadczających przemocy na terenie Gminy.
11. Ograniczony katalog usług i form wsparcia dla osób niesamodzielnych.
12. Obecność problemów związanych ze zdrowiem psychicznym mieszkańców.
13. Obecność problemu uzależnień w rodzinie w Gminie oraz ryzykowne spożywanie alkoholu przez osoby niepełnoletnie.
14. Wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu.
15. Konieczność zatrzymywania osób będących pod wpływem alkoholu w pomieszczeniach policyjnych w celu wytrzeźwienia oraz podejmowania działań wobec nietrzeźwych kierowców.
16. Konieczność udzielania pomocy rodzinom z powodu przemocy i wzrost ich liczby.
17. Występowanie przestępstw w zakresie stosowania przemocy wobec członków rodziny i konieczność podejmowania interwencji domowych przez Policję.
18. Niewystarczający dostęp do wsparcia medycznego i usług społecznych dla osób starszych, w szczególności w zakresie integracji społecznej.
19. Obecność problemu ubóstwa wśród mieszkańców Gminy warunkująca konieczność wspierania ich w ramach programów dożywiania.
20. Wysoka skala problemu bezdomności.

SZANSE

1. Rozwój gospodarczy i turystyczny Gminy.
2. Rozwój kapitału społecznego i przedsiębiorczości, w tym rozwijanie i tworzenie podmiotów ekonomii społecznej.
3. Utworzenie nowych miejsc pracy, w tym dla osób w szczególnej sytuacji życiowej.
4. Pozyskanie dodatkowych środków krajowych i unijnych na rozwój Gminy.
5. Rozwijanie PKI oraz świadczenie profesjonalnego wsparcia przez konsultanta ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
6. Utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
7. Rozwijanie działalności placówek wsparcia dziennego dla osób niesamodzielnych.
8. Wdrożenie rekomendowanych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz włączenie w nie pedagogów oraz rodziców/ opiekunów.
9. Podniesienie kompetencji pracowników instytucji publicznych.
10. Rozwój organizacji pozarządowych oraz ich aktywne funkcjonowanie na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych i zmagających się z różnymi trudnościami i rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców we współpracy z nimi.
11. Dostęp mieszkańców do informacji o możliwych formach wsparcia.
12. Zwiększenie skuteczności w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz przeciwdziałaniu im dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej.
13. Zmniejszenie skali problemów społecznych w rodzinie.
14. Utworzenie Centrum Usług Społecznych w ramach realizacji usług społecznych dla wszystkich mieszkańców gminy Inowrocław.

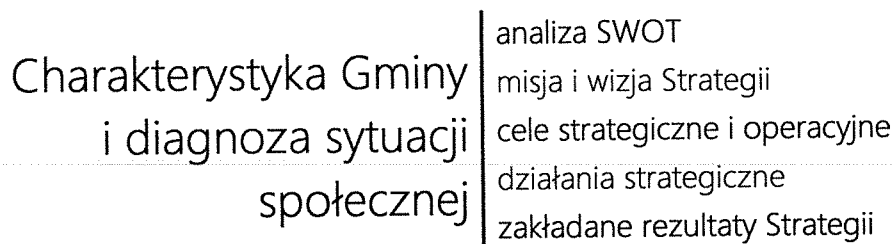
ZAGROŻENIA

1. Odływ ludzi młodych z terenu Gminy, m.in. w wyniku migracji zarobkowych.
2. Starzejące się społeczeństwo.
3. Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo-lecznicze dla osób starszych i z niepełnosprawnościami.
4. Zwiększenie się liczby mieszkańców potrzebujących pomocy społecznej.
5. Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności oraz wzrost liczby dzieci w pieczy zastępczej
6. Spadek aktywności zawodowej kobiet po urodzenia dziecka.
7. Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych.
8. Wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych.
9. Zwiększenie skali problemu przemocy w stosunku do dzieci.
10. Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach.
11. Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
12. Ryzyko zaburzeń psychicznych i zachowań suicydalnych wśród dzieci i młodzieży.
13. Wzrost zapotrzebowania na pracę subsydiowaną, roboty publiczne i staże.
14. Wzrost alkoholizmu w Gminie oraz konsekwencji społeczno-gospodarczych.
15. Wzrost zapotrzebowania na szeroko pojmowane usługi społeczne.

CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Część programowa Strategii składa się z następujących elementów: misji i wizji rozwiązywania problemów społecznych, celów strategicznych i operacyjnych, zaplanowanych do realizacji działań, zakładanych rezultatów Strategii, sposobów aktualizacji, monitorowania i ewaluacji, ram dotyczących finansowych oraz przepisów wdrażania. Punktem wyjściowym dla przedstawionych w tej części prognoz, jest diagnoza sytuacji społecznej oraz analiza SWOT. Przeprowadzona analiza przyniosła informacje niezbędne do podjęcia decyzji planistycznych i sformułowania kierunków rozwiązywania problemów społecznych.

Rysunek 4. Elementy procesu planowania strategicznego

Źródło: opracowanie własne

MISJA I WIZJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Wizja Strategii jest swoistym obrazem Gminy w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia stan, który chcemy uzyskać w najbardziej korzystnych warunkach rozwoju. Wyznacza ona określony punkt orientacyjny. Wizja rozwiązywania problemów społecznych na terenie Gminy została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację głównych obszarów problemowych.

WIZJA

Gmina Inowrocław to w pełni zintegrowana wspólnota, w której członkowie dostrzegają problemy i potrzeby innych mieszkańców oraz angażują się w działalność ukierunkowaną na rozwiązywanie ich. Lokalna polityka społeczna kreowana jest przez specjalistów, a dzięki holistycznemu prowadzeniu działań możliwe jest kompleksowe i adekwatne do potrzeb wspieranie i rozwijanie potencjału mieszkańców, w tym osób starszych, z niepełnosprawnościami oraz rodzin i dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie misji, czyli ogólnego celu, który pokazuje kierunek, w którym Gmina zmierza.

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Inowrocław na lata 2023-2030 jest wskazanie realizatorom lokalnej polityki społecznej rozwiązań w zakresie wsparcia rodzin, dzieci, seniorów, osób z niepełnosprawnościami i zagrożonych wykluczeniem społecznym, dzięki którym zapewnione zostaną im godne oraz bezpieczne warunki do funkcjonowania społeczno-zawodowego.

MISJA

CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

W oparciu o wnioski wynikające z analizy danych dotyczących poszczególnych dziedzin sformułowano cele strategiczne, których realizacja da możliwość zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Dla każdego z celów strategicznych, wyznaczono cele operacyjne, przy których zaprezentowane zostały planowane zadania (kierunki działań). Przyczynią się one do realizacji celów strategicznych. Określone zostały także podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, wskaźniki realizacji zadań, termin realizacji poszczególnych zadań, zakładane rezultaty oraz źródła finansowania.

CELE STRATEGICZNE

1. Skuteczne rozwiązywanie problemów opiekuńczo-wychowawczych rodzin oraz wzmocnienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców i więzi rodzinnych.
2. Holistyczne wsparcie osób starszych, zmagających się z zaburzeniami psychicznymi oraz z niepełnosprawnościami w ramach lokalnego systemu pomocy.
3. Zmniejszenie skali problemów związanych z uzależnieniami oraz wspieranie osób uzależnionych i współuzależnionych w przezwyciężaniu nałogu.
4. Ochrona członków rodzin doznających krzywd z powodu przemocy oraz prowadzenie pracy z osobami stosującymi przemoc wobec bliskich.
5. Reintegracja społeczno-zawodowa osób nieaktywnych zawodowo oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.
6. Świadczenie usług społecznych i rozwijanie form wsparcia w oparciu o deinstytucjonalizację pomocy społecznej.

CEL STRATEGICZNY NR 1

Skuteczne rozwiązywanie problemów opiekuńczo-wychowawczych rodzin oraz wzmocnienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców i więzi rodzinnych.

Cel operacyjny nr 1

Wzmacnianie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców.

Zadania przewidziane do realizacji	Zakładane rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze pomocy asystenta rodziny.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	2023-2030	GOPS	Budżet Gminy
Inicjowanie działań mających na celu utworzenie rodziny wspierającej.	Wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze dzięki pomocy rodziny wspierającej.	2023-2030	GOPS	Budżet Gminy
Rozpowszechnianie informacji dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego, psychologicznego i prawnego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.	Wzrost świadomości mieszkańców na temat możliwości uzyskania wsparcia na terenie Gminy.	2023-2030	GOPS, UG, jednostki oświatowe, GBP, GKRPA	Budżet Gminy
Organizowanie warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców.	2023-2030	GOPS, UG, jednostki oświatowe, NGO, PPP	Budżet Gminy
Zabezpieczenie finansowe pobytu dzieci w pieczy zastępczej.	Poprawa sytuacji dzieci, które nie mogą mieć zapewnionej opieki w rodzinie naturalnej.	2023-2030	GOPS, UG, PCPR, Sąd	Budżet Gminy
Zapewnienie wsparcia dla rodzin, którym ograniczono władzę rodzicielską i prowadzenie z nimi pracy w celu powrotu dziecka z pieczy zastępczej.	Poprawa funkcjonowania rodzin, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.	2023-2030	GOPS, PPP, PCPR	Budżet Gminy
Prowadzenie działalności i organizowanie wydarzeń na rzecz promocji rodzicielstwa zastępczego.	Ograniczenie konieczności umieszczania dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.	2023-2030	GOPS, PPP, PCPR	Budżet Gminy

Utworzenie żłobka samorządowego.	Umożliwienie rodzicom podjęcie zatrudnienia.	2023-2030	UG	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie wsparcia w ramach wdrażanych programów i inicjatyw rządowych.	Poprawa sytuacji ekonomicznej rodzin i wsparcie ich w opiece i wychowaniu dzieci.	2023-2030	GOPS, UG	Budżet Gminy Budżet Państwa
Inicjowanie działań w celu utworzenia grupy wsparcia dla rodziców/opiekunów z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.	Wsparcie rodzin przeżywających trudności i zwiększenie ich wiedzy w zakresie prawidłowego wychowania dzieci.	2023-2030	GOPS, UG, NGO, PES	Budżet Gminy

Cel operacyjny nr 2

Wspieranie integracji rodzin i wzmocnienie więzi rodzinnych wpływających na jakości życia dzieci.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez współpracę z placówkami oświatowymi oraz instytucjami kulturalno-rekreacyjnymi.	Poprawa sytuacji życiowej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez pomoc ze strony placówek oświatowych i instytucji kulturalno-rekreacyjnych.	2023-2030	GOPS, jednostki oświatowe, GBP, NGO	Bez kosztów
Współpracowanie z placówkami oświatowymi w celu dostosowywania podejmowanych działań do problemów występujących wśród dzieci oraz ich rodzin.	Poprawa jakości i stopnia dostosowania usług skierowanych do dzieci i młodzieży.	2023-2030	GOPS, jednostki oświatowe	Bez kosztów
Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w zakresie wdrażania działań wspierających rodziny.	Wzmocnienie więzi rodzinnych i poziomu integracji rodzin przy współpracy międzysektorowej.	2023-2030	GOPS, UG, NGO, PES	Budżet Gminy
Utworzenie placówki wsparcia dziennego w formie opiekuńczej, w szczególności na obszarze sołectw o ograniczonych zasobach kulturalno-rekreacyjnych i transporcie publicznym.	Poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży, a także zagospodarowanie ich czasu wolnego, zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego i profilaktyka zachowań ryzykownych.	2023-2030	GOPS, UG, GKRPA, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Systematyczne doposażanie placówek oświatowych w profesjonalny sprzęt oraz prowadzenie kół naukowych i sekcji w oparciu o rzeczywiste potrzeby i zainteresowania uczniów.	Wzrost poziomu edukacji w szkołach oraz rozwój zainteresowań naukowych młodych mieszkańców Gminy.	2023-2030	UG, jednostki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Organizacja zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, w tym w ramach działalności statutowej jednostek organizacyjnych Gminy, rozwijających zainteresowania.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży, rozwój ich zainteresowań oraz wzmocnienie integracji rówieśniczej.	2023-2030	UG, GOPS, GBP, jednostki oświatowe, świetlice wiejskie	Budżet Gminy Budżet Państwa
Rozwinięcie oferty kulturalnej Gminnej Biblioteki Publicznej.	Zwiększenie dostępności do kreatywnych zajęć w Gminie.	2023-2030	UG, GBP, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa
Organizowanie, wspieranie i promocja imprez/wydarzeń adresowanych do osób dorosłych oraz rodzin z dziećmi (pikniki, festyny rodzinne, konkursy, wycieczki, warsztaty tematyczne itp.).	Zwiększenie oferty spędzania czasu wolnego dla osób dorosłych oraz rodzin z dziećmi. Wzrost integracji mieszkańców Gminy oraz wzmocnienie więzi rodzinnych.	2023-2030	UG, GOPS, GBP, jednostki oświatowe, GKRPA	Budżet Gminy Budżet Państwa
Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, w tym o siłownię na świeżym powietrzu, siłownię „dla seniorów”, ścieżki rowerowe i obiekty małej architektury.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży, podejmowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez uczniów.	2023-2030	UG	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie uczniom pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Poprawa funkcjonowania dzieci z rodzin z trudną sytuacją materialną.	2023-2030	UG, GOPS, jednostki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Gratyfikowanie zdolnych uczniów w ramach stypendiów szkolnych.	Wsparcie uczniów w rozwoju naukowym, artystycznym i sportowym.	2023-2030	UG	Budżet Gminy
Zapewnienie wsparcia psychologicznego i pedagogicznego dla uczniów w każdej szkole na terenie Gminy.	Zwiększenie dostępności do pomocy pedagogicznej/psychologicznej dla uczniów w jednostkach oświatowych.	2023-2030	UG, PPP, jednostki oświatowe, NGO	Budżet Gminy

Realizacja warsztatów/ programów rozwijających umiejętności psychospołeczne dzieci i młodzieży.	Wzmocnienie kompetencji psychospołecznych dzieci i młodzieży.	2023- 2030	UG, GOPS, PPP, jednostki oświatowe, NGO	Budżet Gminy
Prowadzenie poradnictwa w zakresie kreowania ścieżki kariery dla uczniów w placówkach oświatowych.	Wsparcie uczniów w podejmowaniu decyzji dotyczącej dalszej ścieżki edukacyjnej/ zawodowej.	2023- 2030	UG, PUP, jednostki oświatowe, PPP	Budżet Gminy Budżet Państwa
Organizowanie zajęć wyrównawczych dla uczniów mających trudności w nauce, w tym w formie online.	Zapobieganie nasileniu się nierówności społecznych wśród dzieci ze względu na dostęp i jakość edukacji.	2023- 2030	UG, jednostki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Realizacja działań mających na celu rozwinięcie oferty kulturalno-rekreacyjnej dzieciom z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem ubóstwa.	Zniwelowanie nierówności w dostępie do aktywności rekreacyjno-kulturalnych.	2023- 2030	GOPS, UG, GBP, NGO, jednostki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Organizowanie i finansowanie wypoczynku oraz półkolonii dla dzieci z rodzin o ograniczonych możliwościach finansowych oraz dotkniętych uzależnieniem/przemocą.	Aktywne animowanie czasu wolnego dla dzieci oraz umożliwienie im integracji w środowisku rówieśniczym.	2023- 2030	GOPS, UG, GKRPA, GBP, NGO, jednostki oświatowe, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa
Cykliczne organizowanie gminnej półkolonii profilaktycznej (z seansami filmowymi, grami terenowymi, itp.) dla dzieci i młodzieży szkolnej.	Wzmocnienie oddziaływań profilaktycznych i organizowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży w Gminie.	2023- 2030	GOPS, UG, GKRPA, GBP, jednostki oświatowe, NGO	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie szkoleń/warsztatów oraz organizowanie superwizji i wizyt studyjnych rozwijających kompetencje zawodowe pracowników instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny.	Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu pracownikom instytucji publicznych oraz zwiększenie ich kompetencji i umiejętności.	2022 2024 2026 2028 2030	UG, GOPS	Budżet Gminy

CEL STRATEGICZNY NR 2

Holistyczne wsparcie osób starszych, zmagających się z zaburzeniami psychicznymi oraz z niepełnosprawnościami w ramach lokalnego systemu pomocy.

Cel operacyjny nr 1

Zwiększenie dostępnej w Gminie oferty wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami i starszych oraz wspieranie ich w samodzielnym funkcjonowaniu.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Współpraca z NGO prowadzącymi działalność na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnościami oraz wspieranie ich działalności.	Zintensyfikowanie działań mających na celu współpracę z NGO.	2023-2030	GOPS, UG, NGO, KS, PES	Budżet Gminy PFRON Fundusze Europejskie
Kierowanie osób z niepełnosprawnościami ze wskazaniem do terapii na warsztaty terapii zajęciowej, a w przypadku niepełnosprawności umysłowej do środowiskowego domu samopomocy.	Poprawa jakości życia i samodzielności osób z niepełnosprawnościami.	2023-2030	GOPS, UG, PCPR, NGO, PES, ŚDS	Budżet Gminy PFRON
Współpraca z sąsiednimi powiatami w zakresie kierowania mieszkańców Gminy po ukończeniu terapii w WTZ do Zakładu Aktywności Zawodowej lub innego podmiotu ekonomii społecznej na rzecz osób z niepełnosprawnościami.	Zwiększenie aktywności zawodowej wśród osób z niepełnosprawnością.	2023-2030	GOPS, UG, NGO, PCPR, PES, WTZ	Budżet Gminy PFRON Budżet Państwa
Stworzenie warunków do integracji społecznej osób z niepełnosprawnościami i starszych poprzez realizację projektów socjalnych i programów adresowanych do tych osób.	Wzrost integracji społecznej osób starszych i z niepełnosprawnościami.	2023-2030	GOPS, UG, NGO, GBP, KS, PCPR, PES	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie pomocy materialnej osobom z niepełnosprawnościami i starszym.	Poprawa warunków bytowych osób niepełnosprawnych i starszych.	2023-2030	GOPS, UG	Budżet Gminy Budżet Państwa

Utworzenie gminnej wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego.	Umożliwienie mieszkańcom skorzystania ze sprzętu rehabilitacyjnego podczas procesu leczenia.	2023-2030	GOPS, UG, PCPR, NGO, PES	Budżet Gminy PFRON Budżet Państwa
Kierowanie osób samotnych lub wymagających stałej opieki do Domu Pomocy Społecznej.	Poprawa warunków bytowych osób wymagających całodobowej opieki.	2023-2030	GOPS, PCPR	Budżet Gminy
Organizowanie transportu dla osób z ograniczoną mobilnością, w tym dzieci, do placówek ochrony zdrowia, rehabilitacji i terapii, szkół specjalnych oraz instytucji kulturalno-rekreacyjnych.	Zapewnienie osobom zależnym możliwości uczestnictwa w życiu społeczno-kulturalnym.	2023-2030	GOPS, UG, NGO, GBP, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Rozwijanie zasobów mieszkaniowych Gminy oraz utworzenie mieszkań wspomaganych dla osób niesamodzielnych.	Zabezpieczenie sytuacji osób niesamodzielnych w lokalnym środowisku.	2023-2030	UG, GOPS	Budżet Gminy
Rozwój form opieki wytchnieniowej poprzez świadczenie usług w ramach Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” oraz utworzenie świetlicy integracyjnej dla osób z niepełnosprawnościami.	Poprawa jakości życia i codziennego funkcjonowania osób niesamodzielnych oraz ich opiekunów faktycznych.	2023-2030	GOPS, UG, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON
Informowanie mieszkańców o możliwych formach wsparcia w zakresie likwidacji barier architektonicznych, funkcjonalnych i technicznych.	Zwiększenie wiedzy mieszkańców w zakresie dostępnych form wsparcia.	2023-2030	GOPS, UG, NGO, placówki ochrony zdrowia, KS	Budżet Gminy PFRON
Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych poprzez zwiększenie liczby opiekunek i liczby godzin wsparcia na 1 beneficjenta.	Poprawa jakości życia osób wymagających wsparcia w codziennych czynnościach.	2023-2030	GOPS, UG, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON, Fundusz Solidarnościowy

Cel operacyjny nr 2

Zwiększenie aktywności osób niesamodzielnych w lokalnej społeczności oraz umożliwienie im pełnego zaangażowania się życie społeczno-kulturalne.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Dostosowywanie obiektów użyteczności publicznej do możliwości osób o szczególnych potrzebach.	Zwiększenie możliwości przemieszczania się osób z ograniczoną mobilnością po obiektach w Gminie.	2023-2030	UG, GOPS	Budżet Gminy PFRON Fundusze Europejskie
Adaptacja małej architektury w Gminie do potrzeb i możliwości osób o ograniczonej mobilności.	Zwiększenie możliwości przemieszczania się osób o ograniczonej mobilności w Gminie.	2023-2030	UG, GOPS	Budżet Gminy PFRON Fundusze Europejskie
Organizacja zajęć: rekreacyjno-sportowych, kulturalnych, promujących zdrowy i aktywny tryb życia oraz edukacyjnych, mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie kompetencji i umiejętności osób zależnych i starszych.	Poprawa dostępności do zajęć sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych dla osób zależnych i starszych poprzez wzrost ich aktywności społecznej oraz umiejętności.	2023-2030	UG, GOPS, GBP, NGO, KS, PES	Budżet Gminy Fundusze Europejskie
Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej i z niepełnosprawnościami w społeczności lokalnej.	Wzmocnienie pozytywnych postaw mieszkańców wobec osób niesamodzielnych.	2023-2030	UG, GOPS, GBP, NGO, KS, PES, jednostki oświatowe	Budżet Gminy
Prowadzenie akcji informacyjnych/warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród osób starszych.	2024 2026 2028 2030	UG, GOPS, GBP, NGO, KPP, KS, PES	Budżet Gminy
Rozwijanie działalności placówek wsparcia dla osób starszych, tj. Klubów Seniora oraz wspieranie Dziennego Domu Pobytu prowadzonego przez Spółdzielnię Socjalną WIGOR.	Zagospodarowanie czasu wolnego dla osób starszych oraz ich integracja społeczna.	2023-2030	GOPS, UG, KS, NGO, PES	Budżet Gminy Budżet Państwa

Cel operacyjny nr 3

Umożliwienie osobom zmagającym się z zaburzeniami psychicznymi oraz w kryzysie emocjonalnym skorzystania z profesjonalnej pomocy, a także zwiększenie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Kierowanie osób z zaburzeniami psychicznymi do Środowiskowych Domów Samopomocy na terenie gminy.	Zapewnienie wsparcia środowiskowego osobom z zaburzeniami psychicznymi.	2023-2030	GOPS, UG, PCPR, PES	Budżet Gminy Budżet Państwa
Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	Zwiększenie liczby mieszkańców mających problemem w zakresie zdrowia psychicznego zgłaszających się po pomoc.	2023-2030	GOPS, UG, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Prowadzenie kampanii profilaktycznych, wykładów, spotkań ze specjalistami na temat zdrowia psychicznego oraz higieny psychicznej.	Zwiększanie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego oraz higieny psychicznej.	2024 2026 2028 2030	GOPS, UG	Budżet Gminy
Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego – prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.	Zmniejszenie liczby dzieci i młodzieży deklarujących problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	2023-2030	GOPS, UG, jednostki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży w szkołach.	Poprawa dobrostanu psychicznego dzieci i młodzieży.	2023-2030	GOPS, PPP, jednostki oświatowe	Budżet Gminy
Przeprowadzenie warsztatów dla uczniów dotyczących systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego.	Wzrost poczucia bezpieczeństwa w zakresie zdrowia psychicznego wśród uczniów.	2023 2025 2027 2029	GOPS, PPP, jednostki oświatowe	Budżet Gminy
Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi.	Poprawa funkcjonowanie osób z zaburzeniami psychicznymi.	2023-2030	GOPS, PCPR, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa

CEL STRATEGICZNY NR 3

Zmniejszenie skali problemów związanych z uzależnieniami oraz wspieranie osób uzależnionych i współuzależnionych w przezwyciężaniu nałogu.

Cel operacyjny nr 1

Rozwój i integracja lokalnego systemu wsparcia dla osób dotkniętych uzależnieniem

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej rodzinom z problemem uzależnienia.	Poprawa warunków bytowych rodzin z problemem uzależnienia.	2023-2030	GOPS	Budżet Gminy
Rozwijanie działalności Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz z problemem przemocy w rodzinie, a także świadczenie profesjonalnego wsparcia terapeutycznego, socjalnego, psychologicznego i prawnego osobom w kryzysie uzależnienia.	Dostęp do profesjonalnej pomocy i wsparcia rodzin z problemem uzależnienia.	2023-2030	GOPS, UG, GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Inicjowanie działań w celu powstania samopomocowej grupy wsparcia dla osób uzależnionych (AA) oraz współuzależnionych (AI-Anon) i dorosłych dzieci alkoholików (DDA).	Zwiększenie dostępu do pomocy dla osób uzależnionych i członków ich rodzin oraz poprawa ich funkcjonowania.	2023-2030	GOPS, UG, GKRPA, NGO	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Wzrost liczby osób podejmujących terapię w placówkach leczenia odwykowego.	2023-2030	GOPS, UG, GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Wspieranie działań placówek leczenia odwykowego poprzez finansowanie programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych	Zwiększenie dostępności do udziału w programach terapeutycznych.	2023-2030	GKRPA, placówki ochrony zdrowia	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż

uzupełniających ofertę świadczeń zdrowotnych NFZ.				napojów alkoholowych
Wspieranie placówek leczenia uzależnienia od alkoholu, m.in. w zakresie wdrażania ponadpodstawowych programów terapeutycznych dla osób uzależnionych.	Rozszerzenie zakresu świadczonych usług dla mieszkańców w placówkach leczenia uzależnień, wzrost skuteczności terapii.	2023-2030	GKRPA, placówki ochrony zdrowia	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Podjęcie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu; kierowanie wniosków do biegłych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia oraz kierowanie wniosków do sądu.	Zwiększenie liczby osób kończących leczenie odwykowe.	2023-2030	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie szkoleń dla członków GKRPA i innych grup zawodowych (m.in. pedagogów, nauczycieli, wychowawców, pracowników socjalnych, asystentów rodziny, funkcjonariuszy policji) z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, w tym szkolenie ich na realizatorów programów profilaktycznych.	Wzrost wiedzy specjalistów z zakresu profilaktyki uzależnień, zwiększenie skuteczności oddziaływań profilaktycznych.	2023-2030	GKRPA, GOPS, KPP, ZI, jednostki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Udział w konferencjach z zakresu problemu uzależnień dla specjalistów zaangażowanych w rozwiązywanie tego problemu.	Wzrost wiedzy specjalistów z zakresu profilaktyki uzależnień, zwiększenie skuteczności podejmowanych działań.	2023-2030	GKRPA, GOPS, KPP, ZI, jednostki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Kierowanie osób po zakończonym leczeniu w placówce leczenia uzależnienia do uczestnictwa w zajęciach w Centrum Integracji Społecznej.	Wzmocnienie kompetencji i umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.	2023-2030	GOPS, UG, CIS	Budżet Gminy

Cel operacyjny nr 2

Opóźnienie wieku inicjacji alkoholowej wśród dzieci oraz przeciwdziałanie zachowaniom ryzykownym.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Wdrażanie w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez KCPU, KBdSPN, IPiN związanych z tematyką uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień, rozwój psychospołeczny uczniów.	2023-2030	GKRPA, GOPS, jednostki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja w szkołach warsztatów i innych form edukacyjnych uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień oraz pozalekcyjnych zajęć z elementami profilaktyki, w tym zajęć sportowych.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień, rozwój psychospołeczny uczniów.	2023-2030	GKRPA, jednostki oświatowe, GBP, NGO	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie wypoczynku z programem profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.	Ograniczenie zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży.	2023-2030	GOPS, GKRPA	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Utworzenie placówki wsparcia dziennego oraz wdrożenie programu opiekuńczego oraz socjoterapeutycznego dla dzieci z rodzin dotkniętych uzależnieniem.	Wzmocnienie postaw abstynenckich wśród dzieci i młodzieży oraz zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom.	2023-2030	UG, GOPS, GKRPA, GKRPA, NGO	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.	Spadek dostępności alkoholu dla dzieci i młodzieży.	2023-2030	GKRPA, GOPS	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
--	---	-----------	-------------	--

Realizacja warsztatów profilaktycznych dla rodziców dotyczących profilaktyki uzależnień wśród dzieci.	Podniesienie poziomu wiedzy rodziców na temat uzależnień.	2023-2030	GOPS, GKRPA, jednostki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
---	---	-----------	----------------------------------	--

Cel operacyjny nr 3

Wzmacnianie postaw abstynenckich wśród mieszkańców oraz prowadzenie działań prozdrowotnych.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizowanie działań profilaktycznych wśród mieszkańców mających na celu uświadomienie konsekwencji spożywania alkoholu, w szczególności spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży oraz prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu.	Ograniczenie skali prowadzenia pojazdów przez osoby nietrzeźwe oraz spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży.	2023-2030	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień.	Zmiana postaw mieszkańców względem używania substancji psychoaktywnych.	2023-2030	GKRPA, GOPS, UG, GKRPA, KS, NGO, PES	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie imprez, festynów, konkursów, wydarzeń w celu promocji zdrowego stylu życia przy współpracy międzyinstytucjonalnej.	Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie wartości zdrowotnych oraz korzyści zdrowego stylu życia.	2023-2030	GKRPA, GOPS, UM, GKRPA, KPP, NGO, GBP, KS, jednostki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na

				sprzedaż napojów alkoholowych
Upowszechnianie wiedzy na temat zagrożeń wynikających z uzależnień oraz informacji o miejscach, w których można znaleźć profesjonalną pomoc na terenie Gminy poprzez dystrybucję ulotek w szkołach i innych miejscach Publicznych oraz publikowanie artykułów na stronach Gminy.	Zwiększenie wiedzy mieszkańców na temat problemu uzależnień oraz miejsc wsparcia na terenie Gminy.	2023-2030	GKRPA, UG, GOPS, GKRPA, ZI, PES, NGO, lokalne media	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Monitorowanie miejsc Gminie, w celu ograniczenia skali spożywania alkoholu przez mieszkańców w miejscach publicznych.	Spadek liczby zdarzeń w Gminie związanych ze spożywaniem alkoholu.	2023-2030	KPP, UG, GKRPA	Budżet Gminy Budżet Państwa
Podjęcie interwencji wobec osób spożywających alkohol w miejscach publicznych, m.in. zatrzymywanie ich w pomieszczeniach policyjnych, izbach wytrzeźwień oraz odwożenie niepełnoletnich do domów rodzinnych.	Ograniczenie skali problemowego spożywania alkoholu w przestrzeni publicznej.	2023-2030	KPP, UG, GKRPA	Budżet Gminy Budżet Państwa

CEL STRATEGICZNY NR 4

Ochrona członków rodzin doznających krzywd z powodu przemocy oraz prowadzenie pracy z osobami stosującymi przemoc wobec bliskich.

Cel operacyjny nr 1

Udzielanie specjalistycznej pomocy rodzinom i osobom doświadczającym problemu przemocy w oparciu o rozpoznane potrzeby.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Pomoc rodzinom doznającym przemocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Wzrost liczby rodzin, w których zakończył się problem przemocy.	2023-2030	GOPS, GKRPA, KPP, ZI, jednostki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, sąd	Budżet Gminy

Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w lokalnych mediach oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie.	Zwiększenie dostępu do informacji na temat pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2023-2030	GOPS, UG, GKRPA, ZI, GBP, PES	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizacja szkoleń dla pracowników instytucjonalnych w zakresie prawa regulującego problem przemocy w rodzinie oraz procedurę „Niebieskie Karty”.	Poszerzenie wiedzy pracowników instytucji pomocowych z zakresu realizacji procedury „Niebieskie Karty”.	2023-2030	GOPS, GKRPA, KPP, ZI, jednostki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, Sąd	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom dotkniętym przemocą.	Poprawa funkcjonowania rodzin z problemem przemocy.	2023-2030	GOPS, NGO	Budżet Gminy
Kierowanie osób doświadczających przemocy w rodzinie do Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w celu zapewnienia im schronienia.	Zapewnienie bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy w rodzinie.	2023-2030	GOPS, GKRPA, ZI, PCPR,	Budżet Gminy
Umieszczanie dzieci doznających przemocy w pieczy zastępczej.	Zapewnienie dzieciom doznającym przemocy bezpieczeństwa i schronienia.	2023-2030	GOPS, GKRPA, ZI, PCPR, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.	Dostosowanie oferty pomocowej do potrzeb mieszkańców i skali problemu.	2023-2030	GOPS, GKRPA, ZI	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Inicjowanie działań w celu utworzenia grup samopomocowych dla osób stosujących i doświadczających przemocy w rodzinie.	Zapewnienie mieszkańcom w kryzysie przemocy samopomocowej formy wsparcia.	2023-2030	GOPS, GKRPA, ZI	Budżet Gminy
--	---	-----------	-----------------	--------------

Cel operacyjny nr 2

Intensyfikacja oddziaływań profilaktycznych oraz prowadzenie edukacji publicznej w zakresie przeciwdziałania problemowi przemocy w rodzinie.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Poszerzenie kompetencji wychowawczych, wzrost wiedzy rodziców na temat wychowania bez przemocy.	2022 2024 2026 2028 2030	GOPS, KPP, GKRPA, ZI, GBP, PPP, jednostki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach społecznych przeciw przemocy w rodzinie.	Wzrost poziomu wiedzy mieszkańców na temat przemocy w rodzinie oraz możliwości pomocy.	2023-2030	GOPS, GKRPA, ZI, KPP, UG, PCPR, GBP, jednostki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja działań edukacyjnych wśród mieszkańców wskazujących pożądane zachowania w przypadku zaobserwowania przemocy.	Wzrost wrażliwości społeczności lokalnej na przejawy przemocy w rodzinie.	2023 2025 2027 2029	GOPS, GKRPA, ZI, KPP, UG, PCPR, PPP, GBP, jednostki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących przemocy w rodzinie, komunikacji, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	Podniesienie umiejętności psychospołecznych uczniów, wzrost wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie przemocy.	2023-2030	GKRPA, ZI, PPP, jednostki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Utworzenie bazy podmiotów pomocy i wsparcia w przypadku problemu przemocy w rodzinie oraz opublikowanie jej na stronach internetowych Gminy wraz z artykułami dotyczącymi problemu przemocy w rodzinie.	Zwiększenie wiedzy mieszkańców w zakresie problemu przemocy w rodzinie i dostępnych w Gminie oraz powiecie miejsc wsparcia.	2023-2030	UG, GOPS, ZI	Budżet Gminy

CEL STRATEGICZNY NR 5

Reintegracja społeczno-zawodowa osób nieaktywnych zawodowo oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cel operacyjny nr 1

Ograniczenie skali bezrobocia na lokalnym rynku pracy poprzez zwiększenie kompetencji zawodowych osób pozostających bez pracy.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Współpraca z PUP w zakresie: poradnictwa zawodowego, organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększających szanse na podjęcie zatrudnienia.	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych.	2023-2030	GOPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Współpraca z PUP w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Wzrost liczby bezrobotnych mieszkańców biorących udział w aktywnych formach aktywizacji zawodowej.	2023-2030	GOPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa
Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia	Wzrost wiedzy wśród osób bezrobotnych na temat dostępnych form wsparcia.	2023-2030	GOPS, PUP, UG, CIS	Budżet Gminy

i aktywizacji osób bezrobotnych.				
Rozwijanie działalności Centrum Integracji Społecznej, w tym poprzez inicjowanie projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych.	Zwiększenie skuteczności działań prowadzonych w CIS oraz spadek liczby bezrobotnych w Gminie.	2023-2030	GOPS, UG, CIS, PUP, Wojewódzki Urząd Pracy	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Wykorzystanie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększenia szans na zatrudnieniu, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Zwiększenie liczby kontraktów socjalnych w aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.	2023-2030	GOPS, CIS	Budżet Gminy
Podjęcie stałej współpracy z NGO i PES i inicjowanie powstawania nowych podmiotów prowadzących działalność na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	Zwiększenie dostępności do pomocy dla osób zagrożonych wykluczeniem.	2023-2030	GOPS, UG, NGO, PES	Budżet Gminy Budżet Państwa
Współpraca z PCPR w celu kierowania osób, które ukończyły terapię w WTZ do pracy w podmiotach ekonomii społecznej (zakłady aktywizacji zawodowej).	Zwiększenie dostępności do miejsc pracy dla osób w trudnej sytuacji życiowej i z niepełnosprawnością.	2023-2030	GOPS, UG, PCPR, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa
Rozwijanie działalności Spółdzielni Socjalnej WIGOR, w tym zwiększenie liczby podmiotów prowadzonych przez Spółdzielnie.	Zwiększenie dostępności do miejsc pracy dla osób w trudnej sytuacji życiowej i z niepełnosprawnością.	2023-2030	GOPS, UG, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa
Prowadzenie poradnictwa zawodowego i warsztatów z kreowania ścieżki kariery wśród uczniów.	Zwiększenie przedsiębiorczości i przyszłej aktywności zawodowej uczniów.	2023-2030	UG, PUP, PPP, jednostki oświatowe	Budżet Gminy

Cel operacyjny nr 2

Wdrażanie rozwiązań umożliwiających integrację społeczną osób dotkniętych ubóstwem lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci	Objęcie dzieci kompleksową opieką i wsparciem oraz	2023-2030	GOPS, UG, GBP, placówki oświatowe	Budżet Gminy

i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa, m.in. poprzez działalność świetlic szkolnych.	zmniejszanie nierówności społecznych między uczniami.				
Kontynuowanie i wdrażanie programów i projektów społecznych zmniejszających nierówności społeczne.	Zmniejszenie się nierówności społecznych wśród mieszkańców.	2023-2030	GOPS, UG, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa	
Rozpowszechnianie wśród mieszkańców materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczania ubóstwa.	Zwiększenie wiedzy mieszkańców w zakresie dostępnych w Gminie form pomocy.	2023-2030	GOPS, UG	Budżet Gminy	
Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie włączania społecznego, walki z ubóstwem i głodem, w tym wśród dzieci.	Zmniejszenie się skali ubóstwa oraz głodu w Gminie.	2023-2030	GOPS, UG, NGO	Budżet Gminy	
Popularyzowanie wśród mieszkańców idei wolontariatu na rzecz mieszkańców Gminy będących w potrzebie.	Wzmocnienie lokalnej solidarności mieszkańców.	2023-2030	GOPS, UG, NGO, PES, jednostki oświatowe	Budżet Gminy	
Organizacja i dofinansowywanie szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób z problemem ubóstwa.	Wzmocnienie pozycji osób z problemem ubóstwa na lokalnym rynku pracy.	2023-2030	GOPS, UG, PUP, NGO, CIS	Budżet Gminy Budżet Państwa	
Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rozumianego jako dostęp do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej.	Poprawa sytuacji materialnej osób zmagających się z ograniczonymi środkami i możliwościami.	2023-2030	GOPS, UG	Budżet Gminy Budżet Państwa	
Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie posiłków.	Poprawa warunków życia osób z problemem ubóstwa.	2023-2030	GOPS, UG, PES	Budżet Gminy Budżet Państwa	
Udzielanie uczniom z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa	Wsparcie dzieci i młodzieży wychowujących się w rodzinach	2023-2030	GOPS, UG, jednostki oświatowe, PES	Budżet Gminy Budżet Państwa	

pomocy w formie stypendiów, zasiłków szkolnych oraz posiłków w szkole.	o ograniczonych zasobach.			
Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemem ubóstwa oraz związaną z tym bezradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, poprzez udzielanie zasiłków celowych i rzeczowych.	Zwiększenie możliwości finansowych rodzin zamieszkujących Gminę.	2023-2030	GOPS, UG	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie rodzinom z trudnościami finansowymi dodatków mieszkaniowych i energetycznych.	Wsparcie rodzin niewydolnych finansowo w Gminie.	2023-2030	GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie kierowania mieszkańców Gminy pozbawionych stałego miejsca zamieszkania do placówek zapewniających schronienie osobom bezdomnym.	Zabezpieczenie sytuacji lokalowej osób bezdomnych.	2023-2030	GOPS, UG, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa
Kierowanie osób bezdomnych wymagających specjalistycznego wsparcia do schronisk dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi.	Zapewnienie bezpieczeństwa i wsparcia osobom dotkniętym bezdomnością.	2023-2030	GOPS, UG	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie wsparcia materialnego dla osób bezdomnych.	Poprawa sytuacji socjalnej osób bezdomnych.	2023-2030	GOPS, UG	Budżet Gminy Budżet Państwa
Przekazywanie osobom bezdomnym informacji w zakresie dostępnych dla nich form pomocy oraz monitorowanie jej skali.	Wzrost świadomości osób bezdomnych w zakresie możliwych form wsparcia.	2023-2030	GOPS, UG	Budżet Gminy

CEL STRATEGICZNY NR 6

Świadczenie usług społecznych i rozwijanie form wsparcia w oparciu
o deinstytucjonalizację pomocy społecznej.

Cel operacyjny nr 1 Zwiększenie dostępności i podnoszenie jakości świadczonych w Gminie usług społecznych w oparciu o rzeczywiste potrzeby i oczekiwania mieszkańców.				
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Przeprowadzenie Diagnozy Potrzeb i Potencjału Lokalnej Społeczności.	Rozpoznanie rzeczywistych potrzeb mieszkańców i skali zapotrzebowania na usługi społeczne.	2023	GOPS, UG	Budżet Gminy
Utworzenie Centrum Usług Społecznych w Gminie i świadczenie wsparcia mieszkańcom w oparciu o Program Usług Społecznych oparty na rozeznanych w Gminie potrzebach i potencjale mieszkańców.	Zwiększenie zasobów Gminy w zakresie świadczenia usług społecznych i ich popularyzacja w lokalnej społeczności.	2024	UG, GOPS, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa Środki Europejskie
Podjęcie działalności projektowej i pozyskiwanie środków zewnętrznych w celu rozwinięcia katalogu dostępnych usług społecznych na rzecz osób niesamodzielnych i starszych (np. o usługi pielęgnacyjne, porządkowe i transportowe oraz teleopiekę/teleanioła).	Zwiększenie katalogu usług dla osób zależnych.	2023- 2030	GOPS, UG, NGO, PES	Budżet Gminy PFRON Budżet Państwa Środki Europejskie

SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Inowrocław na lata 2023-2030 to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom pojawiającym się w świetle zmian prawnych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Inowrocław na lata 2023-2030 zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Gminie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze zależy będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Inowrocławiu.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Inowrocław na lata 2023-2030 obejmować będzie cztery etapy, przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 33. Harmonogram wdrażania strategii

<i>Etap</i>	<i>Wyszczególnienie</i>	<i>Termin realizacji</i>
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Gminy w Inowrocławiu o przyjęciu do realizacji <i>Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Inowrocław na lata 2023 2030</i> .	IV kwartał 2022 r.
Etap II	Koordinacja realizacji działań objętych Strategią.	I kwartał 2023 r. – IV kwartał 2030 r.
Etap III	Monitoring Strategii oraz ewentualna aktualizacja zadań.	II kwartał po zakończeniu każdego roku w okresie od 2024 r. do 2030 r.
Etap IV	Podsumowanie i ewaluacja Strategii.	II kwartał 2031 r.

Źródło: opracowanie własne

RAMY FINANSOWE STRATEGII

Potrzeba określenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w strategii rozwiązywania problemów społecznych jest jej finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu gminy Inowrocław. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- ✓ budżet Wojewody,
- ✓ budżet Samorządu Województwa,
- ✓ Fundusz Pracy,
- ✓ projekty konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej,
- ✓ środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- ✓ środki z Funduszu Solidarnościowego,
- ✓ środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- ✓ środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- ✓ środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych Gminy. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Inowrocław na lata 2023-2030 przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2020-2021, która została opracowana na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe, tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków, inflację. W obszarze *rodzina* (dział 855) od 2022 roku kwota została pomniejszona o świadczenia 500+ z powodu przekazania realizacji zadania do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

W prognozie na lata 2022-2030 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Inowrocławiu.

Tabela 34. Finansowanie działań w obszarze polityki społecznej w latach 2020-2021 oraz prognoza na lata 2022-2030 w gminie Inowrocław

rok	ochrona zdrowia (dział 851)	pomoc społeczna i pozostałe działania w tym obszarze (dział 852 i 853)	edukacyjna opieka wychowawcza (dział 854)	rodzina (dział 855)	ogółem
2020	128 097 zł	4 270 303 zł	121 764 zł	18 227 208 zł	22 747 372 zł
2021	147 291 zł	4 923 118 zł	113 716 zł	17 709 030 zł	22 893 155 zł
PROGNOZA					
2022	150 973 zł	5 046 196 zł	116 559 zł	5 178 519 zł	10 492 247 zł
2023	154 748 zł	5 172 351 zł	119 473 zł	5 307 982 zł	10 754 554 zł
2024	158 616 zł	5 301 660 zł	122 460 zł	5 440 682 zł	11 023 418 zł
2025	162 582 zł	5 434 201 zł	125 521 zł	5 576 699 zł	11 299 003 zł
2026	166 646 zł	5 570 056 zł	128 659 zł	5 716 116 zł	11 581 478 zł
2027	170 812 zł	5 709 308 zł	131 876 zł	5 859 019 zł	11 871 015 zł
2028	175 083 zł	5 852 040 zł	135 173 zł	6 005 495 zł	12 167 790 zł
2029	179 460 zł	5 998 341 zł	138 552 zł	6 155 632 zł	12 471 985 zł
2030	183 946 zł	6 148 300 zł	142 016 zł	6 309 523 zł	12 783 785 zł

Źródło: opracowanie własne

SYSTEM AKTUALIZACJI STRATEGII

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne, to jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie. Konsekwencje pojawienia się koronawirusa SARS-CoV-2 i wywołanej przez niego choroby COVID-19 mogą spowodować konieczność zredefiniowania zaplanowanych zadań. Skutki ekonomiczne, gospodarcze i społeczne pandemii będą dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej. W związku z tym mogą pojawić się nowe wyzwania dla lokalnej polityki. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu Strategii. Kierownik GOPS przy wyborze zadań do realizacji będzie brać pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji dokumentu Strategii Kierownik GOPS powinien uwzględniać nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ale również nowe, nie ujęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć.

KOMUNIKACJA SPOŁECZNA I PROMOCJA STRATEGII

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić baczną uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Władze samorządowe muszą kontaktować się z jednej strony z otoczeniem wewnętrznym, obejmującym pracowników, którzy uczestniczą bezpośrednio w administrowaniu Gminą (ich wiedza, motywacja, umiejętności praktyczne, kompetencje interpersonalne), lecz także technologie i zasoby organizacji.

Z drugiej strony muszą również komunikować się z otoczeniem zewnętrznym obejmującym: ogół mieszkańców Gminy, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje czy przedsiębiorstwa.

Otoczenie zewnętrzne dalsze to natomiast otoczenie Gminy, jako wspólnoty terytorialnej: sąsiednie gminy, struktury powiatowe, wojewódzkie i ogólnopaństwowe. Obszarami działań w zakresie komunikacji społecznej to:

- ✓ możliwość wnioskowania zmian zapisów Strategii przed jej uchwaleniem;
- ✓ informacja o postępach wdrażania Strategii;
- ✓ współpraca z mediami – podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach lokalnych;
- ✓ informacje zamieszczane na stronach internetowych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymywanie wzajemnej współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w prasie lokalnej oraz w Internecie danych na temat zaangażowania finansowego Unii Europejskiej w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.

MONITORING I EWALUACJA

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą między innymi przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do monitoringu pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UG, Policji, PUP, ze sprawozdań GOPS, GKRPA, ZI, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę

realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji Strategii przygotowywana będzie przez GOPS i przedstawiona Wójtowi oraz Radzie Gminy Inowrocław w II kwartale po zakończeniu każdego roku.

Końcowa ewaluacja (ex-post) posłuży samorządowi gminy Inowrocław do oceny realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Gminie, a także będzie pomocnym narzędziem w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Gminy w kolejnych latach. W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport ukazujący kumulatywne osiągnięcie założonych celów strategicznych. Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim zostały zrealizowane oraz ukáže realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

Wskaźniki monitoringowe, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, określone zostały w oparciu o przewidywane rezultaty zadań, a także przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym okresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny. Zarówno monitoring jak i ewaluacja prowadzone będą między innymi w oparciu o niżej przedstawione wskaźniki monitoringowe. Katalog wskaźników może być uzupełniany bądź modyfikowany w zależności od dostępnych źródeł informacji i zasobów.

Wartości bazowe oznaczają dane dla roku poprzedzającego wdrożenie Strategii, czyli z 2021 roku, natomiast wartości docelowe wskazują pożądane wartości, oznaczające osiągnięcie poszczególnych celów.

Tabela 35. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych

Skuteczne rozwiązywanie problemów opiekuńczo-wychowawczych rodzin oraz wzmocnienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców i więzi rodzinnych.

<i>Wskaźnik</i>	<i>Wartość bazowa (w 2021 roku)</i>	<i>Wartość docelowa (w 2030 roku)</i>
Liczba asystentów rodziny.	1	do 2
Liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny.	16	do 30
Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka.	266	do 250
Liczba rodzin objętych pracą socjalną.	282	do 500
Wskaźnik pracy socjalnej.	100%	powyżej 100%

Liczba placówek wsparcia dziennego.	0	do 3
Wskaźnik deprivacji lokalnej.	2,81%	poniżej 2,50%
Liczba podmiotów organizujących warsztaty dla rodziców wzmacniające kompetencje wychowawcze.	1	do 3
Liczba rodzin wspierających.	0	do 3
Udział rodzin korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy GOPS.	12%	poniżej 10%
Liczba osób korzystających ze świadczeń alimentacyjnych.	65	do 50
Udział rodzin korzystających z pomocy z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy GOPS.	8%	poniżej 6%
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	27	poniżej 20

Holistyczne wsparcie osób starszych, zmagających się z zaburzeniami psychicznymi oraz z niepełnosprawnościami w ramach lokalnego systemu pomocy.

<i>Wskaźnik</i>	<i>Wartość bazowa (w 2021 roku)</i>	<i>Wartość docelowa (w 2030 roku)</i>
Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych.	24	do 60
Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności.	19,2%	poniżej 22,0%
Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie beneficjentów GOPS.	10,8%	poniżej 15%
Udział rodzin korzystających z pomocy z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy GOPS.	31%	poniżej 25%
Udział rodzin korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy GOPS.	29%	poniżej 25%
Liczba Klubów Seniora.	1	do 1
Liczba dziennych domów pobytu dla osób starszych.	1	do 2
Liczba osób przebywających w DPS.	13	do 20
Liczba działań informacyjno-edukacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	0	do 5
Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	12	do 20
Liczba Środowiskowych Domów Samopomocy w Gminie.	1	do 1

Liczba uczestników zajęć/ warsztatów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży. 0 do 1 000

Zmniejszenie skali problemów związanych z uzależnieniami oraz wspieranie osób uzależnionych i współuzależnionych w przewyciężaniu nałogu.

<i>Wskaźnik</i>	<i>Wartość bazowa (w 2021 roku)</i>	<i>Wartość docelowa (w 2029 roku)</i>
Udział rodzin korzystających z pomocy z powodu alkoholizmu w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy GOPS.	4%	poniżej 5%
Udział rodzin korzystających z pomocy z powodu narkomanii w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy GOPS.	0,7%	do 1%
Liczba sprzedawców napojów alkoholowych objętych szkoleniami.	0	do 30
Liczba członków GKRPA objętych szkoleniami.	6	do 6
Liczba Punktów Konsultacyjno-Informacyjnych dla osób uzależnionych i członków ich rodzin.	1	1
Liczba osób objętych pomocą Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego.	16	powyżej 50
Liczba uczniów uczestniczących w rekomendowanych programach profilaktycznych.	0	do 400
Liczba nauczycieli uczestniczących w rekomendowanych programach profilaktycznych.	0	do 20
Liczba rodziców uczestniczących w rekomendowanych programach profilaktycznych.	0	do 200
Liczba dzieci uczestniczących w koloniach i obozach z programem profilaktycznym.	24	powyżej 30
Wartość sprzedanego w Gminie alkoholu przypadająca na jednego pełnoletniego mieszkańca.	627,38 zł	do 700 zł
Liczba grup samopomocowych dla osób uzależnionych, ich rodzin, dorosłych członków rodziny z problemem alkoholowym.	0	do 1
Liczba osób po zakończeniu leczenia odwykowego uczestniczących w CIS.	0	do 15

Ochrona członków rodzin doznających krzywd z powodu przemocy oraz prowadzenie pracy z osobami stosującymi przemoc wobec bliskich.

<i>Wskaźnik</i>	<i>Wartość bazowa (w 2021 roku)</i>	<i>Wartość docelowa (w 2029 roku)</i>
Udział rodzin korzystających z pomocy z powodu przemocy w rodzinie w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy GOPS.	2%	poniżej 5%
Liczba dzieci objętych zajęciami opiekuńczo-wychowawczymi z zakresu profilaktyki przemocy.	0	do 700
Liczba utworzonych grup roboczych.	48	do 60
Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”.	45	do 60
Liczba dzieci doświadczających przemocy w rodzinie.	9	poniżej 5
Liczba kampanii społecznych dotyczących przemocy w rodzinie.	0	do 3
Liczba osób objętych pomocą Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego w związku z przemocą w rodzinie.	6	do 50
Liczba interwencji policyjnych w domach w związku z podejrzeniem występowania przemocy.	33	poniżej 60
Liczba stwierdzonych przestępstw w związku z psychicznym lub fizycznym znęcaniem się nad rodziną.	12	poniżej 20
Liczba specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym.	0	1

Reintegracja społeczno-zawodowa osób nieaktywnych zawodowo oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.

<i>Wskaźnik</i>	<i>Wartość bazowa (w 2021 roku)</i>	<i>Wartość docelowa (w 2029 roku)</i>
Udział długotrwale bezrobotnych mieszkańców Gminy w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców.	59%	poniżej 50%
Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej.	50%	poniżej 40%
Udział bezrobotnych mieszkańców do 30 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców.	26%	poniżej 20%
Liczba bezrobotnych mieszkańców Gminy zarejestrowanych w PUP.	501	poniżej 450
Udział rodzin korzystających z pomocy z powodu bezrobocia w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy GOPS.	40%	poniżej 30%

Liczba osób uczęszczających do CIS.	19	do 50
Liczba osób objętych kontraktami socjalnymi.	28	do 50
Liczba osób objętych aktywizacją zawodową.	34	powyżej 60
Liczba osób, którym udzielono pomocy w zakresie dożywiania w formie posiłku.	69	do 60
Liczba osób, którym udzielono pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłku.	165	do 150
Udział rodzin korzystających z pomocy z powodu ubóstwa w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy GOPS.	50%	poniżej 35%
Liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności.	14	do 10
Liczba osób, którym udzielono schronienia.	14	do 10
Liczba podmiotów ekonomii społecznej realizujących zadania w zakresie wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	1	do 3
Liczba gospodarstw domowych korzystających z dodatków mieszkaniowych.	34	do 25
Liczba gospodarstw domowych korzystających z dodatków energetycznych.	1	poniżej 5
Liczba osób korzystających z zasiłku stałego.	59	do 80
Liczba osób korzystających z zasiłku okresowego.	119	do 160
Liczba osób korzystających z zasiłku celowego.	200	poniżej 150

Świadczenie usług społecznych i rozwijanie form wsparcia w oparciu o deinstytucjonalizację pomocy społecznej.

<i>Wskaźnik</i>	<i>Wartość bazowa (w 2021 roku)</i>	<i>Wartość docelowa (w 2029 roku)</i>
Liczba przeprowadzonych w Gminie Diagnoz Potrzeb i Potencjału Lokalnej Społeczności.	0	do 2
Liczba utworzonych CUS w Gminie.	0	1
Liczba osób korzystających z usług społecznych w CUS.	0	powyżej 50

Źródło: opracowanie własne

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest odpowiedzią gminy Inowrocław na zidentyfikowane problemy i potrzeby społeczne. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, ale także wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania. Cele strategiczne i cele operacyjne sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, sytuacji rodzin, osób z niepełnosprawnościami, seniorów, systemu ochrony zdrowia oraz problemu bezrobocia.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, rozwinięcie infrastruktury wsparcia, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych, wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej, partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych. Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych, jak też w efekcie panującej pandemii koronawirusa SARS-CoV-2.

Realizacja Strategii powinna przyczynić się do znaczącej poprawy jakości życia mieszkańców gminy Inowrocław, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

BIBLIOGRAFIA

1. <https://bdl.stat.gov.pl/>
2. <http://sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/BASLeksykon.xsp?id=06F226039DB0C772C1257A80003297FE&litera=C>
3. <https://poradnik.ngo.pl/>
4. <https://psychiatriapolska.pl>
5. <https://www.google.com/maps/>
6. Dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Inowrocławiu za lata 2019-2021.
7. Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.
8. Gryffin, R. W., Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa 2004.
9. Oniszczyk, J., Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy.
10. Staręga-Piasek, J., Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, Warszawa 2013.
11. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
12. Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.
13. M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje.
14. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za lata 2019-2021.
15. Sprawozdanie z działalności GOPS w Inowrocławiu za lata 2019-2021.
16. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za lata 2019-2021.
17. Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2019-2021.
18. Statystyki PUP w Inowrocławiu za lata 2019-2021.
19. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.
20. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.).

SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie gminy Inowrocław na tle powiatu inowrocławskiego.....	14
Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Inowrocław według klas wielkości (stan na koniec 2021 roku)	19
Rysunek 3. Łączna wartość sprzedanego na terenie Gminy alkoholu w latach 2019-2021 (w złotych).....	46
Rysunek 4. Elementy procesu planowania strategicznego.....	76

SPIS TABEL

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	7
Tabela 2. Saldo migracji w Gminie w latach 2019-2021.....	15
Tabela 3. Przyrost naturalny w gminie Inowrocław i w powiecie w latach 2019-2021	16
Tabela 4. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2019-2021.....	16
Tabela 5. Liczba udzielonych porad zdrowotnych na terenie Gminy w latach 2018-2020	22
Tabela 6. Powody udzielania pomocy i wsparcia w 2021 roku – liczba rodzin.....	26
Tabela 7. Typy rodzin, którym udzielono świadczenia w 2021 roku.....	29
Tabela 8. Koszt świadczeń wychowawczych na przestrzeni lat 2019-2021.....	29
Tabela 9. Koszt świadczeń „Dobry Start” na przestrzeni lat 2019-2020.....	30
Tabela 10. Liczba oraz koszt świadczeń „Za życiem” na przestrzeni lat 2019-2021	30
Tabela 11. Świadczenie alimentacyjne w Gminie w latach 2019-2021	31
Tabela 12. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej i odpłatność Gminy za to zadanie w latach 2019-2021.....	33
Tabela 13. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2019-2021.....	35
Tabela 14. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2019-2021	35
Tabela 15. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2019-2021.....	35
Tabela 16. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2019-2021	35
Tabela 17. Działania funkcjonariuszy policji w stosunku do osób spożywających alkohol w latach 2019-2021.....	41
Tabela 18. Przestępstwa ujawnione przez funkcjonariuszy policji w latach 2019-2021.....	41
Tabela 19. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Inowrocławiu wobec osób uzależnionych i członków ich rodzin w latach 2019-2021	42
Tabela 20. Dane dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2019-2021.....	49
Tabela 21. Liczba osób i rodzin objętych pomocą grup roboczych w latach 2019-2020..	50
Tabela 22. Podmioty, które wszczęły procedurę Niebieskie Karty w latach 2019-2021.....	51
Tabela 22. Struktura osób podejrzanych o stosowanie przemocy w latach 2019-2021.....	52
Tabela 23. Struktura osób doznających przemocy w latach 2019-2021.....	52

Tabela 24. Dane statystyczne dotyczące działań GKRPA w stosunku do osób zmagających się w problemem przemocy w rodzinie w latach 2019-2021	53
Tabela 25. Osoby zmagające się w problemem przemocy w rodzinie korzystające z Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego w latach 2019-2021.....	54
Tabela 26. Liczba porad dla osób stosujących i doświadczających przemocy w latach 2019-2021	54
Tabela 27. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2019-2021	60
Tabela 28. Liczba kontraktów socjalnych i osób nimi objętych w latach 2019-2021	62
Tabela 29. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy w latach 2019-2021 z podziałem na wiek (stan na 31 grudnia każdego roku)	63
Tabela 30. Liczba osób, którym przyznano zasiłki w Gminie w latach 2019-2021.....	67
Tabela 31. Liczba osób, którym udzielono schronienia oraz kwota świadczenia w latach 2019-2021 w gminie Inowrocław	71
Tabela 32. Harmonogram wdrażania strategii.....	98
Tabela 33. Finansowanie działań w obszarze polityki społecznej w latach 2020-2021 oraz prognoza na lata 2022-2030 w gminie Inowrocław.....	100
Tabela 34. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych.....	102

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy z podziałem na płeć w latach 2019-2021	15
Wykres 2. Stopa bezrobocia w powiecie inowrocławskim na przestrzeni lat 2019-2021 w porównaniu do województwa kujawsko-pomorskiego i całej Polski (stan na koniec roku).....	17
Wykres 3. Liczba osób pracujących w gminie Inowrocław w latach 2018-2020	18
Wykres 4. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie w latach 2019-2021	18
Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2019-2021.....	19
Wykres 6. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w latach 2019-2021.....	19
Wykres 7. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021 roku uczniów z terenu gminy Inowrocław, powiatu inowrocławskiego oraz województwa kujawsko-pomorskiego	21
Wykres 8. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Inowrocław w latach 2019-2021	25
Wykres 9. Wskaźnik deprivacji lokalnej w Gminie w latach 2019-2021	25
Wykres 10. Wskaźnik pracy socjalnej w Gminie na przestrzeni lat 2019-2021	26
Wykres 11. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2019-2021	29
Wykres 12. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2019-2021	31
Wykres 13. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2019-2021	32
Wykres 14. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2019-2021.....	34

Wykres 15. Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w latach 2019-2021	38
Wykres 16. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu alkoholizmu i narkomanii w latach 2019-2021	40
Wykres 17. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin w latach 2019-2021.....	44
Wykres 18. Liczba dzieci uczestniczących w koloniach i obozach z programem profilaktycznym w latach 2019-2021.....	45
Wykres 19. Liczba członków GKRPA uczestniczących w szkoleniach w latach 2019-2021.	45
Wykres 20. Wartość sprzedanego na terenie Gminy alkoholu na 1 pełnoletniego mieszkańca w latach 2019-2021 (w złotych).....	46
Wykres 21. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie w latach 2019-2021.....	46
Wykres 22. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie w latach 2019-2021	48
Wykres 23. Liczba rodzin objętych procedurą <i>Niebieskie Karty</i> w latach 2019-2021	51
Wykres 24. Liczba zakończonych procedur <i>Niebieskie Karty</i> w latach 2019-2021.....	52
Wykres 25. Liczba interwencji domowych Policji w Gminie w latach 2019-2021.....	55
Wykres 26. Liczba przestępstw dotyczących fizycznego i psychicznego znęcania się nad rodziną w Gminie w latach 2019-2021	55
Wykres 27. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Inowrocław, województwie kujawsko-pomorskim i Polsce na w latach 2018-2020.....	57
Wykres 28. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2019-2021	58
Wykres 29. Zasiłki pielęgnacyjne przyznane osobom, które ukończyły 75 lat na przestrzeni lat 2019-2021 (liczba świadczeń).....	58
Wykres 30. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w latach 2019-2021.....	59
Wykres 31. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2019-2021.....	62
Wykres 32. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni lat 2019-2021.....	62
Wykres 33. Mieszkańcy Gminy zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2019-2021 (stan na koniec roku).....	63
Wykres 34. Osoby długotrwale bezrobotne w Gminie w latach 2019-2021.....	64
Wykres 35. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w Gminie w latach 2019-2021	65
Wykres 36. Działalność Centrum Integracji Społecznej w Gminie w latach 2019-2021.....	66
Wykres 37. Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu ubóstwa w latach 2019-2021.....	67
Wykres 38. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu wieloletniego <i>Posiłek w szkole i w domu</i> w latach 2019-2021 (liczba osób)	68
Wykres 39. Liczba dzieci objętych wsparciem w formie posiłku w Gminie w latach 2019-2021 (liczba osób)	69
Wykres 40. Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych i energetycznych w Gminie w latach 2019-2021 (liczba rodzin)	70
Wykres 41. Liczba osób korzystających z pomocy GOPS w Inowrocławiu z powodu bezdomności w latach 2019-2021	70